

Ministero kan ga
huuga nda lokkol
kaccey **nda** bonfeeraa

I. P. N.

Maali

Jamɓe fo - Anniya fo - Addin fo

ganda fo - hawan di fo - jinte fo

CEWANDIKAA

TIIRAA

Jiiri jinaa

Bamako 1994

Ministero kan ga
huuga nda lokkol
kaccey nida bonfeeraa

I. P. N.

Maali

Jama fo - Anniya fo - Addin fo

CEWANDIKAA

TIIRAA

Jiiri jinaa

Bamako 1994 -

WILLANDI

Willandi :

Salma koy yoobo ra

- 1 - Salma : Ay ga koy yoobo ra.
- 2 - Waaya-bajnaa : Kaa, ham hennaa ne.
- 3 - Waayakaa : Marje ham no nga baa ?
- 4 - Salma : Zangu hinka ham boryo.
- 5 - Waayakaa : (bajnaa se) he ! kate kilo, ya nees'a se.
- 6 - Salma : He ! ni da, hamo woo kay kacca, a kul ti biri.
- 7 - Waayakaa : Aywa, dii ya ni tontono !
- 8 - Maryama : Salma he ! nda n'na ham day, kaa day-dayey ne
- 9 - Salma : Macin nda macin bara ne ?
- 10 - Maryama : Day-dayey kul goo ne !
- 11 - Salma : Faku nda bulanga nda maaži nda buti-butii nda ciiri
nda diliwil nda maari, nd'albašar nda taamati gani, no ay ga
day.
- 12 - Maryama : ngi ne, ni barmaa mo ne.
- 13 - Salma : ay koy, zaaro ma boori.

Kalimawey

Waaya-bajna	day-day
kilo	ka-day-day,
tontoni ;	ka day,
ka tonton ;	buti-butii.

Me-senno :

Salma koy day-day. a na ham day, a na nga day-dayey day. I na
nga barmaa yeeti a se, a yee hugey do.

Senni hantumante : Salma koy yoobo ra.

Salma koy yoobo ra - waaya-banɲaa n'a se a ma kaa, ham hennaa ne. Salma koy a do, waayakaa na zangu hinka ham neer'a se. Salma donda hamo, waayakaa tonton a se. Woo din bandaa ga, a na faku, bulanga, diliwil, maaži, ciiri nda butibuti day Maryama do. A na nga barmaa taa a willi hugey do.

Denden : cimi wala taari.

Salma koy yoobo ra

Salma koy Isaa ga

Waayakaa na zangu hinka ham neer'a se

Waayakaa na zangu hinka ɲaari neer'a se

Willandi :

Aliyyu ga Kaaji yoobo dam

- 1 - Isaa : Aliyyu ni nka si koy Kaaji yoobo ŋaa honh ?
- 2 - Aliyyu : Ay ga koy hunday.
- 3 - Isaa : Adiši, ni jinawey soolu, ir m'i dam ay hiyo ra ka koy.
- 4 - Aliyyu : ir ma taŋa, jinawey huru ka ben.
- 5 - Isaa : nnaadilaahi ! Kaaji yoobo ga mooru nongo woo !
- 6 - Aliyyu : de, sohonh kaŋ ir too, nga ra n'ga me-kaa ?
- 7 - Isaa : ir ma jinawey zaa ka koy yoobo ra.
- 8 - Aliyyu : Isaa, ir ma zumandi ne da no, ay ga daara.
- 9 - Isaa : ay noo, ay hi-hayo, ya duu ka yoobo ŋaa.
- 10 - Hamma : Aliyyu n'goo nda fita nda sukar nda ciiri, wala ?
- 11 - Aliyyu : i ga bara.
- 12 - Hamma : sukar kilo woy nda fita kilo fo nda ciiri saakiize fo,
no ay ga baa, dii nooro ne.
- 13 - Aliyyu : jinawey nda ni barmaa ne
- 14 - Hamma : ay koy, zaaro ma boori.
- 15 - Aliyyu : honh yoobo kan ! ay na jinay boobo neere.

Kalimawey

Yoobu (hebu)	ka daara
ka yoobu ŋaa	hi-hay
ka yoobu dam	barmay
nongu	ka kan
me-kaa	ka neere

Me-senno

Isaa nd'Aliyyu koy Kaaji yoobo ŋaa. Aliyyu na jinay boobo neere,
a duu nooru boobo, yoobo kan.

Senni hantumante : Aliyyu ga kaaji yoobo dam.

Aliyyu nda Isaa soolu ka koy Kaaji yoobo dam.

I na jinawey kul fanji Isaa hiyo ra, i serre.

fondaa hansa ka kuu Isaa se hal'a na me-kaa.

K'i too yoobo ra, Aliyyu na nga jinawey daaru.

Isaa na nga hi-kayo dii a koy nga murandey ra.

Hamma kaa, a na sukar, fita, nda ciiri day

Aliyyu ga. Aliyyu paali zama a na jinay boobo neere.

Dende : Wa kalima jajo woo ceeci senni hantumantaa ra, war ma zeeri dam a cire.

Fondaa hansa ka kuu Isaa se hal'a na me-kaa.

Willandi :

Yoonaa ga nga yoono-jinawey neere

Yoonaa : Haday, jinawey fay-fay, kusey nda hoobey nda denfey nda feemawey nda dorrawey ma s'i birji cere ra. Affo kul ma kay jere ga.

Haday : Anna, feemaa woo ya, nka waaru !

Yoonaa : ni hunday kone a waaru, saamo ! nda mana t'Irkoy š'a ra kala ya ni kar.

Maryama : Yoonaa, hoobu henno goo ?

Yoonaa : hoobey ne, kaa ka suuba : i beeri goo, isasawante goo, ikaccu goo.

Maryama : woo marje no ?

Yoonaa : Kaatibi woygu.

Maryama : ay na day woytaaci.

Yoonaa : bana.

Maryama : de, feemaa woo binde, marje no ?

Yoonaa : kate woyyaaha

Maryama : ay day woydu

Yoonaa : kate nooro

Maryama : hee ! woo mo nka waaru

Yoonaa : a naŋ, ma woo hendi sanbu.

Kalimawey

Yoono, ka fay-fay, denfu, dorro, feema, hoobu, kusu, ibeeri, isasawante, ikaccu, saamo, waaru, ka waaru.

Me-senno

Yoonaa na nga yoono-jinawey ka koy yoobo ra.

Haday na feema fo waaru. Yoonaa baa k'a kar.

Maryama baa ka feemaa kaŋ waaru day.

A n'a naŋ, a ni henno fo zaa.

Senni hantumante : Yoonaa ga nga yoono jinawey neere.

Yoonaa nda Haday goo yoobo ra. Yoonaa nee
Haday ma jinawey fay-fay k'i kaa cere ra. Haday dii feema fo kan
waaru. A n'a har najo se. najo futu hal'a baa k'a kar. Maryama kaa
a na hoobu nda feema day. a na feemaa zaa jina a dii kan a waaru.
Yoonaa nee a ma affo sanbu koyne.

Maryama ban'a se a koy.

Denden : Kalima-najo woo ceeci senni hantumantaa ra ma zeeri
dam kalimawey kan barmay cire.

- Yoonaa nda Haday goo isaa ga.

- a na har baabo se.

- 1 - **Hamma** : Al'iyu, man no n'ga
- 2 - **Al'iyu** : Munsu tira-feeri ni hoo
- 3 - **Hamma** : saadii, ha'ya ni kul ma koy
- 4 - **Al'iyu** : borey mo ga baa ka bannadi
- 5 - **Mandikaa** : silaatiis
- 6 - **Al'iyu** : ..... silaatiis lillaahi rabbiilalamin
- 7 - **Jama** : amin!
- 8 - **Hamma** : wo'ey goo ma ho'ay ne heta, ir ma koy gan i se
- 9 - **Al'iyu** : ne! xanka baxaranta huu no ma si borey ho'as
baxta, n'si wan gaani.
- 10 - **Hamma** : hoo! Al'iyu ga nga dog wi nda gaani
- 11 - **Mandikaa** : wa too nda goy, wa too-foo; ho'as ma kay
yada. ga'ha'ye nka kaa.

1. Kalimawey :

Al'iyu	hijay
Mandikaw	tira-feeri
ka too-nda-goy	ka gan
ka too-foo	gaani
ga-baxa	ka wan

2. Me-senno

Sanda nda Al'iyu koy Munsu tira-feeri ni hoo baxa ra. I koy
wo'ey ho'as ra. Al'iyu kan hal'a baa ka nga dog wi.

Senni kantawate : hijay

Willandi :**Hiijay**

- 1 - Hamma : Aliyyu, man no n'ga koy?
- 2 - Aliyyu : Muusa tiira-feero ti honh, nga r'ay ga koy.
- 3 - Hamma : saadin, haya ir kul ma koy.
- 4 - Aliyyu : borey mo ga baa ka benandi.
- 5 - Mandikaa : alfaatiha !
- 6 - Alfagaa : ..... alhamdu lillaahi rabbilaalamiina.
- 7 - Jamaa : amin !
- 8 - Hamma : woyey goo ma hooray ne here, ir ma koy gan i se, hala hawrey ga nin.
- 9 - Aliyyu : he ! zanka hasaranto hun no ma si borey hooraa hasara, n'si wan gaani.
- 10 - Hamma : honh, Aliyyu ga nga boŋ wii nda gaani
- 11 - Mandikaa : wa foo nda goy, wa foo-foo ; hooraa ma kay yaada, ŋaahayey nka kaa.

1. Kalimawey :

hiijay	alfaatiha
tiira-feeri	Mandikaw
ka gan	ka foo-nda-goy
gaani	ka foo-foo
ka wan	ŋaa-haya

2. Me-senno

Sanba nda Aliyyu koy Muusa hiijaa ra. Tiira-feero bandaa ga, i koy woyey hooraa ra. Aliyyu gan hal'a baa ka nga boŋ wii.

Senni hantumante : hiijay

Aliyyu nda Hamma koy Muusa tiira-feero ra. Alfaatihaa baa ka
 hun i ra. I sawanda alfagaa kalima korawey. Aliyyu nda Hamma
 hun alfaatihaa dogo ra, i koy woyey hooraa ra.
 Aliyyu na zankaa kan ga gan kaataray, a huru.
 Aliyyu gan hal'a baa ka nga boŋ wii.
 Mandikaa kaa. A na borey foo nda goy.
 A nee i ma koy ŋaa.
Denden : wa kalima yawcy tuusu - tiira-feero - jinawey - zankaa -
 yoonaa - alfagaa - sukar - ciiri - alfaatihaa.

Willandi :

Jingaro sooluyano

- 1 - Amadu : jingaro man, ya na cibsi day, ya na darbay day soko taami.
- 2 - Zali : he ! faaba, koy dabari ceeci ir se hune !
- 3 - Amadu : ay ga koy guna.
- 4 - Alman-koyo : alman naasaa ne n'kan ga baa cibsi !
- 5 - Amadu : n'almano ga naasu hunday, amma a si cibsi.
- 6 - Alman-koyo : macin se ? may k'a har ma ne ?
- 7 - Amadu : n'ga bay far, zaa nga dii kan hillo kayri, kuri ga dandi a bande.
- 8 - Alman-koyo : uhunh ! nda woo si tee, de woo binde ?
- 9 - Amadu : woo ti marje ?
- 10 - Alman-koyo : zenber iddu.
- 11 - Amadu : woo boobo, ay g'a day zenber hinza.
- 12 - Alman-koyo : a tee itaaci.
- 13 - Amadu : ay g'a day, m'a ka koy yane hugey do, hal'ay ga koy. darbay nda taami ceeci Aliyyu bitijo ra.
- 14 - Alman-koyo : a koy gaa !
- 15 - Amadu : Aliyyu, salaamu-alaykum ! darbay nda taami goo ne, wala ?
- 16 - Aliyyu : i ga bara ya!
- 17 - Amadu : ay noo atanpa beese fo nda basan meetar yaaha nda poopilin meetar way cindi gu nda boro gu taami.
- 18 - Aliyyu : ngi ne ! i ka koy teelaa do.
- 19 - Amadu : Teelaa marje ga ng'ay darbawey taa yane ?
- 20 - Teelaa : zenber nda zangu gu
- 21 - Amadu : i taa ya !

Kalimawey

Cibsi, darbay, ka faaba, dabari, ka ceeci, naasu, ka cibsi, ka dandi, bitiji, ka bara, atanpa, beese, poopilin, Teela, ka taa.

Me-senno :

Jingaro man, Amadu koy yoobo ra. A na cibsi nda darbawey nda taami day. A na cibso sanba hugey do, a na darbawey noo Teelaa se.

Senni hantiimante : Jingaro sooluyano.

Jingaro man, amadu ma na soolu-a se. Zali nee a ma dabari huri ngi se. Amadu koy yoobo ra. A na feeji naasa fo day. Alman koyo n'a ka koy a se hugey do. Woo din bandaa ga Amadu koy Aliyyu bitigo ra. A na darbawey nda taami day. A na darbawey noo teelaa se. Teelaa n'i taa zenber nda zangu ga.

Denden : zaabi hennaa kali.

jine

jingaro ga goo

man

banda

ga

Willandi :

Kusu-Kusu Hinayan

Salma : Anna, ni ya na kusu barmay honh ?

Zali : ma na bay kaŋ jingaro ti honh !

Salma : ayyoo ! zaa nga ya, woo ti ham boobaa woo !

Zali : koy kate ay day-dayey, i goo hugo ra.

Salma : ngi ne. Honh, ir ga kungu !

Maryama : wa hoybaani ! Nuune goo no, wala ?

Zali : guna hina-hugo ra.

Maryama : yeee ! war kuso mun nuunaa ra.

Zali : Salma, faaba !

Salma : Anna, cin n'ay g'a tee ?

Zali : denfo fur beene, ma hamno dam a ra, m'a daabu.

Salma : Anna, ay n'i tee ka ben.

Zali : maafaa kuso deke, ma hamo nda day-dayey dam a ra.

Salma : i huro.

Zali : i naŋ i ma hina ka nin.

Kalimawey

ka barmay

faaba

day-day

denfu

hoybaani

deke

ka nin

nuune

Me-senno :

ham boobo goo Zali jine. Maryama koy nuune
kaa, a gar kuso mun nuunaa ra.

Senni hantumante : kusu-kusu hinayan.

Honh ti jingaro. Zali na kusu barmay, a na ham boobo day. Salma
naali, a nee ngi ga kungu honh. Maryama kaa ka nuune kaa. a gar
kuso ga mun nuunaa ra. A na har zali se.

Zali nee Salma ma faaba. Salma na kuso kaɗ boosu feeri. A na hamno dam denfo ra, a na mijo daabu. Zali nee Salma se koyne a ma maafaa kuso deke, a ma hamo nda day-dayey dam a ra.

Denden : Wa kalimaa kaɗ cire zero goo cebe wey kaɗ hantmandi ra, wa ma zeeri dam a cire.

Kusu : kosu, koosu, kusu, kasu, katu

nuune : niine, nooni, nuune, neesi, niisi.

Willandi :**Mo Hegay**

- 1 - Amadu : Isaa koy hiyo haro kaa, ir ma taja.
- 2 - Isaa : Ma bay waynaa koron ir ga !
- 3 - Amadu : Ir ma koy ya.
- 4 - Isaa : Baaba, taka fo no ir g'a tee sohonh k'i too faaro ra ?
- 5 - Amadu : Hibi ka man, haya kan ay n'a wii kul m'a kanandi.
- 6 - Isaa : Baaba hiyo too.
- 7 - Amadu : Diyo zaa ir ma koy hugey do.
- 8 - Isaa : Ir too. Ay ga koy kate kokondawey nda sunkuurey nda karfo.
- 9 - Amadu : Ir ma moowaa zumandi, honh ya hi-jindi si.
- 10 - Isaa : man ra ir ga guma ?
- 11 - Amadu : titila (cila) beero jero ga
- 12 - Isaa : ir benandi, Salma, war hawraa ne, kaa k'a musay.
- 13 - Salma : waynaa kan ay ga, ay si bay wala woo ga hin ka musay sohonh da.

Kalimawey

hegay

ka haro-kaa

ka taja

kokondo

titila,

hawray

ka musay

hi-jindi

Sunkuuru

Me-senno :

Amadu na nga moowaa wii, a n'a dam hiyo ra hal'a too. A na titila tee, a na hawray gum nga Alayaney se. Salma na hayraa musay.

Senni hantumante : Mo hegay.

Amadu nda Isaa ga koy mo wii.

Isaa na hiyo haro kaa, a i taja.

K'i too faaro ra Amadu ga mo wii, Isaa g'a kanandi hiyo ra. Hiyo too, i yee hugey do. Isaa koy kate kokondawey, sun-kuurey nda karfo. I na moowaa zumandi, i n'a gum titila beero jero ga. Isaa na hawraa gum. A nee Salma ma kaa k'a musay. Salma nee waynaa kan nga si bay wala a kul ga hin ka musay.

Denden :

Wa tammaasa dam zaabi hennaa ga.

Amadu nda Isaa koy :

- haw kur
- mo wii
- hari gur
- hommo wii

Willandi :**Amadu koy gansi kaa**

- 1 - Amadu : Isaa, zeetey nda hawgarawey sanbu ka doo ir ma koy gansi kaa.
- 2 - Isaa : man no i goo ?
- 3 - Amadu : i guna hugo boj.
- 4 - Isaa : ngi ne
- 5 - Amadu : ir ma koy. Zali ni hunday ma koy tondi kurma kan ga ganso tondi-dam.
- 6 - Isaa : gansi gangano woo ga-beeri !
- 7 - Amadu : koy yaahere ir ma windi-ka cere kubay de, nda senni boobay.
- 8 - Isaa : Baaba, agay ya zceto too !
- 9 - Amadu : koy ma doori-do, hans'ir kul se
- 10 - Isaa : a ben, ir ma doori sohonh.
- 11 - Amadu : wayna koron, koy kate hawgarawey nda farkaa, ir ma kuuna ka koy.
- 12 - Isaa : ngi ne, ir ma kuuna la koy.
- 13 - Amadu : ni ja ne hendi m'ir batu hugey do.
- 14 - Zali : wa foo-nda-goy, wa koy naa. Salma kaa ka dii yane.
- 15 - Salma : ir m'i zumandi.
- 16 - Zali : doori ganso ra, taaro ga, hal'ay ga tondi dam mane.
17. Salma : taaro miyo dii ir ma ganso tondi-dam.

1. Kalimawey

zeeti

hawgara

ka tondi-dam

ka windi

doori-do

ka hanse

gansi

2. Me-senno :

Amadu nd'Isaa koy gansi windi. I duu gansi boobo. I dam ngi hawgarawey ra. I kaa nd'ey hugey do. Zali nda Salma na ganso tondi-dam.

Senni hantumante : Amadu koy gansi kaa. Amadu nda Isaa soolu ka koy gansi kaa.

Isaa na žetey nda hawgarawey sanbu. Amadu nee Zali ma tondi kurma kaŋ ga ganso tondi-dam. I too gansi gangani berri fo ra. Amadu nee Isaa se ngi ma windi ka cere kubay. Isaa na nongu hansa kaŋ ra i g'a doori. I na gansi dam hala ngi hawgarawey too. I jeeje ka koy. Zali n'i kubay, a n'i foo nda goy. Salma nda Zali na ganso zumandi, i doori taaro ga. I n'a tondi-dam.

Dende : wa kalima-paney wey šerrandi.

fo ra beeri gansi i too gangani.

- dam i tondi n'a

- wa kalimawey hantum

i d
w
i n

windi

i a
s
g n

gansi

t n
o d
i

tondi

Willandi :

Cew-dogo koyyano

- 1 - Amadu : Isaa, Salma, wa tun ya, war ga bay, honh no lokkol ga feera !
- 2 - Isaa : Salma, tun, waynaa koron, ir ma soolu.
- 3 - Zali : wa kaa ka cirkaaray ka koy.
- 4 - Salma : Zali, ir ya koy.
- 5 - Zali : Zaaro ma boori. Wa gaabandi ya !
- 6 - Salma : Ir ma hanga fonda beero bande.
- 7 - Isaa : He ! Hamma, batu ir ma koy cere bande.
- 8 - Hamma : Wa cahanh ya, ir cerey n'ir dunbu.
- 9 - Isaa : kul da ya ! Ir ma cere foo.
- 10 - Salma : Hamma, kay ir ma jiji ni jinawey.
- 11 - Isaa : Ir mo waney ne.
- 12 - Hamma : Wa guna, dikirend'alfagey ne hendi.

Kalimawey

Ka feera, koron, ka soolu, cirkaaray, ka gaabandi, ka boro dundu, jinawey, alfagey.

Me-senno

Isaa nda Salma, Baaba n'i tunanli, i ma koy lokkol.
I soolu, i cirkaaray, i too Hamma fonda ra, i na cere foo.
I koy too lokkol.

Senni Hantumante : Cew-dogo koyyano.

Isaa nda Salma baaba n'i tunanli.
A n'i hongandi kan honh zaaro no cew-dogo ga feera Isaa mo nee Salma se ngi ma soolu.
Ngi ja n'i ma cirkaaray ka cere.
I na ngi ja hoybaani, nga mo n'i se i ma gaabandi.
Zankey hanga fondo beero bande.
I na Hamma cee, a ma ngi bat i.

A n'i se i ma cahanh. I too cere do.
 I na cere foo. I na ngi jinawey cebe cere se.
 I koy too caw-dogo ra.

Denden : Cimi wala taari

1°) (C-T).

- Isaa nda Salma ja n'i tunandi C.T.
- Zankei hanga fondo beero bande C.T.
- I na cere kar C.T.

2°) .Zeeri dam kalima yawo ga :

Cew-dogo bal-kar, zankey, feejei, jinawey, hoybaani, hari, hugo bokoto.

Wilandi :

Cewo-dogo batumaa ra

- 1 - Aliyyu : Isaa ne hendi, ciya a se.
- 2 - Isaa : He ! War ti wey. Ir gay nda cere. Man no war cindi ?
- 3 - Hamma : agay hunday cind ne da koyraa ra, k'ay baaba faaba.
- 4 - Aliyyu : agay kay koy hala Bamako. Gallu beeri no.
- 5 - Hamma : Saadin fill'ir se haya kan ni diya.
- 6 - Aliyyu : Hayey ga baa : koolorko beeri hinka ga isaa gaaru, sooro-hugey nda moobile / ga hanse ka boobo.
- 7 - Hamma : Hey ! ni dii koyra henno.
- 8 - Isaa : Ir ma too zankey do lan ga bal kar.
- 9 - Aliyyu : He ! Waato too, ir ma koy ir cew-hugey ra.
- 10 - Hamma : Ni kay Aliyyu, n koy jine, wala ?
- 11 - Isaa : agay hunday ya, koy jine, ir alfagaa ti Jallo.
- 12 - Aliyyu : ay si bay jina, hala ir ma too.

Kalimawey

Ka ciya, ka faaba, gallu, koolorko, ka gaaru, sooro-hugu, koyra henno, ka koy-jine.

Me-senno

aliyyu nda Hamma nda Isaa di cere cew-dogo batumaa ra.
I filla cere se nda haya kan ni diya. I too cew-dogo do ka bay wala Aliyyu koy jine.

Senni hantumante : Cew-dogo batumaa ra

Aliyyu nda Hamma ga hanga.

Aliyyu n'Isaa honnandi a se. / nee a ma ciy'a se.

Isaa k'i do. a n'i hanh nda nongo kan r'i cindi. Hamma nee nga cindi koyraa ra ka nga baaba faaba. Isaa hunday koy Bamako.

A dii haya booboyan, kodorko beeri hinkaa nda moobil boobaa n'a kayfandi.

Isaa fillaa hanse ka kan Hamma se.

I baa ngi ma koy bal-karkey do.

Waato šiiti ga, i koy cew-hugey ra.

I na cere hanh nda ngey koyjineyano.

Denden :

1° Cimi wala taari (C.T.)

- Aliyyu na Isaa honnandi a se C.T.

- Hamma cindi koyraa ra ka baabo faaba C.T.

- Isaa fillaa mana kan Hamma se C.T.

2° Zaabi boriyaa kali

jin

Isaa mma

honnandi se

kokor

jin

fillaa mma

Isaa se

kokor

Willandi :**Sacce**

- 1 - Aliyyu : Huŋ ! ay taamo fiilalo dunbu.
- 2 - Hamma : Kay ay ma diya. Ir ma koy taami hansekaa do.
- 3 - Aliyyu : Wa hoy-baani ! Sacce, ay taamo kanji yane.
- 4 - Sacce : Wa bisimilla ! wa goro hal'ay ga taamo woo benandi.
- 5 - Hamma : Aliyyu, guna taami boobey kaŋ ga deega tendaa ra.
- 6 - Aliyyu : ay ga diyey walla. Sacce, taami henney wey mma neere wala ?
- 7 - Sacce : I si day, boro ka nee y'i tee. Amma, nda n'ga baa ngi cine ay ga ni cewo diidalo zaa sohonh da.
- 8 - Hamma : Ngi teeyano ga sawa nda jirbi marje ?
- 9 - Sacce : a si bisa jirbi hinka nd'ay ga ban.
- 10 - Hamma : Saadin, ay ga baa ma cele hinka tee yane.
- 11 - Aliyyu : Ni mma nee, a ma tee ir kul se, zama agay mo ga baa ngi cine.
- 12 - Sacce : Aliyyu, ni taamo ne, a kanja. Jirbi taaci banda ga war ma kaa war taamey se, Inŝallaahu, war si nimŝi.

Kalimawey

Sacce, fiilal, ka kanji, tenda, ka neere, diidal, cele, ka nimŝi.

Me-senno

Aliyyu nda Hamma ga dira kaŋ Aliyyu taamo dunbu. I koy too taami hansekaa do. I dii taamiyaŋ kaŋ kan i se. I nee Sacce se a ma tee ngi se.

Senni hantumante : Sacce

Aliyyu nda Hamma ga dira. Aliyyu taamo fiilaalo dunbu. I koy saccaa do. I n'a foo, i n'a ma taamo kanji. a n'i bisimilla.

Aliyyu nda Hamaa dui kaɗ taamiyaɗ ga deega tendaa ra. I n'a hanh wal'i ga neere.

Saccaa nee boro se nga n'i tee.

Amma nga ga hin ka tee i se. Zankeɗ n'a hanh da taawey teeyano ŝarto.

A nee i si bisa jirbi hinka. Aliyyu nda.

Hamaa nee a ma tee ngi kul se. Saccaa na taamo kanji, a nee i ma koy ka kaa.

Denden : 1 - Zeeri dam kalima himantey cire :

Taamo : taamo lamo taamo hama taamo.

2 - Tammaasa dam zaabi boriyaa ga.

Aliyyu taamo fiilalo dunbu zama

- a nima gan

- a mma dira

- a mma zuru.

Willandi :**Yoonaa do**

- 1 - Isaa : Salma, ir ma koy yoonaa do.
- 2 - Salma : Nga cum walla ! Ir ma koy dii takaa kan nda a ga kusu tee.
- 3 - Isaa : Kani-baani, haway Biiba
- 4 - Yoonaa : Nda baani, ay izey.
- 5 - Isaa : ir kaa ka dii ni, goyo ga.
- 6 - Yoonaa : Bisimilla ! Wa goro.
- 7 - Salma : Taka fo nda kusu ga tee ?
- 8 - Yoonaa : Ya mma jin ka laabu kaa nda salfato, bango ra.
- 9 - Isaa : laabo hunro bandaa ga ?
- 10 - Yoonaa : ay ga laabo nda mo-birji dam cere ra k'i dur nda derenji, tangafiri ga.
- 11 - Salma : Boosu ga huro a ra ?
- 12 - Yoonaa : Boosu goo, mma kala henjeeri boosu
- 13 - Isaa : Nda laabo dur ka buu ?
- 14 - Yoonaa : Waati din ay ga laabo jinjiri ka dundunjo ka kuso kar.
- 15 - Salma : Kuso kararo bandaa ga?
- 16 - Yoonaa : ay ga ziirago k'a yogon jina, ya dooro k'a caaray;
- 17 - Salma : Woo bandaa ga, kuso ga kogu waynaa ra, wala ?
- 18 - Yoonaa : ayyo ! Waati din kusey kul ma huro gooraa ra, tooso ma fura i boj, nbubba ma fura toosaa boj jina nuune ma huro a ra.
- 19 - Salma : Ir faham, sohonh ! Ir ma koy Isaa. Ni nda goy Biiba.

Kalimawey

Ka cum, salfato, mo-birji, derenji, tangafiri, henjeeri, boosu, jinjiri, dundunjo, ka kuso kar, ziirago, ka yogon, dooro, ka caaray, goora, tooso, nbubbu.

Me-senno

Salma nda Isaa koy yoonaa do. I dii taka kaŋ nda a ga kusu tee. I hanse ka faham.

Senni hantumante : Yoonaa do.

Isaa nda Salma koy yoonaa do k'a hanh nda nga goyo takaa. A filla i se. A nee nga mma sulfato ka laabo kaa k'a dam mo-birji ra, k'a derenji tangafiri ga. Henjeeri boosu ga huro a ra. Nda laabo dur ka buu nga g'a jinjiri, nga ma dunduŋo ka kuso kar. Ziirago m'a yogon jina dooraa m'a caaray.

Nda kusey kogu, i ma huru gooraa ra tooso nda nbubbu nda nuune ma huru i boŋ. Isaa nda Salma faham.

Dende :

1 - Tammaasa dam zaabi boryaa ga

Isaa nda Salma koy yoonaa do :

- ka faham

- ka hooray

- ka kusu kar.

2 - Zeeri dam kalima himantey cire.

dooraa : gooraa, kooraa, sooraa, kooraa, dooraa nooraa.

Willandi :

Isaa nda cerey ga soolu sinimaa se

- 1- Hamma : Aliyyu, Isaa ! War ga bay filimo kan ga fatta honh ?
- 2 - Isaa : Ir si bay walla ! filim fo no ?
- 3 - Hamma : Jango filimo no ma fatta honh.
- 4 - Aliyyu : Sinima fo ra a ga fatta ?
- 5 - Hamma : a si fatta kala "Baakasinay" sinimaa ra.
Sinimaa kan goo yoobu beero jere.
- 6 - Isaa : Dimma fo no a ga sintin ?
- 7 - Hamma : Hawray banda ga, guuru yaaha.
- 8 - aliyyu : Marje no hal'ay ma koy nooru wiri zaa sohonh ?
- 9 - Hamma : Do dumi hinka bara sinima-hugo ra :
warankaa dogo nda woytaacaa wano .
- 10 - Aliyyu : ay ga zuru ka koy nooru wiri hugey.
- 11 - Hamma : Don kan ay ga ka , ay dii ni baaba jiiraa mijo ga.
- 12 - Isaa : agay mo ga soobay ka koy cecci.
- 13 - Hamma : Saadin man n'ir ga cere kubay ?
- 14 - Isaa : Ir ma cere kubay Muktaari taabalkoyo do, kan goo
sinimaa mijo ga.

Kalimawey

Filimo, ka fatta, "Baakasinay", dimma, guuru yaaha, sohonh, sinima-hugo, ka soobay, ka cere kubay.

Me-senno

Hamma bayrandi Aliyyu nd'Isaa se kan Jango filimo no ma fatta "Baakasinay" sinimaa ra.

I koy nooru wiri, i nee ngi ma cere kubay Muktaari do.

Senni hantumante : Isaa nda cerey ga soolu sinimaa se.

Hamma bayrandi aliyyu nd'Issa se kaɗ Jango filimo no ma fatta "Baakasinay sinimaa" ra.

A goo yoobu beero jero ga. A ga sintin hawray banda ga. I na cere hanh nda hinnaa kaɗ ga boro dam. I duu woo fahamo.

Aliyyu nda Issa koy nooru wiri.

I nee ngi ma cere kubay Muktaari taabalkoyo do kaɗ goo sinimaa mijo ga.

Denden :

1 - Kalimawey tenjandi kaɗ goo kalima paɗey wey ra

- fahamo duu woo I.

- jero yoobu goo bcero a ga.

2 - Kalimapaɗey wey timmandi.

a) a ga ..... banda .....

b) I ..... ngi ..... Muktaari ..... do ..... goo ..... ga.

Willandi :**Ir ma koy widewo**

- 1 - Aliyyu: Isaa ir ma Hamma cee, ka koy Lamin widewo guna.
- 2 - Isaa : Widewo ? Macin ti widewo ?
- 3 - Aliyyu : Widewo, filim n'a ga cebe. Ir ma koy de, nga diya.
- 4 - Isaa : De kaŋ kuuraŋ si no, cin g'a ga dira ?
- 5 - Aliyyu : Lamin nka gurupu day.
- 6 - Isaa : Boro mma bana ka huru, wala ?
- 7 - Aliyyu : kala ! Ni goro haya de no n'ga kat'a
- 8 - Isaa : Saadin, ir ma Hamma baŋo zaa.
- 9 - aliyyu : Hamma, ir ma koy Lamin do ka widewo guna, ir ma baŋo sanbu.
- 10 - Hamma : W'ay batu, hal'ay ga koy kat'a
- 11 - Aliyyu : Cahanh, ir ma koy za do henney mana ben ir ga.
- 12 - Hamma : Boŋ faa dii, ir m'a yaaya.

Kalimawey

Widewo, kuuraŋ, gurupu, baŋ, ka batu, ka sanbu, ka yaaya.

Me-senno

Aliyyu nd'Isaa na Hamma cee ngi ma koy widewo guna. Lamin widewo gurupu m'a dirandi. Boro kul ga kate nga goro-haya.

Senni hantumante : Ir ma koy widewo.

Aliyyu nda Isaa ciya Hamma se ngi ma koy widewo.

Lamin wone nda; Isaa n'i hanh nda widewo takaa.

I na fahamandi kaŋ filim n'a ga cebe.

Kuuraŋ si, amma gurupu g'a dira. Boro si bana.

Ni goro-hayaa de no nga kat'a. I koy Hamma do ka nga baŋo sanbu.

I cahanh, za do henney mana ben.

I na baŋo yaaya.

Denden :

1 - Kalimawey hantum boryo

p	u	d	e	ŋ	a	o	r
u	u	w	w	o	b	b	o
r	g	i	o				

2 - Kalimajajey hantum, ma kalimawey kaa cere ga

- Laminwonenda

- Inabaŋoyaaya

- Borosibana.

Willandi :**Ir ma koy bal-kar dogo ra**

- 1 - Isaa : Aliyyu, Hamma ! ay ga war batu alaasar, guru taaci ga, ir ma koy bal kar dogo ra.
- 2 - Aliyyu : Mayyan ma bal honh ?
- 3 - Isaa : Afaaruk nda Sooni no ma bal.
- 4 - Hamma : Guuru marje bara sohonh da ?
- 5 - Aliyyu : ye ! ay dirɗa ay montaraa, ay saako ra, cew-hugo ra.
- 6 - Isaa : Midi bisa nda miniti woy.
- 7 - Aliyyu : ay ga koy montaraa se, nd'ay cirkosu kul ay ga war gar.
- 8 - Hamma : agay nd'Isaa ga koy biyyawey zaa hala nga kaa.
- 9 - Isaa : Ir ma koy walla, zaa borey ma na boobo biyye-dii dogo ra.
- 10 - Hamma : Boro hinza biyye-hay ga sawa nda marje ?
- 11 - Isaa : Boro fo kul woytaaci. Saadin a ga sawa nda zangu nda waranka.
- 12 - Hamma : agay nd'Aliyyu biyye-hayo ne, hal'a ga kaa.

Kalimawey

Bal kar dogo, guuru, ka bal, ka dirɗa, montara, ka cirkosu, biyye-dii dogo, biyye-hay.

Me-senno

Isaa nda Aliyyu nda Hamma ga koy Sooni nda alfaaruk bal-kar dogo ra. I ga cahanh ka koy biyye zaa.

Senni hantumante : Ir ma koy bal-kar dogo ra.

Issa, Aliyyu nda Hamma na cere batu ka koy bal-kar dogo cirkosay banda ga. alfaaruk nda sooni no ma bal.

Hamma na waato hanh. Aliyyu dirnan nga montaraa nga saako ra cew hugo ra. Isaa nda Hamma koy biyye zaa hala Aliyyu ga kaa. I na zangu nda waranka bana ka huru.

Denden :

1 - Duu kalimapa hinkaa woo kalimapakuro ra ; ma zeeri dam i cire

- Hamma na waato hanh.

- Boro fo kul ga woytaaci bana.

2 - Kalimapaney tee boryo

- Hamma na montaraa hanh

- Isaa na ga woytaaci bana

- Boro fo kul waato guna

Willandi :**Bal-kar cetaa ra**

- 1 - Hamma : Ir ma koy goro cere jere.
- 2 - Aliyyu : Isaa, ni kay man, Sooni oal-karkey.
- 3 - Isaa : Ngi ga subiize cirawey nda kayize firzey goo.
- 4 - Hamma : Ekipi fo no war g'a faaba ?
- 5 - Aliyyu : May no ma alfaaruk faaba sooni jine ?
- 6 - Hamma : Ni bine Isaa ?
- 7 - Isaa : agay mo Sooni band'ay goo.
- 8 - Aliyyu : Ir ma jine tee balo se, arbitiro ziji gangano boŋ.
- 9 - Isaa : Kapiteney goo ma cere foo.
- 10 - Hamma : Ir ga dii boro kaŋ ga mo kaa cere ra honh.
- 11 - Aliyyu : Nda Sooni ma na Alfaaruk kar, ay ga ni no ay montaraa.
- 12 - Hamma : Saadin ay maapo hantum a ga zaa sohonh.
- 13 - Siidi : Wa batu ka dii.

Kalimawey

Bal-karkaw, subiize, firzi, kayize, ekipi, ka faaba, arbitir, kapien, ka mo-kaa-cere ra.

Me-senno

Hamma nda Aliyyu nda Isaa goo no, i ga balo guna. Sooni nda Alfaaruk no ma mo-kaa- cere ra. Aliyyu na nga montaraa dam Hamma se.

Senni hantumante : Bal-kar cetaa ra.

Hamma, Isaa nda Aliyyu huru bal-kar cetaa ra.

I goro cere jere ga. Aliyyu n'a hanh nda Sooni bal-karkey. A nee a se ngi ga subiize cirawey nda kayiize firzey goo. I na cere hanh nda ekipo kaŋ affo kul g'a faaba. I kul na ngi woney har. Arbitiro

ziji gangano boŋ. Zankeŋ na jine tee balo se. Kapiteney na cere foo. Aliyyu na nga montaraa dam Hamma se.

Denden :

1 - Duu kalimaja hinka kalimajakuro ra, ma zeeri dam woo kaŋ barmay cire

- I goro cere jine
- arbitiro zuru gangano boŋ.

2 - Zeeri dam kalima yawo ga

Bal-kaŋ Tiyaataro - Zankeŋ

Kayiiize - subiiize Hari - Gangano.

Willandi :

Tiyaataro hugo ra

- 1 - Aliyyu : Cin no tiyaatariizey g'a batu ka sintin ?
Borey ka mana huru ka ben, wala ma cin ?
- 2 - Maryama : kala jinehuno n'i g'a batu.
- 3 - Isaa : Kala, kala ! Jinehuno goo ne. Nga no ma goro jine sorraa ra.
- 4 - Salma : a goo no ka tun cewey ga ; sohonh, tiyaataro ga sintin.
- 5 - Aliyyu : Nd'a ga sintin ya, kala kuuranyey ma buu.
- 6 - Maryama : Ir ma si cahanh nd'ir biyey, a ra sintin hunday.
- 7 - Isaa : He ! I goo no ma fatta tugu-dogey ra.
- 8 - Salma : Sallay kan ga danaw-woyo denden ne hendi.
- 9 - Aliyyu : Fuula koyo woo no ma Kumandaa denden.
- 10 - Maryama : Garba ti woo, nga ti hollokomo, a ga hanse ka borey haarandi.
- 11 - Isaa : agay ya si boro kul bay i ra.
- 12 - Salma : Han jinaa kan i zuwe koyraa ra, a ti gar ni goo Bamako.
- 13 - Aliyyu : Ngi tiyaatar kaanaa ti "aru hiijo kan ga canse".
- 14 - Maryama : Waati kul kan i na zuwe, kala borey ma haaru hala gundey m'i maray.
- 15 - Isaa : Saadin i ma s'ay wii nda kunfa.
- 16 - Salma : Suuri de. a goo ngi porogaramo ra.
- 17 - Aliyyu : wa dangay ya, i sintin.

Kalimawey

Tiyaatar, ka sintin, jinehun, sorro, tugu-do, danaw, hendi, kumanda, ka haaru, ka zuwe, ka maray, ka kunfa, porogaram.

Me-senno

Aliyyu nda Maryama nda Isaa nda Salma, koy tiyaataro guna. Tiyaataro ga hanse ka kan borey se. Amma a gay hal'a ga sintin.

Senni hantumante : Tiyaataro hugo ra.

Aliyyu, Maryama. Isaa nda Salma koy tiyaataro guna. A ma na cahanh ka sintin. I ga cere hanh nda sibilo. Jinahuno kay cewey ga. Amma kuuraŋey ma na buu. Tiyaatariizey fatta tugu dogey ra. Salma nda Aliyyu na wey kaŋ i g'i bay honnandi cere se. Isaa si boro kul bay i ra. Tiyaataro kul i kaana ti "aru hiijo kaŋ ga canse". Isaa goo kunfa ra.

Denden : 1 - Zeeri dam kalima yawo ga :

kay

jintahuno

cewey ga

goro

g'i bay

I na wey kaŋ i

honnandi cere

diyey.

2 - Filla hinkaa woo huru cere ra, w'i fay.
a mana cahanh ka sintin. aliyyu na hanh nda sooni bal-karkey.
Tiyaatariizey fatta tugu dogey ra. arbitiro ziji gangano boŋ.
Jinahuno kay cewey ga. Zankey na jine tee balo se. Isaa goo kunfa
ra.

Filla jinaa	Filla hinkanto

Willandi :**Alman Kuryan**

- 1 - Amadu : hee ! Ali tun, kurro waato too.
- 2 - Isaa : ay cero, aliyyu n'ay g'a batu.
3. Amadu : Aliyyu kaŋ koy hoo.
- 4 - Isaa : ayyoo ! Ya na bay.
- 5 - Amadu : Almaaney kaataray ya, ma koy.
- 6 - Isaa : De man ay gobo ?
- 7 - Amadu : A goo totalaa boŋ.
- 8 - Isaa : Ay šerre, ma gaara yane
- 9 - Amadu : Irkoy ma ni daŋ baani fondaa ra.
- 10 - Isaa : Hee Aliyyu! Ni da ti woo. Ni kaŋ ay cindi ka ni batu hugey do.
- 11 - Aliyyu : Agay ya mana bay, ya nka nee kala ni nka koy hoo !
- 12 - Isaa : Man t'ir honh kurdogo.
- 13 - Aliyyu : Tibo jeso ga.
- 14 - Isaa : Noodin ya Yuunusa faaro goo no, nga binde boro laala no.
- 15 - Aliyyu : Ir ma koy de
- 16 - Isaa : Aryaa k'i ma wali

Kalimawey :

Hoo, totola, šerre, tibi.

Me-Senno :

Aliyyu nda Isaa koy kur. I hanga walo bande.
I dirŋa almaaney.

Senni hantumante : Alman kuryan.

Ali baaba na a tunandi a ma koy kur. a cindi ka cero batu. Baabo nee a se ni cero koy hoo. a na almaaney kaataray a na nga gobo

sanbu kaŋ goo totolaa boŋ. A nee nga baaba ma gaara nga se. Baabo gaara a se, a na cero gaarandi kur-dogo ra. Waato kaŋ a too kur-dogo ra, a bayrandi a se kaŋ nga cindi ka a batu. Aliyyu nee a se kaŋ nga nka hongu kaŋ a koy hoo. Isaa n'a hanh nda ngi honh kur-dogo. A nee a se tibo jeso ga. Noo din ya Yuunusa faaro bara no, nga binde boro laalo no. Aliyyu nee a se ir ma koy de. I na almaaney taŋ i koy wali.

Denden :

1. Cimi wala Taari :

a - Ali baaba nk'a tunandi a ma koy kur	C	T
b - Aliyyu ka gobo zaa ka a noo a se	C	T
c - Gobo cindi totolaa boŋ	C	T
d - Yunusa, boro henna no	C	T

2. Kalima yawey wanga kaŋ goo kalimawey wey ra :

Ali tunandi kar totolaa manši - hari
faaro - tibo - bango šerre

Willandi :

Adabba Kulayan

- 1 - Bonkoyno : Muusa ma šalaŋ koyraa borey kul se kaŋ suba margaw goo ay do.
- 2 - Konsiiyaa : Bonkoyno, borey kaa.
- 3 - Bonkoyno : Daliilo kaŋ se ay na war cee ti ka bayrandi war se kaŋ wirci huru hawey ra.
- 4 - Konsiiyaa : yaa din ga, ir ma dabari wiri nda cahanhyan.
- 5 - Bonkoyno : Muusa, de ma ciya yane Wutunnero se.
- 6 - Cufukaa : Assalaamu alaykum, amiiro ay kaa.
- 7 - Bonkoyno : Wirci ka huru ir hawey ra.
- 8 - Cufukaa : Aywa, wirco kaŋ huru hawey ra, kunbo no kala nga safaro.
- 9 - Bonkoyno : Ir na nga dabaro tee, nooro ne.
- 10 - Cufukaa : aluula jingar banda ga borey ma hawey ka koy cansa dogo ra.
- 11 - Kurkaa : Arohallası, de ma hawo woo hillo dii yane.
- 12 - Cufukaa : Hee ! W'i daŋ nd'affo-fo.

Kalimawey :

Wirci, wutunner, dabari, amiiru, cansa.

Me-Senno :

Amiıro na koyraa borey marga ka bangandi i se kaŋ wirci huru hawey ra. Wutunnero bayrand'i se kaŋ kunbo no. I na hawey ka koy cansa dogo ra.

Senni hantumante : Adabba kulayan.

Bonkoyno na Muusa cee a ma koyraa alhabaarandi nda margaa kaŋ goo nga do suba. Waato kaŋ borey marga.

Bonkoyno fill'i se kaɗ wirci ka huro hawey ra. Muusa nee saadi, ngi ma dabari wiri. Bonkoyno nee i ma wutunnero cee. Wutunnero kaa, Bonkoyno nee a se kaɗ wirci ka huro hawey ra. Wutunnero na hawey guna a dii kaɗ kunbo no. Amma a nee i se wirco woo ya kala safari. Bonkoyno na a noo safaro nooro. aluulaa ra borey koy hawey cansa.

Denden :

1. Wa zeeri dam kalimananey wey cire kaɗ goo senni hantumantaa kur ra :

- Muusa nee saadi ir ma dabari wiri
- Aluulaa ra borey koy hawey cansa.

2. Wa zeeri dam zaabi boryaa cire :

Bonkoyno na borey marga zama :

- alkaaso ma diyandi
- wirci ka huro hawey ra

Willandi :

Kongu wiiyan

- 1 - Salma : Hee ! Zali ir ma cahanh ka kongu wii zaa zofoorey mana kaa.
- 2 - Zali : Ši alfaali kar ir ga.
- 3 - Haday : Ngi goyo waato no bi d'i nka Salaamata nda Žewža nda Faadimata dii.
- 4 - Zali : Adisi ir ma koy.
- 5 - Haday : Hee ! Salma ni mo duu sarbay ni hugo se !
- 6 - Salma : Nda ay hin k'i ka too hugey do mo Zofoorey sibil se.
- 7 - Zali : Irkoy ma ni tee saaye.
- 8 - Hamma : Woy borey, war ya na kongo kul wii, bi margaa binde, war goo dogo ra, war maa haya kaŋ harandi da.
- 9 - Haday : Zali, agay ya ga ma mooto jinde, a ma si koy tee...
- 10 - Zofooraa : Haaa ! Woo ra, war goo. Wa šerre ir ma koy.
- 11 - Aliyyu : De borey wey kaŋ ngi boy ?
- 12 - Zofooraa : N' si dii hayey kaŋ goo i kone ?
- 13 - Aliyyu : Ay g'a wiri ni ga ma bisandi i se.
- 14 - Zofooraa : Ir si hin ka bisandi borey se waati kul.

Kalimawey :

Zofoore, saaye, mooto, bisandi.

Me-Senno :

Koyraa woyey ga kongu nda sarbay dunbu.
Zofooraa n'i dii. A koy i hanh.

Senni hantumante : Kongu wiiyan.

Salma nda nga na koy kongu wii. Salma nee ngi ma cahanh zaa zofooraa mana kaa ngi ga. Naŋo nee a ma si alfaali kar ngi ga. Hadey nee a se ngi goyo no kaa tun zaa bi da i nka woyyaŋ dii. Zali hunbur a nee ngi ma koy. Fondaa ra i na Hamma kubay kaŋ ni

hoyray nda wiyari laalaa kaɗ i na tee kongo se. Hamma bis'i ga kul i na zofooraa kubay. A nee i se : haa ! war bara kongo ra war g'a wii. Wa serre ir ma koy.

A g'i boy hala a na Aliyyu kubay kaɗ wiri a ga a m'i naɗ. Amma zofooraa mana yadda.

Denden :

1. Wa zeeri dam kalimawey cire kaɗ ti affo :

Kongu, kungu, kaɗaw, dundu, kongu, sarbay, boy, hunbur, sarbay.

2. Wa zeeri dam kalimawey cire kaɗ goo senni hantumantaa ra :

Zofooraa, kongu, alfaali, goyo, hantum, hoyray, Hamma, yadda.

Willandi :

Ɗaahayey kulayano

- 1 - Amadu : May no ka hina honh ?
- 2 - Maryama : Salma no ka hina.
- 3 - Amadu : Ma cin hamiisa funba ti woo n' n'a dan ir maafaa ra nga bay mo kan lotokorey nee kan hamiisa funba ga hin ka kate wirei.
- 4 - Maryama : Ay n'a har a se.
- 5 - Salma : May ka ni hanh ? Man ti ni hunday waati kul poti ziiba ra nga kat'ir se hari.
- 6 - Amadu : War boro hinkaa, affo kul mana baa cere, war kanba kunafutaa se waati kul zankey mma wirei.
- 7 - Salma : Ir maa. a si yee ka filla.
- 8 - Amadu : Honh bandaa ga, ya si yee ka dii tondi Ɗaahayaa ra, hamiisa funba ma si yee ka dayandi ne ra.
- 9 - Zali : De nd'ir mana duu hamiisa gani ?
- 10 - Amadu : Saadi, war ma hari ham kogo day.
- 11 - Maryama : Ham kogo mo, ilaala goo a ra.
- 12 - Amadu : Woo kan ay g'a har war se : war ma bay kan wirei booboyan si fatta kala Ɗaayan laala ra.

Kalimawey :

Funba, lotokor, ziiba, filla, gani.

Me-Senno :

Salma na Ɗaayan laala hina. Nga nda Maryama ciiri cere ga, amadu ni booyay.

Senni hantamante : Ɗaahayey kulayano.

Salma no ka hina honh. A na hamiisa funba ka maafaa tee. Maafaa mana boori, baabo na hoyray. Maryama nda Salma too cere. Baabo nee i se war kul ti affo zama Salma ga ɲaayan laala hina, ni mo g'ir noo hari poti ziibaa ra.

Baabo nee koyne nga ma i yee ka dii tondi ɲaahayaa ra, hamiisa funba mo ma si yee ka dayandi. Zali nee a se de nda ngi mana duu hamiisa taya. Baabo nee i ma i kogo day.

Maryama nee : hamiisa koga da ilaala goo a ra. ngi baaba bayrandi i se kaɲ wirci booboyaɲ si fatta kala ɲaayan laala ra.

Denden :

1. Wa kalimananey wey timmandi :

a ..... hamiisa ..... ka ..... tee
..... nda ..... too cere

2. Wa kalimananɔ woo šerrandi :

Honh, no, hina, ka, Salma.

Willandi :

Gaaham henenandiyan

- 1 - Amadu : Wa kaa ir ma ɲaa.
- 2 - Isaa : Aliyyu mana kaa.
- 3 - Amadu : Wa ɲaa, war ma nga baga jisi.
- 4 - Isaa : He ! Nga ne ma kaa.
- 5 - Amadu : Man ra ni hun waynaw konnaa woo ra.
- 6 - Aliyyu : ya nka cindi ka bal kar hugo miyo ga
- 7 - Amadu : Ni ya ga ferre gaz, ni hewo ga funbu dus.
- 8 - Isaa : Waynaa kaɲ r'a hun no
- 9 - Amadu : Wallaahi ni si ni kaba ziiɓaa daɲ ir ɲaahayaa ra, man'a
ɲumay.
- 10 - Isaa : Aliyyu woo mma ziiɓi hunday.
- 11 - Amadu : Nga henh ! Darbaa kul kottu-kottu.
Ay si yee ka darbay tee a se.
- 12 - Isaa : Fay nd'a Baaba. Zanka no.
- 13 - Amadu : Adisi. a ma tun ka koy ɲumay, a ma darbay kottaa
kaa.
- 14 - Aliyyu : Baaba, wallaahi ay si yee k'ay boɲ ziiɓandi.
- 15 - Amadu : A boori, koy ɲumay sohonh.

Kalimawey

Ferre gaz, ɲumay, ɲaahaya, darbay, funbu dus.

Me-senno :

Aliyyu koy hooray. A gar borey ga ɲaa. A nee nga ga nga kaba ziiɓaa daɲ ɲaahayaa ra. Baabo nee a s'a daɲ a ra, kal'a m'a ɲumay.

Senno namumante : Gaaham henenandiyan.

Amadu na zankey ceɗ mi ni ɲaa. Waana kaɲ usman ka ɲaa : ka Aliyyu bagaa naɲ kul a kaa.

Baabo nee a se : Man ra n'hun waynaw konnaa woo ra ?

Aliyyu nee kaŋ nga nka cindi ka bal-kar hugo miyo ga.

Baabo nee a se : Ni ya nga ferre gaz, ni hewo ga funbu dus-wallaahi n'si ni kaba ziibaa dam ir ŋaahayaa ra man'a jumay. Isaa hunday nee Aliyyu ga ziibi.

Amadu yee ka nee a se : nga henh nga darbaa kul kottu-kottu, nga si yee ka darbay tee a se. Isaa nee Baabo se de kaŋ zanka no.

Baabo nee a ma tun ka koy jumay, a ma darbay kottaa kaa.

Aliyyu žee baabo se kaŋ nga si nga boŋ ziibandi koyne.

Denden :

1. Cimi wala Taari :

Amadu na zankey cee ngi ma ŋaa. C T

Aliyyu cindi hugo ra ŋaahayaa waate. C T

Aliyyu wiri ka ŋaa nda nga kaba ziibaa C T

Baabo nan a ma nga kaba ziibaa dan ŋaahayaa ra C T

Aliyyu zee baabo se kaŋ nga si nga boŋ ziibandi C T

2. Kalima yawey zeeri :

Windila, zankey, Aliyyu, hayla, bal-kar, ŋaahayaa, kusu, darbay, alfa, hookaw, ziiba. jumay.

Willandi :

Hugu hennandiyan

- 1 - Amadu : Cijin, ya na hin ka jirbi ndeɗey se.
- 2 - Zali : Agay mo mana hin jirbi, mariyey hanna i ga henh ndeɗo se.
- 3 - Amadu : Ziibey nda harey kaɗ war g'i mun hugo mijo ga no, ma kate ndeɗey.
- 4 - Isaa : Koyraa kul ga ziibi, baa lolowey boro si hin ka dira i ra.
- 5 - Salma : N'ga cim Isaa, cew-dogo hunday ra, i n'ir se kaɗ harey nda ziibey no ma kate ndeɗ kaɗ ga wirci daɗ ir ga.
- 6 - Amadu : De i ma na takaa har war se kaɗ ga boro hallas'i ra.
- 7 - Salma : I n'a har kay : hugey ma haabandi, jinawey nda darbawey ma henen, harey ma si munandi lolowey ra.
- 8 - Amadu : Woo da n'i n'a har ir se ka bisa
- 9 - Zali : Woo de no i n'a har war se.
- 10 - Salma : I n'ir se mo kaɗ nda boro ga baa ma hallasi ndeɗey ra :
- ma kani ncilla ra.
- ma safarey day kaɗ ga ndeɗo wii.
- 11 - Zali : Wallaahi bara woo ti waazu henno.
- 12 - Amadu : Waazu koonu si wasa.
- 13 - Zali : Faham jaɗay de bara ir ga.
Nŕallahu a si filla.

Kalimawey :

Ndeɗ, mariya, lolo, ncilla, waazu.

Me-Senno :

ndeɗo ga borey ganji jirbi. Harey ga munandi lolowey ra. Salma na takaa filla borey se kaɗ nda i ga hima ka ngi boɗ hallasi a ra.

Semi hantumante : Hugu henenandiyan.

Willandi :

Ɗaahayey nda safarey laasaabo

- 1 - Zali : Gaata no ir hina honh, ir jaŋ maafa kaŋ ga huru a ra.
- 2 - Amadu : Woo mana ti albasi. Isaa dii, koy Sardin day.
- 3 - Zali : Salma taasawey jumay.
- 4 - Isaa : Wa cahanh, ay ga heray.
- 5 - Zali : Ya na war dii, war Ɗaahayaa goro.
- 6 - Isaa : Baaba, Hamma na sardino kul Ɗaa ay boŋ.
- 7 - Hamma : Baaba, ay gundo ya g'ay kuubi.
- 8 - Salma : Agay hunday wano g'ay kuubi.
- 9 - amadu : Taka fo nda war kul gundey ga war maray. Saadin...
Sardino ka si boori.
He ! Agay hunday g'ay gundo maate.
- 10 - Zali : Adisi ir ma koy lotokor.
- 11 - Lotokoro : War teŋawey kan, war kaa tanba.
Zama ir laasaabu kaŋ ir bitiji koyey kul no ma sardin
laala neere. Woo binde si boori.
- 12 - Amadu : Haalidu bitigo ra ir na day.
- 13 - Lotokoro : War ma si haya kul day, war mana jiiro kaŋ ra a tee
nda woo kaŋ ra a ga buu laasaabu.

Kalimawey :

Gaata, kuubi, maate, teŋa laasaabu.

Me-Senno :

Zali na Ɗaayan gaata hina. a na sardin laala day a ra. Borey na Ɗaahayaa Ɗaa, gundey n'i maray. I koy lotokor.

Senni hantumante : Ɗaahayey nda safarey laasaabo.

Zali na hawru gaataa hina. Amadu na Isaa donto a ma sardin day.
Zali na sardino mun gaataa boŋ. Hugo borey na Ɗaahayaa Ɗaa.

Sardin laalaa na gundey kuubi. I koy lotokor. Lotokoro n'i safar, a n'i waazu nda ɗaa laala wala safari laala dayyan bila laasaabuyan.

Denden :

1. Wa kalimaɗey wey hantum, war ma kalmawey fay-fay :
Zalinahawrugaataahina
Hugoboreynaɗaahayaɗaa.

2. Wa kalima tee nda harfey wey :

h		i		k	o
w	a	u	b	o	r
u	r	k		t	l
				o	

Willandi :**Tuuri dumayan**

- 1 - Zali : Kani baani Mer.
- 2 - Mer : Nda baani, kala baani Zali, ni ya n'ir dira honh.
- 3 - Zali : Ya nka kaa ka dii ni m'ay kondaa noo fondo hal' a ma tuuri дума.
- 4 - Mer : A boori. De man ra war ga baa war ma tuuri дума ?
- 5 - Zali : Farro kaŋ ra zankey ga hooray ra ir ga baa ir ma tuuri дума.
- 6 - Mer : ay yadda, war goo nda tuuriize kaŋ ga дума ?
- 7 - Zali : Ir kondaa si nda.
- 8 - Mer : Koy dii Saydu zoofooraa. I ga hima ka bara nda tuuriize kaŋ ga дума.
- 9 - Zoofooraa : Tuuriize dumi fooyaŋ no ni kondaa ga bag'ey
- 10 - Zali : Miliya zangu nda makka-baani zangu.
- 11 - Zoofooraa : Aywa, kore fo ya kul kaatibi waranka.
- 12 - Zali : Dumaro, taka fo nda a ga tee ?
- 13 - Zoofooraa : Han fo ra war ga sintin ka дума ?
- 14 - Zali : Alhado hane n'ir ga sintin.
- 15 - Zoofooraa : Saadin, koy, nšallaahu, ay ga ir goykaw fo sanba a ma war cebe goyo takaa.

Kalimawey :

Dira, konday, farru, tuuriize, miliya, makka-baani, kore, mer.

Me-Senno :

Zali kondaa ga baa nga ma tuuri дума. a koy dii Meero kaŋ n'a sanba Saydu zoofooraa do, a ma dumayano takaa cebe a se.

Senni hantumante : Tuuri dumayan.

Zali koy dii Meero nga kondaa maajo ga, a ma ngi noo farro kan ra zankey ga hooray hala ngi ma tuuri duma a ra. Meero yadda a n'i sanba Saydu zoofooraa do kan na Miliya zangu nda Maaka-baani zangu neere kondaa se.

Alhado hane Saydu na nga no goykaw fo sanba a m'i cebe goyo takaa.

Denden :

1. Wa kalima tee nda harfey wey :

u	u	a	k	o	o	k	n
	r	e	n	h	r	a	d
t	i	z	y	a	y	y	o

2. Wa kalimananey tee :

Zali	yadda	zali faaba
zoofooraa	na	zali se
Meero	koy	tuuri duma

Willandi :**Katu teeyan**

- 1 - Zali : Salma gaṅawey kate hala ir ma katu tee Dawda se.
- 2 - Salma : Goyo ya ga boobo.
- 3 - Zali : Koy ciya Hawayse a m'ir faaba ka kundo bura.
- 4 - Haway : Wa kundo kaašim, war ma daṅ gaṅawey ra.
- 5 - Salma : Macin koyne ?
- 6 - Haway : Wa gaṅawey fur kusey boṅ, war ma hari daṅ i ga,
amma a ma si boobo.
- 7 - Isaa : Anna sohonh da n'ay kaa, ya na manso taba.
- 8 - Zali : Koy gaaso zaa, ma mansi dam a ra, ma koy ni cirey do.
- 9 - Isaa : Anna, manso kan hala Baasa-aro goo m'a jirbi tuuro cire.
- 10 - Haway : Salma, wa koy nda manso nda hina kusey tuuro cire.
- 11 - Salma : De may no ma kato hanse ?
- 12 - Zali : Haway nee nga m'a hina.
- 13 - Haway : Salma, wa mansi dam kusey ra, war m'i deke.
- 14 - Isaa : Ir no ma nuunaa taṅ hala kato ma nin, amma ir wane
kusey korey.
- 15 - Salma : Macinyaṅ n'i ga doona ka dam kato ra ?
- 16 - Haway : Honka-boy nda dundu-carba wala tišibi nda hayni
sosobanta n'i ga dam kato ra.

Kalimawey :

Gaṅawey, katu, bura, kaašim, gaaso, baasa-aro, jirbi, honka-boy, dindu-carba, tišibi, hayni sosobanta.

Me-Senno :

Salma kate gaṅawey. Haway kaa k'i faaba, ka kundo bura. Isaa nda cerey haṅ manso ra hala Baasa-aro jirbi tuuro cire. Salma nda cerey ga manso nda hina kusey ka koy tuuro cire. Salma na manso deke, Isaa ga nuunaa taṅ.

Haway ga boy nda dundu-carba dam kato ra.

Senni hantumante : Katu teeyan

Zali nee Salma ma koy kate gaŋawey hala ngi ma manši bura, ka katu tee.

Salma nee a se kaŋ goyo ga boobo.

Ŋaŋo nee a se saadin a ma koy ciya Hawwa se a ma kaa ka ngi faaba.

Hawwa kaa, i na kundo kaašin, i n'a dam gaŋawey ra, i n'i deke kusey boŋ ; i ga hari dam i ga nda kayna-kayna. Isaa nda cerey nda Baasa-aro haŋ manso ra hala Baasa-aro jirbi. Woo din bandaa ga i na manšo dam kusuyaŋ ra hala i too, i n'i deke nuunawey boŋ, i na tuuri dam i cire. Waato kaŋ i zarga hala a gay, i na honka boy nda dundu carba dam i ra.

Denden :

1. Wa kalimaa hantum booryo :

u	k	s	a
t	a	m	i n

2. Cimi wala taari :

Zali na mansi bura : C T

Salma na mansi han hala jirbi C T

Willandi :**Almarga maafe hinayan**

- 1 - Zali : Salma, almarga maafe n'ir ga hina honh, ciya ir taalammaa se.
- 2 - Taalammaa : agay ne, baani !
- 3 - Zali : Baani de ! Koy yoobu ma alhalaawa nda maafayze nda ciiri nda tonko nda bosso nda alkalfa nda kaabe nda alhorobi nda waakondo nda teenay nda albasar nda tamaati ; day.
- 4 - Taalammaa : Day-dayey kul go.
- 5 - Zali : Salma, almargaa kuso jumay, m'a deke.
- 6 - Salma : ay n'a jumay hala a henen
- 7 - Zali : Koy day-dayey dur.
- 8 - Salma : I dur, hal'i tee hamni.
- 9 - Zali : Diliwilo, hamo nda day-dayey dan kuso ra, baa teenaa.
- 10 - Salma : ay n'i dam.
- 11 - Zali : I nan i ma kogu hala ce hinka.
- 12 - Salma : anna i kogu.
- 13 - Zali : Maafa haro dam, ma nan a mazarga hala jiyo ma doy.
- 14 - Salma : anna, jiyo doy, a taba wal'a a nin.
- 15 - Zali : Nhunh ! Woo ti almarga ! a zumandi, ma deleboŋo siiri.

Kalimawey :

almarga maafe, baani, day-dayey, deleboŋo.

Me-Senno :

Zali ga almarga maafe hina. a na nga Taalammaa sanba ka koy day-day yoobo ga. a na maafaa haagu hala ce hinka jina a na haro dan.

Senni hantumante : Almarga maafe hinayan.

Zali ga almarga maafe hina honh zaaro. A na nga taalamma donto yoobo ra a ma almarga day-dayey nda ham day nga se. Salma na almarga kuso jumay hala a henen, a na day-dayey dur. Zali nee Salma ma diliwilo nda hamo nda day-dayey kul margante dam kuso ra, a m'i nan i ma kogu hala ce hinka jina a ma maafaa haro dam, a ma nan a ma zarga hala jiyo ma doy. Salma hina ka ben, Zali na maafaa taba, a gar a kan.

Denden :

1. Wa zeeri dam kalimananjo woo cire
"Zali na maafaa taba"
2. Wa kalimananjo woo serrandi.
Honh zaaro zali ga hinamaafe almarga.

Willandi :**Janbu dumayan**

- 1 - Amadu : Zali ! agay ne ma koy janbo ra.
- 2 - Zali : Isaa ,tun jirbo ra ka hanga ni baaba.
- 3 - Isaa : Cin n'ay g'a zaa ?
- 4 - Zali : Bokoto sanbu.
- 5 - Isaa : Foo nda goy baaba, cin n'ay g'a tee ?
- 6 - Amadu : Koy salaatey haṅandi jina.
- 7 - Isaa : ay benandi baaba.
- 8 - Amadu : Kaa ir ma tamaati duma.
- 9 - Isaa : Taka fo m'a duma ?
- 10 - Amadu : Jin ka fanga' labo tunandi.
- 11 - Isaa : De woo din bandaa ga ?
- 12 - Amadu : Busungey zaa m' i sinji nd'afo-fo
- 13 - Isaa : Fangaley kul ben.
- 14 - Amadu : Bokoto zaa ma harikayna dam i cire.

Kalimawey :

Janbu, bokoto, haṅandi, duma, busungu.

Me-Senno :

Isaa nda Baabo koy ngi janbo ra. Isaa too kul a na salaatey haṅandi, jina a na baabo faaba ka tamaati duma.

Senni hantumante : Janbu dumayan.

Amadu koy goy nga jambo ra.

Zali na Isaa tunandi jirbo ra, a nee a ma bokoto zaa ka baabo gaarandi.

Kaṅ Isaa too, a na salaatey haṅandi jina, a koy baabo faaba ka tamaati duma. Baabo nee a ma fangaley tunandi, a ma busungey sinji i ra nda affo-fo, jina a ma hari kayna dam i cire.

Denden :

1. Wa kalimapaɗo woo timmandi.

Zali na..... a nee ..... zaa ..... gaarandi.

2. Wa kalima - yawey kaa :

salaatey

Isaa ga

haɗandi

tuurey

ga jirbi

Amadu

nga janbora

koy goy

Willandi :**Hawru hinayan**

- 1 - Zali : Salma ! Salma ! Poti hinzaa kuso dek'ir ma hawru hina.
- 2 - Salma : ay na deke ay ja, amma ay ga baa ya denden honh.
- 3 - Zali : Ŋaaro zaa kate.
- 4 - Salma : Nga ne.
- 5 - Zali : Kate fendo, ma kaa ka ŋaaro suuba.
- 6 - Salma : ay benandi, ay ja. Cin no ay g'a tee koyne ?
- 7 - Zali : Salma, koy ŋaaro dasa.
- 8 - Salma : De nuunaa ?
- 9 - Zali : Isaa koy nuunaa taŋ.
- 10 - Salma : ay benandi hal'ay na ŋaaro feetu.
- 11 - Zali : Koy a jumay hal'a ma henen.
- 12 - Salma : Nga ne.
- 13 - Isaa : Anna kuso zarga.
- 14 - Zali : Salma ŋaaro daŋ kuso ra.
- 15 - Isaa : Ye ! Kuso boosu !
- 16 - Zali : Salma, faaba, kuso miyo feeri.
- 17 - Salma : Isaa, kumandi nuuna ra.
- 18 - Isaa : Hawro sundu.

Kalimawey :

Deke, fendu, suuba, dasa, ka nuuna taŋ, feetu, zarga, kuso boosu.

Me-Senno :

Salma ga hawru hinayan denden. Ŋaŋo na cebe goyey kaŋ a ga hima k'i tee hala hawro ma sundu.

Senni hanumante : Hawru hinayan.

Zali nee Salma ma poti hinzaa kuso deke. Salma na kuso deke amma a nee nga ga baa nga ma dende.

Zali yaamaro ga, Salma na ɗaaro suuba, a na dasa, a na feetu.
Isaa cindi ka nuunaa taɗ hala kuso zarga. Salma na ɗaaro jumay, a
na dam kuso ra, Isaa nee kuso boosu.

Woodin bandaa ga Salma na kuso mijo feeri, a nee Isaa ma
kumandi nuunaa ra hala hawro ma sundu.

Denden :

1. kalimaɗaɗey wey hansa

Salma	ga kumandi	suuba
Isaa	ga ɗaaro	nuuna ra.

2. Kalimaɗaɗey wey hantum, kalimawey ma fay-fay.

Isaaneekusoboosu.

Salmanaɗaaro suuba.

Willandi :

Windi henenandiyan

- 1 - Amadu : Zali ,batumaa ya ga ziibi.
- 2 - Zali : N'ga cim hunday. Salma, koy haabirjo guna kate.
- 3 - Salma : Haabirjo ne.
- 4 - Zali : Windo gundo haabu.
- 5 - Salma : ayya, ay haaba ka ben.
- 6 - Zali : Ziibey marga.
- 7 - Salma : ay benandi.
- 8 - Zali : Ciya Isaa se.
- 9 - Isaa : agay ne.
- 10 - Zali : Guuro zaa, ma koy guusu fansi ziibey se.
- 11 - Isaa : Guuso fansa ka ben.
- 12 - Zali : Salma, ziibey kuuna ma koy i dam guuso ra.

Kalimawey :

Batuma, haabirjo, marga, guusu fansi.

Me-Senno :

Amadu windo batumaa ziibi. Zali nee Salma m'a haabu. Salma na windo batumaa haabu hal'a henen. A na ziibey marga, a n'i kuuna, a koy, i mun guuso ra.

Senni hantumante : Windi henenandiyan.

Amadu nee Zali se kaɗ batumaa ga ziibi. Zali nee a ga cim, Salma ma koy haabirjo guna kate, a ma kaa ka windo gundo haabu. Waato kaɗ Salma haaba ka ben, Zali nee Isaa ma guuro zaa ka guusu fansi

Salma na ziibey marga, a n'i kuuna, a koy i dam guuso ra.

Denden

1. Wa kalimaa tuusu kaɗ si senni hantumantaa ra.
batumaa, fangalo, zibey, darbaa, kalo, haabirjo, maafaa, fansi,
kuso, kuuna.
2. Wa kalimaa hantum booryo.

i n a

n d

s f

i w o

Willandi :**Darbay ziiba albasey**

- 1 - Zali : Ye baasa-aro ! Macin ziibi ti woo ?
- 2 - Baaso-aro : Macin senni ti woo ! Ya nka jumay jina ay kaa.
- 3 - Zali : Ni darbaa binde.
- 4 - Baasa-aro : I ma n'a jumandi ?
- 5 - Amadu : Ziibi goo nda albasiboobo de !
- 6 - Baasa-aro : Koy ya !
- 7 - Amadu : Guna, ni ne ma kaaji !
- 8 - Amadu : Ganiyan ne ma dira darbaa ga.
- 9 - Amadu : Ganiyan ne ma dira darbaa ga.
- 10 - Zali : Huru k'a kaa hala i ma jumandi.
- 11 - Salma : Ay ga koy kate hari kan g'a jumay.
- 12 - Zali : Dii, safuno ne.

Kalimawey :

Ziibi, jumaw, albasi, hewo ga tiŋ, ganiyan.

Me-Senno :

Zali baasa-aro darbaa ga hansa ka ziibi hala hewo ga tiŋ ; ganiyan ga dira a ga. Zali nee a m'a kaa hala i ma duu k'a jumandi.

Senni hantumante : Darbay ziiba albasey.

Zali baasa-aro darba ga hanse ka ziibi;

Zali nee a se cin ziibi ti woo ?

Baasa-aro binde nka jumay jina a kaa, amma nga darbaa ma na jumandi, hewo ga tiŋ, ganiyan ga dira a ga. Amadu nee a se kan ziibi goo nda albasi zama nga ne ma kaaji. Zali nee Baasa-aro ma huru ka nga darbaa kaa hala a ma jumandi... Salma na hari gur k'a jumandi nda saafun.

Denden :

1.Cimi wala Taari.

Zali darbaa ga ziibi.	C	T
-----------------------	---	---

Ganey ga dira Baasa-aro darbaa ga.	C	T
------------------------------------	---	---

Baasa-aro ga nga darbaa pumay.	C	T
--------------------------------	---	---

2.Wa kalimajano woo timmandi.

Salma..... gur ..... nda saafun.

Willandi :

Windo mijo haabayano

- 1 - Zali : Salma, cirkaaraa hina tanba, goy goo ne !
- 2 - Aliyyu : Zali, ay ja nee ma kaa.
- 3 - Zali : ay ga koy tuuru ka kaa.
- 4 - Salma : Isaa, kate yane tuuri.
- 5 - Zali : Salma n'na cirkaaraa hina ka ben wala ?
- 6 - Salma : ayyo.
- 7 - Zali : Koy windo mijo haabu.
- 8 - Baasa-aro : Salma ni ja goo no, wala ?
- 9 - Salma : a goo no ay hasaa
- 10 - Baasa-aro : Cin se war na guuso fansi ne ra ?
- 11 - Salma : Ziibey n'ir g'i dam a ra.
- 12 - Zali : Salma! ma na benandi, wala ?
- 13 - Salma : Haya kayna ka cindi yane.

Kalimawey :

Cirkaaray, windo mijo, ka guusi fansi.

Me-Senno :

Salma na ngi cirkaaraa hina ka ben, jina a koy ngi windo mijo haabu ka ziibay daŋ guusu ra.

Senni hantumante : Windo mijo haabayano.

Zali bayrandi Salma se kaŋ cirkaara hinayano bandaa ga. goy goo ne. Aliyyu kaa ka ciya Zali se. Waato kaŋ Zali yee kate a gar Salma na cirkaaraa hina ka ben, a nee a se a ma koy windo mijo haabu. Zali baasa-aro na Salma hanh wala jaŋo goo no, wala maecin se i na guuso woo fansi. Salma nee a se, nga ja goo no, ngi mma ziibey dam guuso ra. Zali na Salma hanh wala a benandi, a nee a se haya kayna ka cindi nga se.

Denden :

1. Wa taamansa dam zaabi borya ga.

Aliyyu kaa :

- ka nuuna zaa Zalido

- ka ciya Zali se

- ka guusu fansi ziibey se.

2. Wa zeeri dam kalimanyaŋo woo cire :

Zali na Salma hanh wala a benandi.

Willandi :

Zali ga nga jinawey kula

- 1 - Talammaa : N' si nda tinda nda hinji, wala ?
- 2 - Zali : ay goo nda.
- 3 - Taalammaa : De ma'ey ?
- 4 - Zali : Ay n'i jisi hina hugo ra.
- 5 - Taalammaa : He ! I ga taaga.
- 6 - Zali : Ya n'ka i kula.
- 7 - Taalammaa : Taka fo nda n' n'i kula ?
- 8 - Zali : Za, ay duwey no ay koy nd'ey garasaa do, a na kuuru
nda guuru dam i ga.
- 9 - Taalammaa : a boori
- 10 - Zali : Tinda woo nda mana a yon, ma kuuru dam' a ga ku, a ga
tanba ka kayri.
- 11 - Taalammaa : N'ga cim hunday.
- 12 - Zali : Sohoh. i zaa ka koy ni muraado tee.

Kalimawey :

Kula, yon, muraado.

Me-Senno :

Zali ga nga jinawey kula. Z'a duu nga tindaa nda nga hinjo no, a
koy nd'ey garaasaa do, a na kuuru dam i ga, a na guuru dam mijey
ga.

Senni hantumante : Zali ga nga goyjinawey kula.

Zali taalammaa na hanh wala a goo nda tinda nda hinji. A nee a se
ayyo, i goo hina hugo ra. Taalammaa dii kan i ga taaga, a n'a hanh
nda takaa kan nda a n'i kula.

Zali bayrandi a se kaŋ zaa nga duu ey no nga koy ... ey garaasaa do a na kuuru nda guuru dam i ga. A na fahamandi koyne kaŋ tinda kaŋ yona si tanba ka kayri. Taalammaa nee a se a ga cim, jina a n'i zaa ka koy nga muraado tee.

Denden :

1. Wa kalimawey wey hantum boryo.

d	i		j	h
n	t	a	i	
			n	i

2. Zaabi hennaa wanga :

	jine	
Zali goo		taalammaa se
	banda	

Willandi :**Moowaa beerumaa**

- 1 - Amadu : Dummiyo zaa ka šerre ir ma koy faarey-do.
- 2 - Isaa : Baaba m'ay beeri-guuro kanbe.
- 3 - Amadu : Zali, maafawey ne. Ma hawru henna hina.
- 4 - Zali : War hari-gur jinaa ne.
- 5 - Amadu : Moowaa furganda ma koy kate hari.
- 6 - Aliyyu : Haw kaa ir se tanba.
- 7 - Hamma : Aliyyu, kaa ne here.
- 8 - Amadu : Haro furganda ma kate ay dummiyey.
- 9 - Isaa : Ngi ne baaba, sintin ka saya.
- 10 - Hamma : Wa dii ir se.
- 11 - Isaa : Baaba, ay ja ne hendi ma kaa nda ŋaahayaa.
- 12 - Amadu : Zur k'a kubay.
- 13 - Zali : Wa foo nda goy.
- 14 - Ikul : Ngoy ya!
- 15 - Amadu : Wa bisimilla, ir ma ŋaa.

Kalimawey :

Dummiyo, beeri-guuro, maafawey, haw, saya, wa dii ir se.

Me-senni :

Beerumaa sintin, Amadu duu goykawyan Zali ga ŋaahayaa jere ka koy faarey do. Isaa na hari gur goykey se.

Senni hantumante : Moowa beerumaa.

Amadu nda nga izo ga koy faarey do. Izo na dummiyo jere. Amadu na beeri-guurey nda hari gur jinaa zaa. Amadu na cirkaaraa maafawey noo alaayano se jina a šerre. A na nga goykey gar faaro do. Amadu na hawo kaa ; a na moowaa say. I sintin ka beeri, Isaa koy hari gur. Zali kate goykey ŋaahayaa.

Denden :

delbu, tonkonawey duu ngey ɲaandey k'i ɲaa. Haday nee na ngga
nzawaa day i ga. I n'a ma kate zangu hinka.

Denden :

1. Kalima ɲaɲey wey kalimawey dam cere bande, i ma boori :
  - . nda kul ngey nee i goo.
  - . day nga nzawaa Haday i ga nee ga.

2. Kalima ɲaɲo wo timmandi.

Isaa..... na ..... beeri .....

Willandi :**Loora naarumay**

- 1 - Zali : Isaa, ni jinawey jerandi zankey se.
- 2 - Isaa : Aliyyu, saako zaa, Hamma, adakaa jere.
- 3 - Aliyyu : Ir ga seere ni jino ra.
- 4 - Isaa : Waato ma boori, ir koy m'ir cebe cere nda baani.
- 5 - Zali : Ir koy ma ni hallasi.
- 6 - Aliyyu : Jinawey goo looraa do.
- 7 - Isaa : Wa jinawey dam looraa ra.
- 8 - Dorbaa : Wa huru ir ma koy.
- 9 - Isaa : Waato ma boori.
- 10 - Dorbaa : Koyraa woo ti Hawsa-fulan.
- 11 - Isaa : De hugu kaaraa woo ?
- 12 - Dorbaa : Kumandaa hugo no.
- 13 - Isaa : De, koyraa woo kaj ra, boro boobo woo goo, man no ?
- 14 - Dorbaa : Ne ti Baara, ir ga kay ka jingar.
- 15 - Waayakaa : Hamo goo, hamo goo.
- 16 - Isaa : Ay noo zangu wane.
- 17 - Dorbaa : Wa huru ir ma koy tanba.
- 18 - Isaa : Hecee ! Burawey ne.

Kalimawey :

Looro, waato, Baara, kumandaw, burawey.

Me-senni :

Isaa ga naaru, zankey na jinawey jere ka koy looraa do. Borey huru looraa ra, ka seerre fondaa ra. Dorbaa ga koyrawey cebe Isaa se.

Senni hantumante : Loora naarumay.

Isaa ga dira honh. Hamma nda Aliyyu na nga jinawey jere ka koy looraa do. Bora fa na saako zaa, affa na adakaa jere. I serre. Isaa cindi ka borey wicira baani. Zali ga gaara a se. Isaa na zankey gar looraa do. I na jinawey dam looraa ra, jina i serre. Dorbaa ga koyrawey cebe Isaa se fonda a bande. Isaa dii Hawsa-fulan, a dii kumandaa hugo, a dii Baara. Borey ga boobo Baara ra. Waayakaw fo ga ham neere. Isaa na zangu wane day jina i serre. Fonda a ra, Isaa yee ka dii burayan.

Denden :

1. Kalima payan tee nda kalimawey wey
waayakaa ga dii ham

Isaa neere Hawsafulan.

2. Kalimawey hantum tee ka boori

oo	l	f	n
l a	z	aa	d
r	a	o	
loora	zali	fonda a.	

Kalimawey :

loora, waato, Baara, kumandaa, burawey.
Me-seeni :

Isaa ga hanta zankey na jinawey jere ka koy looraa do. Borey hanta looraa ra, ka seere fonda a ra. Dorbaa ga koyrawey cebe Isaa

Seeni hantawey : loora hantawey.

Willandi :

Hommo tilami

- 1 - Amadu : Haro goo ma kogu, ir ma soolu tilamo se.
- 2 - Hamma : Isaa, koy teewaa haɗandi, ma hari boobo dam a ra.
- 3 - Isaa : Baaba han fo no ir ga sintin ka tilan ?
- 4 - Amadu : Ir ga sintin subasi.
- 5 - Hamma : ay goo ma tilam-bundey hanse.
- 6 - Amadu : Wa kokondowey zaa ir ma koy tee dogu.
- 7 - Isaa : Taka fo nda teewaa ga doga ?
- 8 - Amadu : Nda labo ga tay, ni mm'a dogu, wala ma guuro ka jer.
- 9 - Isaa : De dogoyano bandaa ga ?
- 10 - Amadu : Ni mm'a jumay, m'a gam kokondaa ra.
- 11 - Hamma : Sohonh, kaɗ ir benandi, ir ga koy nda teewaa faaro do hala suba.
- 12 - Amadu : Boro fo kul ma jifi fo nda nga tilam-bundo zaa kate.
- 13 - Isaa : Baaba, taka fo nda i ga tilam ?
- 14 - Amadu : Huru, ir gamay ra, de m'ir guna.

Kalimawey :

Hommo tilami teewaa, subasi, tilambundu, kokondo.

Me-senni :

Hommaa tilamo too, Amadu nda nga zankey ga ngey teewaa dogu ka koy a tilam ngey faaro ra.

Senni hantumante : Hommo tilami.

Haro nima kogu, borey ga soolu tilamo se. Isaa na hari boobo dam ngey teewaa eire. Ngey faaro tilamo ga simin subasi. Hamma na tilam bundey hanse. I na kokondawey zaa ka koy tee dogu. Isaa na

baabo hanh nda takaa kan nda boro ga tee dogu. Baabo na dogayano nda jumayano kul fahamandi a se. Zankey na tewaa jere ka koy faaro do. Boro fo kul na jifi fo zaa. Amadu na Isaa dam nga nda Hamma gamo ra k'a cebe tilamo takaa.

Denden :

1. Kalima jagey wey hantum ma kalimawey kaa-kaa cere ga.
Isaanahariboobodamteewaa cire
Borofokulnanjifozaa.

2. Zaabi henna kali

jine

hanh goo

baabo se

banda

jine

jifi goo

fo se

banda

Willandi :**Hi naarumay**

- 1 - Amadu : Zali, jinawey marga, ir ma koy hegay dandi.
- 2 - Zali : Macin ra ir ga koy ?
- 3 - Amadu : Kancaa ra
- 4 - Isaa : ay ga jinawey ka doo hiyo do.
- 5 - Amadu : Ir taalammeey, wa alhaku nanj. Wa huru ir ma koy.
- 6 - Isaa : Yee ! Baaba, bana boobo fooyan ne.
- 7 - Zali : He dangay ! Hun de !
- 8 - Amadu : Koyraa woo, goo nda mo.
- 9 - Isaa : Anna, ay heray.
- 10 - Amadu : Zali naahayaa deke.
- 11 - Zali : Dii, teenay fooyan, ne, hala hawro ga nin.
- 12 - Amadu : Zali, hawro ma na nin hala sohonh ?
- 13 - Zali : Wa suuri hal'ir ma fandi.

Kalimawey :

Naarumay, kancaa, dandi, taalammeey, deke.

Me-senni :

Amadu nda nga alaayaney koy hegay dandi. Fondaa ra, i dii bana boobo fooyan. I koy hala, i mooru, i fandi ka naa.

Senni hantumante : Hi naarumay.

Amadu nda nga alaayaney ga naaru kancaa ra. I ga koy hegay dandi. Isaa na jinawey ka koy hiyo do. I na ngey taalammeey wicirabaani, i serre. I dii banayan isaa ra. I bisa koyra fo ga kan goo nda mo. Isaa nee Zali se nga heray. Amadu n'a hanh wala hawro mana nin. Zali nee i m'a nanj ngey ma fandi jina.

Denden :

1. Cimi wala taari ?

Isaa na jinawey ka koy hiyo do.

C wala T

Amadu nda nga alaayaney ga naaru pinasu ra

C T

Zali na nahayaa taasu.

C T

2. Duu kalima naney wey ma zeeri dam i cire senni hantmantaa ra.

I bisa koyra ga kan goo nda mo.

I ga koy hegay dandi.

Willandi :**Ntabay hooyan**

- 1 - Hamma : Wa hansey kul marga ir ma koy hoo.
- 2 - Isaa : Macin no ir ga koy hoo ?
- 3 - Hamma : Ntabay.
- 4 - Aliyyu : Ir goo nda hansi kañ ga hanse ka zuru.
- 5 - Isaa : Aliyyu ga cim, hanson din, ay g'a bay.
- 6 - Hamma : Wa gobey zaa, ir ma koy.
- 7 - Aliyyu : .Nd'ir koy saajo ra, cin no ir g'a tee ?
- 8 - Hamma : Ir ma huru kongo ra ka ntabawey tunandi.
- 9 - Aliyyu : Ntabay fo da no ka fatta. Isaa, mana diya ?
- 10 - Isaa : ay diya, hansey g'a bande.
- 11 - Aliyyu : Hansi fo no jine ?
- 12 - Isaa : War wane bibo.
- 13 - Hamma : Hanso n'a dii.
- 14 - Aliyyu : Wa jindo kaa, war m'a dam saako ra.

Kalimawey :

Hoo, kongo, saajo, fatta.

Me-Senno :

Ntabay boobo goo saajo ra. Zanke na hansey marga ka koy hoo. Aliyyu hanson na ntabay fo dii, i n'a wii, i n'a dam saako ra.

Senni hantumante : Ntabay hooyan.

Hamma nda Aliyyu nda Isaa ga koy ntabay hoo. I na hansey marga. I na gobey zaa ka serre. Aliyyu goo nda hansi kañ ga hanse ka zuru. Kañ i too saajo ra, i huru kongo ra, ka ntabawey tunandi. Ntabay fo fatta, hansey hanga a bande. Aliyyu hanson goo i kul jiney ra. Hanso na ntabaa dii. Zanke na jindo kaa i na dam ngey saako ra.

Denden :

1. Zeeri dam kalimawey cire kaŋ ga hanse ka hima kalima woo kaŋ zeero goo a cire.

Saajo : baajo, saajo, arajo, fansa, saako, saajo.

2. Kalima naŋey wey kalimawey dam cere bande i ma boori : ntabaa, na hanson dii, I marga na hansey.

ZENTI

2

2

KOORO NDA ALAAYANO NDA DONTON

Ay na fur war se :

- Haya kan n ' na fur, may m'a zaa, kal'iri.
 Kooro alaayano baaba mana cindi. I nee ngi ma koy fondi.
 Fondaa ra i na donton kubay. Kooro nee a se : hee !
 - Hayya kaccaa woo macin ti ni maayo ?
 Donton nee a se : ay maayo ti, dii agay ma bis'ay ga.
 Kooro nee a se : nda n' na senni hasara yane
 sohonh da, ay g'ay niino ka ni ziiri;
 Kooro alaayano nee a se : faynda gangam-ize
 buuney wey, ma nan ir ma koy.
 Kooro alaayano bisa, kooro hunday cindi donton do.
 I bari ga cere me-kuna-futay hala kooro na niino k'a ziiri
 Donton na finbi niino ra.
 Kooro nee a se : ni hayyaa woo, nga laala.
 A bisa donton ga, a koy alaayano do, niino n'a maray
 hala haya kul si kan a se, kala heeni.
 A nee alaayano se : ni baaba buuyano hansa k'ay maray, ir ma
 henh.
 Alaayano nee a se : nan hal'ir ma man, jin'ir ma sintin ka henh.
 Kooro nee, nga hunday ga sintin ka henh sohonh da.
 A henh hala waato kan dontono tonaro baa a se, a dangay.
 Waato kan i man koyraa, alaayano nee ngi ma henh.
 Kooro nee a se : baa ay baaba buu, ay si henh
 ce hinka soko baaba waani buuyan se.

WOY ZEENA HINKA NDA BOŊKURUNBU

Zaari fo, woy zeena hinka tun ka koy gansi kaa. I hoy i ga gansi haabu hala waynaa yey. I na ngi hakondawey jere, i serre hugey se. I bara i ga dira, hala waynaa kaŋ i ga. I kaa ka bisa saaray fo ga, waati din da boŋ fo zollo ka fatta saaraa ra, a nee i se :

Eh ! Woyey wey, taare kala war m'ay zaa.

Woy hinkaa na cere guna, i nee a se :

Takaa fo nd'ir ga ni zaa, ni Boŋkurunbu ?

Boŋo nee i se : wara mma ay daŋ fendu fa ra, war ma fendu fa k'ay gum.

Woy zeeney na woo din da tee, Boŋkurunbo se.

I hanna i ga dira, i biya i ga dira. Waati fo kul boŋkurunbo nee i se, wal'i ga dii hondu ciray fo yaa here.

Woy zeeney nee a se, ayyo !

Boŋkurunbunee i se, aywa, ir ma koy zunbu tuuriŋa beero cire kaŋ goo hondo do. Amma ir ga šattakoyyaŋ gar, tuuro cire. Nd'alaasaro too kul, i ga dira. Waati kaŋ i soolu, i ga ngey karfey zaa ka huru ngi yoowey cewey ra, war ma nee i se, i ma hunanzam yaada, war ma karfey taa ka koy yoowey boy kate. Nda war na yoowey ka man, kul war mi hanh wala wey da ti ngi yoowey wala ?

Woy zeeney nee Boŋkurunbu se, nam...

Woy zeeney nda Boŋkurunbu too tuuriŋaŋo cire, i hoy šattaa jere, hala alaasar baana.

Waato kaŋ šattakey na ngi jinaway haw, i na karfey zaa, ka koy yoowey ceeci, woy zeena hinkaa sar, i tun, i nee arey se :

Wa naŋ ir ma koy kat'ey war se, taare !

Woy zeena hinkaa na karfey taa, i huru yoowey cewey ra. Z'i man šattaa no, i nee i se wey da ti war yoowey wala ? Šattakey nee i se, ayyo !

De boŋkurunbu zollo ka fatta nga fendey gamey ra.

A nee i se, war ga taari, wey mana ti war yoowey. Šattakey jeli, i dii Bonkurunbu, de i tee cagas... !

Bonkurunbu na nga kar i bande. A n'i gaaray honh se, a n'i gaaray suba se ; hal'i hansa ka mooru waati din no Bonkurunbu yee kate woy zeeney do. I na šattaa jinawey jeeje yoowey ga, i sintin ka naaru. I bara i ga dira hala i too koyra fo jero ga, i zunbu ka kani.

Bonkurunbu nee woy zeeney se : war ma bay ya, kaŋ koyraa woo, boro si taari a ra. Bonkoyno goo nda zan fo kaŋ ba a na me daŋ ni tindaa ra, n' s'a gaaray. A mma ŋaa hala a ma wasa ; boro si hollö da ka neni mma a kar.

Bonkurunbu nee i se, de wara mma hayni kaa ka hawray tee, nda zano kaa kul, ir m'a wii, ir m'a ŋaa.

Woy zeeney sintin ka sosob, kayna kul, hawiizo da ne. Za a na me daŋ tindaa ra, no woy zeeney n'a kar, i na jindo kaa, i n'a fooru, i na kuuro deeji.

I na ngi hamo ŋaa hal'i kungu. Cijino ra, bonkoyno na fee daŋ koyraa ra, kaŋ nga zano kaniganji. Nga bapnaa bara a ga fisi hala a kaŋ zano kuuro bon yawey do.

A nee i se : ayyoo ! Jajaa... ; war ka bonkoyno zano wii. Aywa, wa tun, bonkoyno nee war ma kaa.

Waati din da Bonkurunbu sar a nee, he ! Diyaa, koy nee bonkoyno se, nga hunday ma kaa. Diyaa koy, a filla Amiiro se. A na wowey kul takaa har a se. Bonkoyno kaa woy zeeney do. Nga nda Bonkurunbu bara i ga selen, hala faakaaraa kan. Bonkurunbu na bonkoyno lakkalo bere, hala hiijay huru gamey ra.

Jirbi hinza banda kul, hiijaa tee. Hiijaa gomney kul, waranka-waranka niine fo kul hal'i ben.

Hano kaŋ woy hiijo ga zulli, a nee woy zeeney se ; boro kul ma si ay zullandi kala war boro hinkaa. Bonkurunbu zulli ka koy kurjo do. Saŋa din da aru-hiijo nee nga bapnaa se, a ma hawey way, a ma doori woy taagaa tuwo ra.

Bapnaa kate waawaa a sintin k'a doori tuwo ra, a mana ba ben k'a doori, kaŋ Bonkurunbu ti tuwo ra cubulk ! De bapnaa na koraa fur, ka zuru.

A kaati.... !

He ! Koyraa borey, wa ma alaabina ! Ir Amiiro woo bonkurunbu n'a hiija. Saŋa din da wuuku-waaka sintin hugey nda cere game.

Bonkurunbu sarfatu, a nee nga woy zeeney se, i ma nga zaa tanba-tanba, ngi ma koy hugey do.

Waato kan i too, Bonkurunbu nee i se : w'ay dan tinda ra ra ,war m'ay dur.

Woy zeeney na Bonkurunbu dur hal'a buu. I na a doori tu fo ra. Bonkurunbu nee i se : sohonh, wa ji barkura doori ay bon war m'ay daabu.

Woy zeeney na woo da tee.

Hala mo ga boo kul, i gar bonkurunbo bere a ti woysogo henna fo, kan mo si hin ka kay a ga, booriyan se.

Han din da bonkoyno na nga borey sanba, ka nee nga alaayano. I na woy hijo ka koy kurno do.

Sana din da haraa henh, koyraa kul marga ka seede banjaa taaro se.

I na banjaa haw, i na jindo kaa.

Hayaa kan cindi, ay izey n'a ka hawru !

DAWANGALLE

Dawangalle mana ti kala hansu no kaŋ nga nda koyo kul ka kacca ka tun hugo ra.

Hansu no kaŋ na allaahidu too koyo se kaŋ maayo ti Sulaymaana.

Sulaymaana zanka aru no kaŋ nga fo bara ŋaŋo nda baabo se. Sulaymaana woo ŋaŋo nda baabo talka bibiyaŋ no, kaŋ ngi talkataraa se hala koyraa borey nka i gaaray. Woo se koyraa bandaa ga ngi hugo goo.

I si nda arrahama kul kala haya kaŋ Sulaymaana nda Dawangalle koy hoo ganjo ra i duwa kate. Han fo Sulaymaana nda Dawangalle koy hoo. I duu jeeri beeri, i n'a ka doo ngi do. Sulaymaana ŋa kaŋ duu ham beero woo tun a na nga hakondaa zaa, a koy kuuna.

A bara a ga dira hala a na za manna hanjeri marganta gar. A n'a kul dam hakondaa ra.

Za ya, hanjero din wura bara a cire.

Sulaymaana ŋa na hanjero doori a na wurago dam hakondaa ra hala a too fetu. A na hanjeriyaŋ k'a daabu. Waati din a n'a jere ka koy nga hugo do, a na wurago tugu, a fatta ka ngi hamo hina.

Han din, i ŋaa hal'i kungu. Waato kaŋ i kaa ka kani woy beero na wurago cebe nga kurŋo se, a duu ka takaa kaŋ nda a n'a kurma deede a se.

A kuku i ga hala mo ga boo. Adduhaa ra i ga laaraw ŧette honnay. I koy a do. Koyraa borey g'i honnay i do, i na alaabina yaada, hal'i na ngi zankey sanba i ma koy haŋa-haŋa ka guna. Sulaymaana baaba na wurago kaa taray. A na haya kul kaŋ goo ŧettekey kone : a ti taasuu, a ti alman, a ti darbay kul day, amma wurago jero beero cindi.

Koyraa borey yee i ga lanba-lanba ka kaa i do. Za i duu gomno woo, Sulaymaana nda Dawangalle no ma koy almaaney kur.

Irkoy kaa, a boona Sulaymaana ŋa. Baabo gay a mana hugu tee koyne. Alsilaamey n'a yaamar, kaŋ a ma hiiji. A nee i se kaŋ nga si hiiji soko woy ma kaa ka Sulaymaana kankam nga almaano ra.

I bara i g'a yaamar hal'a yadda i se, a hiiji.
 Kaɗ woyo kaa, a ga hansa ka baa Sulaymaana. I goro takaa woo da ra hal'a duu ize.

Za de hano kaɗ woyo woo hay, nga no a mana yee ka goro Sulaymaana se. A si de kala goy - futay ra hala Sulaymaana ma duu ka buu nga izo hinne ma duu almaano.

Dawangalle bay a ga. Woo se a mma Sulaymaana dum de kur dogo ra kokor bandaa woo ga, a ma yee kate hugo do.

Han fo Sulaymana ja - funba koy alfa fo do, a nee a se a ma goy nga se hala Sulaymaana ma buu, ng'izo hinne ma duu almaano. Dawangalle goo a bande binde.

Alfagaa nee a ma koy, a ma kaa aluulaa ra goyey se. Aluulaa too, woyo serre, Dawangalle hanga a. Alfagaa n'a noo walha banda hari kaɗ a nee a se a ma doonu dur, a m'a diibi nda. A ma a naɗ hala waati kaɗ Sulaymaana hun kur dogo ra, a ma noo a se.

Woyo willi hugey do, Dawangalle goo a bande.
 A koy a na doono dur, a n'a diibi nda walhaa bandaa haro, a n'a daabu. Woo kul ra Dawangalle goo a bande.

Waato kaɗ Dawangalle bay kaɗ nga koyo kaayano ga ba ka too a ziji ganjo ra ka koy a kubay.

Dawangalle nee koyo se : foo-foo Sulaymaana. Sulaymaana nee a se : uhunh ! Dawangalle.

Dawangalle nee a se : "Ni no kaɗ bine buuna ti ni, amma ni konde koy alfa do ka nee a ma goy nga se hala ma buu, nga izo ma duu almaano kul. Amma ma si hunbur, goyo doonu ra a n'a dam. Nda a kate mane doono kul ma guusu fansi ni cegamey ra, ma doono doori a ra, a ma koy nda gaaso, ma nee a se, ay konde Irkoy ma ni noo ni doono albarkaa, kul haya fo ga dunbu hundo ra".

Sulaymaana kaa hugey do, a na almaaney dam kalo ra, a koy nga hugo ra.

Ja-funbaa kate doono, a ga milmal yaada, a ga nee :
 "Zankaa woo buu, za subbaahi nd'a fatta haya kul si huro mijo ra kala alaasar, haɗ ni doono, ma si haya kul naɗ a ra".

Sulaymaana na guusu fansi a na doono doori a ra, a na gaaso leele a n'a doori guuso ra, a koy nda. a nee a se ay Konde Irkoy ma ni noo ni doono albarkaa.

Ja-funbaa bino basara, a nee alfagaa si waani b'affo. Suba adduhaa Sulaymaana ja-funbaa koy alfa taaga do, Dawangalle go a bande. Alfagaa din nee a se a ma koy kate labu kusu ize kan jaayan mana bay ka hina a ra.

Woyo koy nga nda Dawangalle, a kate kusu izo. Alfagaa na kusu izo gundo kul hantum, a nee a se, nd'a koy a m'a jumay, a ma hawru hina a ra, nda Sulaymaana kaa a m'a n'a se ; z'a n'a n'aa, a ga buu. I yee ka willi hugey do. Woyo na kusu izo gundo jumay, a na hawru hin'a ra, a n'a jisi hala Sulaymaana kaa.

Dawangalle ziji ka koy koyo kubey. A nee a se "foo-foo Sulaymaana, ni no kan bine buuna ti ni, ni Konde yee ka koy alfa do, ka goy ma buu, nga izo ma duu almano kul. De ma si hunbur. A ga kate mane hawru kan goo kus'ize ra, ma yee ka guusu fansi ma hawro kul dam a ra, ma kus'izo jumay, ma haro doori guuso ra, ma koy nd'a se kus'izo, ma nee a se, ay konde Irkoy ma ni noo ni hawro albarkaa, kul bino ga dunbu.

Sulaymaana koy hugay do, a na takaa woo da tee. Sol onh kay, ja-funbaa nee alfagey kul ka si wan haya.

Alhamisaa zaari-kayaa ra, Sulaymaana ja-funbaa koy Zin-bi cerkaa do kan goo kooma filaana ra, ganjo ra, Dawangalle goo a bande. A nee a se nga si baa kala a ma Sulaymaana wii hala ng'izo hinne ma duu almana kul.

Zin-biyo nee a se nga ya, nga huryaa bara nga se kan nda nga ga jinde ka. Cijin bine.

Zin-biyo nee a se man ra Sulaymaana ga kani, man ra izo ga kani, darbay fo bara Sulaymaana ga, darbay fo bara izo ga ?

A nee a se kan Sulaymaana nga bandaa ga a ga kani, ng'izo ga kani nga jino ra, Sulaymaana darbay bula bara a ga, nga izo darbay kaaray bara a ga.

Zin-biyo nee a se aywa ! Alfazer n'ay ga kaa, ay ga. Sulaaymaana bojo sarandi ay g'a kaa jindo ga, ay ga ni tunandi, ay ga nee mane Sulaymaana ja-funbaa tun Sulaymaana ya hun ndujjaa ra honh, ay ga willi ay dogo ra.

Woo hansa ka kan Sulaymaana ja-funbaa se, bino hansa ka kan. A willi hugey do, Dawangalle goo a bande.

Alaasar Dawangalle koy Sulaymaana kubay. A nee a se foo-foo Sulaymaana, ni no kan bine buuna ti ni, ni konde koy zin bi

filaana do kaŋ goo kooma filaanaara, a nee a se, a ma ni wii hala ng'izo hinne ma duu almano kul.

Amma ma si hunbur b'affo. Zin-biyo n'a hanh nda ni kani dogo, a n'a hanh nd'izo kani dogo, a n'a hanh nda ni darbaa dumo, a n'a hanh nd'izo darbaa dumo. Ni konde n'i kul fahamando tee a se. Zin-biyo n'a noo allaahidu kaŋ alfazer no nga ga kaa, nga ga ni boŋo sarandi k'a kaa ni jindo ga, nga ga a tunandi ka nee a se Sulaymaana ja-funbaa, Sulaymaana ya hun ndupnaa ra honh. Amma, ay ga ni širfanday agay da. Ay ga kani ni boŋo cire. Nda zino ga baa ka kaa kul, ay ga jirbandi fur ni ja-funbaa nd'izo kul ga. Ay ga ni tunandi ma ni darbaa kaa, m'a dam ni kayno ga, ma nga darbaa dam ni ga, m'a bere jaŋo dumaa ga. ma huru ni ja - funbaa jino ra, ma kani gando ra. Waati kaŋ nga maa zin-biyo na ni ja-funbaa tunandi ka nee a se Sulaymaana ja-funbaa tun, Sulaymaana ya hun ndupnaa ra, kul ma sar ma goro. ma nee a se ay konde may no ka buu, kul nga dii hayaa kaŋ ga tee.

Cijin-bine zin-biyo kaayano ga baa ka too. Dawangalle na koyo tunandi, a na darbawey bere, a na kani dogey bere, a kani ganda. Kayna kul zin-biyo deesi ka kaa, a na zankaa kaŋ goo Sulaymaana ja-funbaa dumaa ga boŋo sarandi, a n'a kaa jindo ga. A nee a se Sulaymaana ja-funbaa tun Sulaymaana ya hun ndupnaa ra honh.

Kul Sulaymaana sar a goro, a nee a se ay konde may no ka buu ?

Za nongo kaŋ ra woyo goro, a mana juuti, za nga woo nka buu nga da !

Sulaymaana baaba nda ngi taalammey kul jiti ka tun. I ga hanh, macin ti woo ! Macin ti woo ! Beene marga, ganda marga, cijino bere a tee zaari.

Dawangalle duu ka filla borey se nda hayey kul kaŋ ra woyo woo goo, za a ma duu ize ka kaa honh ga. Borey kul kasaraw, i hansa ka dam Dawangalle se. Sulaymaana baaba nee i se wal'i dii hayaa kaŋ nga hunbur'a wala ?

Sulaymaana nee bato se kaŋ nda nga no ka Dawangalle jin ka buu, wala Dawangalle ka nga jin ka buu. i ma ngi kul dam kasance fo ra, i ma ngi fiji saaray fo ra.

I na ja - futa nd'izo zaa. i na labu bere i boŋ.

Ay n'a kunkuni, ay na fanji woy-hay cerkaw ra.

KOORO NDA FEEJI ZEENA

Han fo koro ga dii feeji zeena fo kan ga hari han bango ra. A ga paali yaada, zama nga hunday se nga duu gomni beeri honh. Amma irkoy misey ga boobo, kan kayna ga too kul a t'a bande "han". Feeji zeena da tarbasu a jine. Irkoy hino ra hal'a ga too waati kul Feeji zeena lanba a se tuuri beeri fo ga ; kan jero ga guusu beeri fo goo no kan ra ; ganji hayla goo.

Koro kan bine kaanay s'a si dii haya kul sar a tee ganji hayla guuso ra "firiti" zama nga hunday do feeji-zeeno si kala guuso da ra. Kan a goo woo din ra kul ganji hayla n'a dii nda nga hanawey. A gar feeji zeena binde goo nga tugu dogo ra, a ga nga bora lak'kal. Hala waati fo kul a nee koro se "Hap". Woo binde ti nga m'a hunburandi sohonh kan bono wisi-wisi, zama a ga tammahanh kan feeji zeena kone nga goo, a sar a n'a se "Hupu wala hupu" kul m'ay noo baani sahanh paafindi beero".

SUNNA

Ay na fur war se Sunna ga...

Sunna ma na ti kala woy-soogo henno fo, kan nee nga si hiiji aru kul kan ga ndalla goo.

Sunna ga hennay hal'a ga himandi waynaa mojo.

Waato din borey nda ganji hayey kul ga hiiji cere. Ganji haya kan maa a ra kul ma nga boŋ logu, a ma kaa Sunna ma a guna ; a ma gar ndalla g'a ga, a ma nee nga si baga.

Aru kan maa Sunna maawo kul m'a cawci k'a wiri hiijay se. Sunna m'i lawre a ma gar ndalla g'i ga, a m'i gaaray. Hala zin fo maa a ra, a na nga boŋ bere, a na nga boŋ ti boro. A na nga boŋ logu hala ndalla kul mana cindi a ga.

A na kay henno nda subi henno nda fatala henno dam. A na takuba henno nda subi-jinde-huri nda teelaku henno dam. A na Sunnayan hugey han' hala a diiyey, a kaa i do, i na bisimilla, i na barraku. Sunna na guna za ce-koro ga hala boŋ-taalaa ga, a na guna za boŋ-taalaa ga hala ce-koro ga, a na guna beene, a na guna ganda, a na guna jine, a na guna banda, a na guna ceraw hinkaa kul ga. A jan ka dii a ga ndalla kul. Sunna nee nga ja nda nga baba se nga dii nga kurpo honh. I na hiijaa tee. Sunna kurpo n'a ka zulli ka koy.

Fondaa ra, i ga bar'i ga dira hala aro fatalaa sondu. Sunna nee a se :

- Ir aru beero, ni fatalaa sondu

Aro nee a se :

- A nan, dogo no.

I bisa ka koy jine. Aro na nga kaayo kaa.

Sunna nee a se :

- ir aru beero ni kaayo sondu.

Aro tuuru :

- Bisa a ga, dogo no.

I bisa ka koy jine. Aro na nga subbiyo kaa. Sunna nee a se.

- Ir aru beero, ni subbiyo kan. Aro na zaabi nda woo :

- Bis'a ga, ne da ti nga dogo.

I yee ka bisa. Aro na nga kanbeyaarey kul jindaw. Sunna nee a se :

- Ir aru beero ni kanbeyaarey sondu.

Aro nee a se :

- Sunna bisa i ga, ngi dogo no.

Waati din aro furru, a na nga boŋ bere, a na nga boŋ ti baŋa, a na nga boŋ jindaw isaa ra.

Sunna fo cindi haro mijo ga, a ga henh. Waati kaŋ a faaji, a ma don, a ma nee :

Sunna ja na Sunna gagay,

Sunna wanji,

Sunna baabna na Sunna gagay,

Sunna wanji,

Sunna baakey na Sunna gagay

Sunna wanji,

Sunna cerey na Sunna gagay

Sunna wanji

Sunna nee ka ti fura-haya !

Waati kaŋ aro ga maa Sunna doono, a ma nga boŋ bere, a ma kaa a do. A ma nee Sunna se :

. Sunna, Sunna, aru beeri kaŋ kanihaway, a hoy cirkosay, a buu, a buu,...

Sunna ma nee a se :

. Ni nee de nga baa m'ay ŋaa.

Aro ma nee a se :

. Sunna, nd'ay na ni ŋaa ; ya ay hundo ŋaa ;

nd'ay na ni ŋaa, y'ay bino ŋaa ;

nd'ay na ni ŋaa, y'ay kunbo ŋaa.

Waati din aro ma furru, a ma yee haro ra.

Sunna fo ma cindi ceeso ra, a ga faaji. A ma hongu nga hugey borey, a ma nimsi, a ma don, a ma nee :

- Sunna ja na Sunna gagay,

Sunna wanji,

- Sunna baaba na Sunna gagay,

Sunna wanji

- Sunna baakey na Sunna gagay,

Sunna wanji .

- Sunna cerey na Sunna gagay,

Sunna wanji,

Sunna nee ka ti fura-haya !

A bara takaa woo da ra, hala han fo, ngi koyraa boro fooyan kaa
ka bisa hi ra. Sunna zay ka huro i kone, a zuru kurjo se.

Han din no a yadda ka hiji ngey koyraa soogey ra.

Ay n'a kunkuni, ay n'a dam mane taaro mijo ra.

FARKA NDA GANJI-HAYLA NDA KOORO

Jiirɔ woo faraw beeri fo ka tee. Farka nda wando nee ngi ma koy ɲaayan wiri. Ganji-hayla nda wando mo nee ngi ma si goro heraa ma ngi wii. Affo kul na nga fonda zaa. I bara i ga dira, i bara, i ga dira hala i na cere kubay. Farka kay a na Ganji-hayla honnay, Ganji-hayla mo kay, a na Farkaa honnay. Farka nee wando se :

- Ir ya ɲandi honh ! Kobekoye boɲ ir kaɲ.

Ganji-hayla mo nee wando se :

- Ir ya buu honh ! Yaajikoye ne kaɲ ay si a bay !

Wando nee a se.

- Wa cere fo.

I sallam cere ga. Ganji-hayla nee Farka se :

- De ni yaajey wey kaɲ ga suka ni boɲo ra ?

Farka nee a se :

- Goro ka batu hal'i ma too ni do. I si tooɲe.

I fay. Ganji-hayla nee wando se : "ir m'ir boɲ wiri yaaji koyo woo ra". I na fondo fo zaa. Farka da nee wando se :

- Ir ma zuru ka ganda dam ir nda Ganji-hayla game zaa ir ma na ɲandi.

Ngɪ mo na fondo fotana zaa. I bara i ga dira, i bara i ga dira hal'i yee ka cere kubay. Ganji-hayla na farka honnay, a nee :

- hee ! Woo ti goy ! Yaaji koyo da ti woo koyne !

Farka da mo na Ganji-hayla honnay, a nee :

- Ir huro haya ra honh ! Ir ga ɲandi de honh !

I dira ka cere kubay. Ganji-hayla nee farkaa se :

- Ay si baa kala ir ma tee cere kaano hinka.

Farka nee a se

- Woo ga hanse ka kan yane.

I hanga cere. Zaari kul i ga koy hoo. Haya kaɲ i duu a i g'a ɲaa cere ra ngey nda ngi wandey. Woo da kaɲ ra i cindi hala han fo. Ganji-hayla nda Farka koy hoo, woyey cindi.

Ganji-hayla wando nee Farkaa wando se :

- Ay boɲo tur yane.

Farka wando na boɲo tur a se. Farka wando da na nga boɲo feeri, a nee Ganji-hayla wando se :

- Ay boŋo tur yane.

Ganji-hayla wando nee a se :

- A ga kan yane ya ni boŋo tur, amma ay ga hunbur ni yaajey wey ma ay hay ay money ra.

Farka wando nee a se :

- Ay haŋawey no, i maana ti yaajiyay soko. I dii ni kabo ra ka diyey.

Ganji-hayla wando n'i guna, a n'i taabu-taabu, a dii far kan haŋayan no. A na boŋo tur. Almaari, arey jaaje. Ganji - hayla wando nee kurŋo se :

- Han kul kan nga nee kan yaajiyay bara farka boŋo ra, za ngi wey mana ti kala nga haŋawey. Ganji-hayla nee wando se :

- Hey ! Woy alfaasiko ! Ay too baani ! Bone no ng'a caaray yane. Fenda agay.

Woyo nee a se :

- nda ni nee ay ga taari, suba, ma si koy hoo. Ma nee farka se ni nka wirci, de ma goro ka batu.

Mo boo, Farka kaa Ganji-hayla do ngi ma koy hoo. Ganji-hayla nee a se :

- Ya nka wirci honh. Ay si hin ka koy. Koy ka dii haya kan irkoy g'a tee honh.

Farka yee wando do. A nee a se :

- Cin no ni nda Ganji-hayla wando n'a tee bi ?

Wando filla a se nda haya kan tee. A nee wando se :

- Ma ra hegay. Agay ya koy hoo.

Farka šerre. A koy baro ra, a na suubu ŋaa hal'a kungu. A koy ganjihayey bangu beero ga. A na hari haŋ hal'a kungu.

A kani ganda farro ra hala waato kan a bay far kan hoogawey kul doo bango ga. I kul miŋey goo haro ra. A kaati, a nee :

- Hi hanh ! Hi hanh ! Hi hanh ! Put - Put ! Put !

Ganji hoogawey kul hunbur, i zuru. Zuraa din ra Ganji-haya booboyay buu : tarkundayyan, burayan, jeeriyay nda ganji-haya dumo kul.

Farka doo ka kaa hugey do. A nee Ganji-hayla se ngi ma koy ngi hamey zaa. I koy. Za i ga zaa, za i ga zaa hal'i fara. Cijino ra, Ganji-hayla nee wando se :

- Alfaasiko, ni dii wala ! Ni kan baa k'ay dam haya ra !
Ay nee mane kan yaajiyar no, mana yadda, sohonh ya ni dii ni
bon se. Honh, mo ma si boo ir ga, ne, koowaa woo kokoro kul ti
a m'ir wii. I soola.

Farka da nee wando se :

- Irkoy ka honh hanse. Sohonh, kan Ganji-hayla nda wando bay
kan hanayan bara ir ga, i mma ir gaa. Ir ma hanna ka zuru. Ngi da
soola. I zuru.

Haya kan koddor ga tee de. I too nongu ra kan i dusu, i nee
ngi ma hunanzam. I kan cere bon. I kay i na cere bakam.

Ganji-hayla nee :

- He ! Yaaji koyo, kala m'ir wii da ?

Farka da nee :

- Irkoy m'ir hallasi Ganji-haylaa woo ra.

Kooro ga bisa, a ga maa haya kan Ganji-hayla na har. Kooro nee
Ganji-hayla se :

- Ni woo, farka yaada no nga hunbura. Goro ka dii haya kan
ay g'a tee a se. Kooro ti a bande ha ! A goo ni ga... A si ay ga... a
goo ni ga... a si ay ga...hala kooro kaa ka man Farka nda banda
here. Kan a ga nee nga ga hipe kar a ra kul Farka sar a na ce
hinkaa ka a zii. A nee kooro se.

- Jittay !

kooro nee :

- Cin no ni nee ?

Farka nee a se

- Ya nka nee jittay.

Kooro nee

- Ma cin ti jittay ?

Farka nee a se

- Jittay ti : ya na duu ni mo.

Nda ya nka duu ni, ni mijo s'a filla.

Kooro guma, farka hang'a bande. Waati kan kooro neli a dii
Farka nga bande kul a ma cenda. A goo ni ga... a si ay ga.... a
goo ni ga ....a si ay ga ....hal'i too Ganji-hayla nda wando do.
Ganji-hayla kay cewey ga; a n'i honnay. A nee wando se :

- Woy munaafiko, ni cine munaafiko kan ti kooro ne hendi
ka yaaji koyo cebe ir dogey. Ir ma zuru, amma nda ay duu kooro
han fo, inshallahu, a si koy a bande.

Han fo Ganji hayla na kooro kubay. A sar a bon. Kooro ga jijiri kal-kal. A nee Ganji-hayla se :

- He ! Beero, woo din mana ti farka kan ay g'a bay.

A nka nee yane "jittay". Ya na bay ka maa "jittay" kala biifo.

HERAA JIRO

Zaman mooro fo, heray beeri fo bay ka tee. Ganji hoogey kul marga ngi bonkoyno yaamaro ga kaŋ ti ganjihayla.

A n'i se ir honh margaa daliilo mana ti kala ir ma duu misayan kaŋ g'ir hallasi heray beero woo ra. Hayaa kaŋ ti ir teŋa kaanaa ti ir ma gurgay beeri tee sohonh da. Jamaa kul waafaku nda alhabar kaanaa woo. I kobi-kobi, i haaru i na kanbe kar cere kanbe ra. Boro kul kaŋ cerea too ganda, jindo ga hun. Woo ti gomni ! Woo ti gomni !

Gurgaa ga šinti nda koro wando nda jeeri. I yee bato gamo ra. Suflaa henh. Gurgaykey na cere dii, i na cere haabu ka koy i na cere haabu ka kaa, koro aro gorokasino na nga wangiizo saatu ganda. Dogo ra jindekaakey gum jeero boŋ i na timmandi. Koro wando sur nga duuraa cire, a koy a hina hugey do. Woo din banda ga koro hunday kaa bato ra. Bonkoyno n'a se ni nda may no ma gurgay ? Agay ! Agay nda baŋa. Borey kul buu nda haaray, i nee koro se a ma nee astafurulaahi Koro gay jina a nee sohonh kaŋ borey t'i nga se alhasiri, nga nda tarkunday ma gurgay. Hee ! Koro ni nda baw ma gurgay, bonkoyno n'a se. Koro henh a bilim-bilim. War nk'ay faasa. Woo ti agay ka jaase borey kul. Nda ay na baw zeeri ma cin no ay g'a ŋaa baw kaccaa woo ra, cin ti haya kaŋ ga cindi ay wando nda ay baddey se. Heeno banda ga koro nda baw gum cere boŋ. Baw na haawantaa šaatu nda sunfaa. Ŋaabagaa hun beene ka šaata ganda.

Jindekaakey zuru ka kaa, koro henh a jone, a nee bawo na nga zanba. I n'i se i m'a filla.

Baw yee ka koro kar nda sahanh hala niino kosu. Hala jindekaakey ga kaa kul a zuru. Koro koy hugey do nda boŋhaway...

KOORO TAALIBITARAA

Kooro nda nga alfagaa nda taalibey bara i ga dira, hala i too bangu fo jeso ga. I hoy. Waato kanj cirkosaa too alfagaa nee i ma kate nga se tuuri firkiti. Taalibey kate tuuri firkitey i n'i fur alfagaa jine.

Alfagaa nee ikul ma moyey daabu. Kanj i ga moyey feeri kul tuuri firkitey bere i ti hawru azawayan. I naa hal'i kungu.

Alaasaro ra alfagaa nee i ma harji zaa i ma hanga nga bande. A nee i se nga ga doo bango ra, nga ga miri, i ma haya nga miri dogo ra. I haya miri dogo ra, i duu deesi beeri fo. Zaa kooro dii woo, a mana yee ka baa nga ma bisa. Alfagaa na haya kul kanj a ga a bay sunburku bonjo ga, amma a nee nga mana duu baani.

Alfagaa mo nee a ma willi hugey do.

Zaa a too hugey do a nee izey se i ma kate nga se tuuri firkitiyan i ma moyey daabu. Zaa i ga moyey daabu hal'i jan, tuuri firkitey mana hun ngi takaa ga.

A nee izey se sohonh i ma harji zaa, i ma hanga nga bande ka doo isaa ga, nda nga miri kul i ma haya nga miri dogo ra.

Ize beerey nee ngi hunday si hin ka woo tee, koddaa nee i ma nga noo harjo.

Kooro miri, koddaa haya dogo ra, a duwa dumay biro ra.

A sar a tun, a nee izo se hamiizo cindi ne da ay jere, mana hin ka duwa...

Zaari hinkanto, a fatta koyne nda taalibiize fo. A na haya follokaa tee a se. Woo no a n'a tee taalibey kul se nda affo fò hala a cindi ihinka kan ti arma nda woyma.

Koyraa borey ga dii kan taalibey ga kuma zaari kul.

I ga hansa ka naanay Alfagaa.

Zaari waranka cindi yagganto, a na taalibiize aru fo fattandi. I doo ganjo ra. Beere woyo doo i bande. A ga ce foo-fo hal' i too ganjo ra.

Alfagaa na taalibo zumandi, a na jingar-kuuro daaru, a goro. Taalibo koy tuuri ceeci.

Waato kan tuuro wasa, Alfagaa n'a dii. A n'a tee hayaa kan a n'a tee cerey se.

Beere woyo kan ga lanba na hayaa kul guna. Saadi a zuru k'i jin tiira hugo do. A taasi irkoy ga nga miyo ma si tun hayaa woo ga kan nga diya ga.

Almaari, Alfagaa yee kate. I kani, subaaho Alfagaa na kuuro nda satallaa jerandi taalibi kokorantaa se, i doo ganjo ra.

I too. A nee taalibiize woyo ma tuuri ceeci. A na tuuri ceeci hala a too haya kayna, way-kayna zuru hala koyraa ra.

Alfagaa zuru a bande hal'i huru ngi hugo ra. A nee nga hugo borey se kan a nka wanji ka nga dontaa tee. Hugey borey na zankaa kar k'a dam Alfagaa kanbey ra.

Zaaro din bisa. I kani. Subbaaho ra i doo ganjo ra koyne. Zaa i too, woy-kayna zuru hala koyraa ra. Alfagaa hang'a hala ngi hugo ra.

A nee hugo borey se kan sohonh zankaa woo mma ngi kar. Hugey borey na zankaa kar k'a noo Alfagaa se.

Subbaaho ra Alfagaa nda nga taalibo doo ganjo ra koyne. Kan i too fondaa gamo ra woykaynaa na kuuro nda satallaa jindaw ka zuru kala koyraa ra.

Alfagaa kaa hugey borey do. A nee i se :

"sohonh waykaynaa mma ceeri. A ga nga cerey n'aa. Ay si hin k'a kanbe".

Hugey borey na ngi zankaa dii. I n'a daabu gariize fo ra, a ma s'i n'aa...

BORO MA HIN NGA MIYO

Woo ti Alfa fo kaŋ goo diray hala a too koyra fo ra. A goro koyraa ra hala nga nda koyraa borey doona cere. Borey kul baga. I naanaya. Koyraa zanka boobo fo ga caw a do. I too taalibiize boro waranza.

Han fo taalibiizey doo koyraa ra. I na ham sargariyan gar. I boobo duu hamo ra. K'i too ngi tiira-hugo do Alfagaa nee i ma kusu hinka ceeci zaa kusu fo ga kacca. Taalibiizey na goyo tee. Ibeerey ti hinakey. Waato kaŋ affo na kuso feeri k'a bere-bere a maata kaŋ haya fo kaŋ a ra. Hayaa din mana hun kala zayban fo kaŋ ga deesi ka bisa ceŋey ra. Taalibo na guna. Kaŋ a gar ham dunbu fo no, a na naŋ kuso ra.

Taalibey cindi ka waha.

Waato kaŋ hamo nin, i na har Alfagaa se. Alfagaa nee i ma dunbu fo kaa nga se hala nga ma a taba. I na kaa a se.

A n'a taba.

"Hamo woo ga hansa ka kan", Alfagaa nee - "Wa affo kate koyne".

I na affo noo a se. Alfagaa nee : "a si kan".

Ir na i boobo fo noo a se, wey din kul ma na too ijinaa.

Waati din Alfagaa na taalibey hanh. Taalibey bayrandi a se kaŋ waato kaŋ i ga kuso bere-bere ham dunbu fo kaŋ a ra kaŋ hun zayban fo ceŋo ra. Alfagaa nee nga faham sohonh. Zaa han din, Alfagaa nee nga si ham kul ŋaa kaŋ man ti boro ham. I kani, subbaaho ra, Alfagaa na jingar - kuuro jerandi taalibiize fo se nda satallaa, a na citaabey zaa, i doo ganjo ra. Zaa i ga dira hala i mooru.

I too nongu fo ra. Taalibo na kuuro zumandi Alfagaa goro ; a nee taalibo ma tuuri ceeci. Woo din na tuuri boobo fo marga.

Kaŋ a ga benandi kul Alfagaa n'a dii ka jindo kaa. A n'a daŋ nuunaa ra, k'a ŋaa. A ma nee : "Hanh ! yana bay ka bay kaŋ boro ham ga kan miso woo. Ham kul si filla ka huro ay mijo ra kaŋ man ti boro wone". A na zaaro tee ganjo ra. Almaari a yee kate.

SURGO NDA GAABIBO

Ay na fur war se hala a ma too surgu nda gaabibi hiikoy kan bay ka naaru nda cere.

I serre za kubiya - kubiya cire. I bara i ga koy-hala waynaa koron. Gaabibo na nga silfandaa hina. A ciya surgo se ngi ma n̄aa. Surgo n'a se kan nga si baa. Gaabibo da na nga hawro n̄aa hala a ben. I cindi i ga koy hala zaari kay too hala a bisa ka gar i mana too ngi koy dogo ra. Surgo heray. Za a ga heray hala a mana yee ka hin ka heraa mupe koyne. A cindi waati din a ga bere-bere zama caraw fo kan ga a kani kul mm'a maray. A goo woo da ra hala a dii hiikoyo doobuyan kan goo jine. A baa nga ma n̄aa i ra, amma, macin ti kobaa kan nga ma a te sohonh ? De a zogu hiikoyo ga, a n'a se : "hiikoy, ay ga zee mane, nda de ni diyo haro yee ka mun ay ga koyne, kala ya n̄aa ni doobey ra". Woo gar kan hari kul si say a ga. Hala a ga too kayne kul a tun ka goro. A na hiikoyo doobey kul n̄aa nga hine, a yee ka kani.

KONGU WIIKEY

Han fo, woy hinka koy kongu wii. Woy fa ga ti alhaamidu. Alhaamidukoyo duu nga boŋ : aru fo nda woy fo. A nee nga cero se cin no nga m'a tee ? Cero nee a se : a ma aro zaa kaŋ nd'a beeri a ga a huna, a ma woyo naŋ. Woy-harjo na nga iz'aro zaa, a na woyo naŋ kongo fataa cire. Žin aru beeri fo ga maa senno se. Žino kaa, a na zanka taanaa daŋ zaarayaŋ ra, a n'a ka koy nga koomaa do. Žino cindi a ga zankaa haŋandi feeji wa, jeeri wa, yo wa, hayla wa, bura wa, hala a tee woy beeri sorhonte. A na tur hala a boori : wura konu fo, badila konu fo, badila konu fo, nzorfu konu fo, hanbiri konu fo, hala boŋo kul ben.

Hiijay fo ga hima ka tee koyraa ra. Žino nee woy-soogaa se, ni ga koy hiijaa ra. Amma aru-sooga jinaa kaŋ ni ga diya, a ga kanbe fur ni jeso ga, ni armaa no, ma dooni a se : "Bija, ay jeso taŋ, Bija jeliba ay jeso taŋ. Agay nda ni kul n'ir ŋa n'ir hay. A na ni sanbu, a dira k'ay naŋ. Feeji wa ti ay wa, jeeri wa ti ay wa, yo wa ti ay wa, hayla wa ti ay wa, bura wa ti ay wa, haw wa ti ay wa".

Aru-maryey kul kay ka woy-soogaa woo honnay. Aru-soogaa koy ŋaŋo do k'a hanh nda woo kaŋ ne se a maa. ŋaŋo na boŋo sinji hala a gay jina a nee izo se : "a ga cim, ni woymaa no. War boro hinkaa ti funamyaŋ, ay na ni zaa, ay dira ka a ŋaŋ".

Hiijaa hooraa ben. Aru-maryey na woy-soogaa dum hala i man koomaa, i kuubi.

Žino feera a se, a huru.

A na hanh : cin no n'diya. A n'a zaabi. Woo din da kaŋ n'na har. Žino nee a se : "ay ga ni noo ni ŋa se.

A na noo farka kuru fo, molga kuru fo, haw kuru fo, yo kuru fo, hancin kuru fo nda tam kuru fo. A na tur henno fo dam boŋo na. nda wura, nda badila, nda nzorfu. Žino n'a noo fondo a ma koy amma nda i n'a hanh a ma si nee i se kaŋ aru guzuba-guzuba fo ka nga biiri. Woyo koy, žino na nga takubaa zaa, a huru kurey gamey ra hala koyraa ra. Koyraa borey kul na yawo kubay. Žino huru hugo daaro cire kaŋ ra kubayyano tee.

MAA KA FAHAM

ARU ZEENA, NDA WANDO NDA NGI WAAWEY

Za zaman fo aru zeena fo goo nda nga haw fo. Zamano ga hanse ka sendi, haya kul si bara. Zaari kul i ga hawo saraw, i ga waawey dam ngi kanandi jinaa ra. Nda waawey kani, i ga i zana, i ga i zemna zankey game. Zaari kul aru zeena ga doo nda nga bagaa. Zaari fo a na hawo saraw, a na dam kanandi jinaa ra. A batu hala wando doo isaa ga, a sintin za hugo mijo ga, a ga kabe-ize hinza suka dawo ra ka muusu ce-maayan tee hala kanandi jinaa jero ga. A na jinaa feeri, a tuubi waawey ra, a na i hanj hala i ben, a na mijo tuusu a na nga ce-maaney da tuusu, a koy goro. Amma a ma na bay wala nga kaabo sufa waawey ra. Waato kanj wando kaa, aru zeena nee a se : "Faadimaata, n'ti muuso na waawey hanj ! "Wando nee a se : "ayyo, Irkoy ma muuso woo ganday kanj na zankey waawey hanj". Waato kanj wando huru hugo ra, a dii kaabo kanj ga kaaray kul a nee : "Allaahi ! iri aru beero, nda a cii ya yadda, nda ay dii kaabo ya biray".

Aru zeena na kabo fur kaabo ga, a dii waawaa. A nee : "Faadimaata ! Faadimaata ! ay na i hanj, agay wane ay hawo, agay wane ay waawey".

ARUZEENA NDA KOORA

Han fo aruzeena fo koy kur saajo ra hala nga nda koora na cere kuhay.

Koora : Ni hunday no ay ga ni guna.

Aruzeenaa : Macin se n'g'ay guna ?

Koora : Ay foolaa woo n'ay ga baa m'a too yane nda taari.

Aruzeenaa : Agay ya si wan taari.

Koora : Nda mana ay foolaa too yane nda taari ay, ga ni n'aa.

Aruzeenaa : (jaaje nga hugo do). A na takaa kul filla ng'izo se.

Izo nee a se koy, ma dira k'ay kayne kacca nan ay do.

Aruzeenaa dira.

Koora kaa zankey do. A nee beero se ma cin se ni kayno ga henh ?

Izakaynaa : Ay kayno woo subbaahi kul kan a mana koora binaa n'aa akul a mma hoy a ga henh.

Koora : De man ni baaba.

Izekaynaa : Ay baaba koy garaasey do ka kate huryaw kan nda a ga ni jindo kaa.

Koora : ay bisa za a mana ay gar. Takaa woo nda aruzeenaa hallasi.

ZANBAAKAW HINZAA

Aru hinza kaŋ na taka kul tee ka duu alman. I mana hin. Za wati kul nda i duu haya, i mma cere zanba.

Han fo i koy dii alfa fo i na ngi takaa kul filla a se. Alfagaa n'i se : hala war mana cere zanba kul war ga duu alman. I koy, za i ga dira, za i ga dira hala i too saajo ra. I kani, hala mo boo. Kaŋ i tun i na kusu hinza gar kaŋ kul ga too wura. Affo kul na kusu fo zaa. Sohoh i nee m'ay no ma koy ŋaayan ceeci koyraa ra. Affo koy. Kaŋ a koy kul cerey nee nd'a kaa kul ngi m'a wii, ka nga bagaa zaa k'a zemni. Nga da kaŋ a koy koyraa ra. A na hawu day a na pozine ceeci k'a dam a ra. Kaŋ a willi ka kaa kul. Cerey n'a dii k'a wii. Sohoh k'i na wii, i na nga bagaa zemni. Ngida na hawro zaa ka ŋaa. I buu. I na cere zanba i si duu alman abada.

GAARI LOOGAA JIIRE

Jiiri fo tee kaŋ gaawo borey hansa ka dii šanday jiiri din, ŋaayan si gandaa ra. Borey si nda hunay kala soronbu kaayan, wala dundu loobuyan, haya kaŋ ti ŋaayan laalo kul i na ŋaa. Taasu hunday dere borey se. Boroyaŋ tun ne da gaawo ka koy laabu fooyaŋ ra ŋaayan huriyan fonda ra. Šandaa binde goo laabey kul ra. Niižer koyra beero kaŋ ti ŋamay noodin no i ga duu arooga kaŋ i g'a fufu k'a haagu. Woo din se i ga nee gaari. Borey g'a kate nda baayan. I hansa k'a ŋaa sanda haw ga dawciiri looga. Zamano din i nee a se gaari loogaa jiiri.

ŽUUHA

Han fo Žuuha wiri nga cerey ga i ma kaa ka ŋaa nga do. Waato kaŋ cerey kul kaa, i goro, i sintin ka faaji-kaaray, Žuuha tun a fatta, a na ngi kul taamey zaa, a koy i neere yoobo ra. Hawrey hina ka ben, i hun. Žuuha nda nga cerey ŋaa hala i kungu. I na albarka tee Žuuha se, i fatta hugo miyo ga. Boro fo kul ga nga taamey ceeci. Waati din no Žuuha nee i se : "war taamey da no war na i ŋaa". I bay walla zama, ngi kul yee ce kon.

Borey sintin ka hanh. Za i ga hanh hala a too nongu ga kan woykayna siita. Mijo feeri, a nee i se "aru guzuba-guzuba fo no k'ay biiri, a n'ay sallama nda almaano woo.

Žino fatta, a na woykaynaa zafa, boŋo hun jindo ga, almaano kul menne.

Taari kayyan

Zali biya ka tun, a na nga cendo zaa ka ziji kongu ra. A na kongu boobo wii, a n'i ka doo hugey do. Zali na nga kongey yendi waynaa ra. Waato kaŋ i yaasu a n'i beere, ka yee k'i yendi koyne. Hano kaŋ kongey kogu boryo, a n'i kul šen, a n'i haw. Sohoh no Zali ga nga taaro šintin. A na kongu šenantayan firši, a n'i dam londo ra. Kongey hiiji, Zali na nga taaro koro-fur. A n'a kay hala zuwo too guli yaaha a n'a felfel. Takaa woo nda a na taaro zuwey kul kay. Zali na zuwey yendi hala i kogu, a n'i kosu, k'i sogu. Woo din bandaa ga no a na taaro kunga.

Hansi lakkalkoyno

Hanso woo maayo ti Aharas. Dawda hanso no. Waati kul a ga nee nga boŋ se : ay ga boori, ay goo nda lakkal. A ga kan yane, ya, goro ay tappiwo boŋ, ya adupnaa nda borey tee-goyey laasaabu. Waati boobo, ay ga Dawda faaba nga goyo ra.

A g'ay hanh : Aharas ! itaaci taabari hinka marje no ?

Ay ga miila, ay g'ay hanawey yinji, ay ga ay nsunfaa kar dawo ra : haya si cindi Dawda ga kal'a ma hantum.

Nda cimi, waati kul, ay g'ay boŋ hanh, macin no Dawda ga tiya' bila agay ?

Amma hayaa kaŋ ay ga baga mana ti kala ir ma hooraa kaŋ se i ga nee : zandarmaa nda zayey tee. Za binde poliisi borya ti agay.

Dawda mo ga wan ceeciyan. A ga nee yane : Aharas ! ay baalo wiri. ay hansi boryaa !

Nda ay na ay niino sinji. ay hin-hin. ay ga duu haya boobo : ũoseeti. citaabu wala kasilor.

Nda Dawda koy cewdogo ra. ay ga faaji. Ay g'ay **biro** kaama wala ya koy **faajikaarey** ir talaamaa haylaa do kaŋ maayo ti Samaa za agay woo ay si hayla kul gaarey. Agay nda Sama si hima kaŋ lakkalo ga tun nd'a dii ciraw. Waati kul kala ya waazu

- Samaa ! ni lakkalo zumandi haya kayna.

Macin nda waati kul ciraw diiyan ga ni nafa ?

- **A** mma kan yane. Ni mo ma guna wala ni si haya dii.

- Ni mma hooray ! nda ay na ni pama ni nsunfaa ga wala ay na ni hanjaa kottu a si **kan mane**. Ma faham kaŋ haya kul si **too** alaafiya.

Ma bay mo kaŋ cirawey nda haylawey nda hansey kul ti armayan.

Haya kaŋ se farka si zuru loora se

Han fo, farka nda hancin nda hansi waafaku ngi ma naaru. Affo kul na nga silfandaa hanse, naarumaa, tee. Waato kaŋ farka too nongo kaŋ se a tun ra, a zunbu, a bana.

Looraa bisa. Hancin too nga dogo ra, looraa kay, a zunbu, a zuru. A ma na bana. Hiyo bisa nda hanši. Waato kaŋ hanši too nga dogo ra a zunbu, a bana, a kay ka nga barmaa batu, looraa bisa ka gar a ma na nga barmaa yeeri a se.

Woo maaganda se nda farka ga dii loora a si zuru za a mma n'a se ni s'ay garaw ay si ni garaw ; nda hancin dii loora a mma zuru za a ga hunbur i ma nga banandi ; nda hanši na loora honnay a ga zuru a bande ka nga garaa hanh.

Goyyan ti duura me

Zaari fo Abdu šelan nga borey se. A nee i se kan Asibto zaaro nga imma naaru. Sabaabo kan kate Abdu n'a diraa woo tabatandi mana ti kala talkataray. Hano kan zaaro too, Abdu na nga baykasiney kul hoybaani. A dira. Koyraa kan ra a jin ka goro ti Mowti. Za Abdu ga kacca a ga goy kan a duwa kul tee. A si nda assana fo. Goy kan a duwa a ba a si waan'a a ga huru a ra. A cindi woo din da ra jiiriyay nda jiiriyay hala a tee almankoyni. Noorey kan a n'i jisi, a n'i ka goyjinay day. Woo din banda ga a na hugu day Mowti ra kan cille si. Abdu na bitiji beeri feeri kan ga toc fetu jinay henna. Sohonh kan a tee boro beeri no din ra. a na goy me feeri nga boŋ se. A na goykawyan zaa. Wey din ga Abdu duuraa tonton. A ga i bana handu kul. Mana duu jinay de ti ma na too Abdu do. Abdu filla ka arzaka boobo day. A na kurkaw sanbu i se. A na hi beeri day kan ga nooru boobo dam a se. Sohonh Abdu tee almankoyni beeri.

Amiiru futaa

Amiiru fo bay ka bara nda bari heray koyni fo. A na dam gungu fo ra kaŋ subu boobo goo a ra, hala a ma duu ka naasu. Jirbi iyye hinka banda ga kul a ga boro sanba ka guna wala baryo naasu. Diyawey gar kaŋ baryo buu. Amma boro kul mana hin k'a har a se, hunburkubay maaganda se. Boro jinaa kaŋ na nga bino nama k'a har a se huru kasu, ihinkanto huru kasu, ihinzanto mo huru kasu, ikul ga goro ka ngi buuyano batu.

Amiuro na zanka fo sanba ka guna wala baryo naasu. Zankaa gar baryo buu. A willi amiuro do. A nee a se: Amiiri, ni baryo hanse ka naasu hala a kani ganda a na cewey jer beene.

Amiuro nee a se : "saadin a nka buu !"

Zankaa nee a se : "agay ya ma na a har, ni k'a har !". **Borey** kul haaru. i say-say.

Amiuro lakkalo zunbu. A na kasiizey sawan kaŋ a soolu k'i wii.

Jindaaru nda kooro

Jindaaru zeeɗa fo tun, a nee nga mma koy hajji. Nga šilfandaa ti ayu dutu fo.

A n'a zaa, a serra. A ga dira, hal'a na kooro fo kubay.

Kooro nee a se, hancin ay kayniyaa man no nga koy ? Jindaaru tuuru a se : ya mma koy hajji Makka. Kooro nee a se, ni mma hinka koy ka gar ir go ne ?

Jindaaru, nee : ya mma koy zama ay goo nda haya kanj nda ay ga koy. Kooro hibi ka man, a nee : n' si koy zama ag' arrahamaa da ti ni... Kooro na gaaray. Jindaaru zur hala a huru ganji-hayla guuso ra. Kooro kaa a kay guuso miyo ga. A nee : nda ni fatta, ay goo ne.

Hala ganji-hayla too kate. Ganji-hayla hanh : kooro cin no ? Kooro nee a se : jindaaru lay waw, a kaa ka tuuru ni guuso ra. Jindaaru zaabi : a ga taari. Makka no ay ga koy, ay safarey goo ay kone. A n'ay gaaray. Ganji-hayla nee a se : senni boobo jaw no. Ay gawo g'ay maray. Jindaaru nee a se : ay safarey binde, gaw safari goo i ra. Ganji-hayla nee a se : dam kate yane ni safarey ra hala ya diya.

Jindaaru haaru a nee : kala kooro banda basi, jina safaro ma boori. Ganji-hayla zogu kooro ga, a nee a se : kate baši, jindaaru ma safari tee yane. Kooro na baši kaccu dogu, a na noo jindaaru se.

Jindaaru na birji- birji ayuwo ra, a na noo ganji-hayla se. Ni mma na lanba gawo here ma ni hiɗey kanji a ga. Ganji-hayla, nee a se : wallahi bara n'goo nda gaw safari. Jindaaru nee a se : mana bay mo za baso mma kacca. Hiino kanj ganjihayla ga ti nee kooro ma kate baši, kul a zur, ganji-hayla hang'a bande.

Jindaaru fatta, a na nga Makka fonda zaa.

Foogakaa

Saadu, aru no kaŋ ga hanse ka fooga. A nee boro bay ka sabbine nga ga nda yaaji, nga ma na wal'a guna.

A walla ! cimi no, wangaaritaray ga boori.

Amma ir ma dii Saadu se.

Han fo, Saadu nda cerey ga kani Kabara ceeso ra. Cijino goro nga boŋ ga. Yayno zunbu. Harandeno na Şaadu subbiyo tayandi.

Hewo na lafa ga. Saadu moyey hay. A tammahanh kaŋ gondi ka huro nga subbiyo ra. A mossoyaada a tun. A na nga subbiyo karfo feeri, de a deesi zaw ! A na subbiyo kul kottu, a kay nd 'alhaalo !

Hangasiney tun. I hanh ma cin no ?

Saadu nee i ma lanpaa diinandi, i ma nga subbiyo guna, gondi goo a ra.

Boro tee kaŋ na subbiyo jer nda bundu. Ba gondi hew !

Cerey haaru. i kati-kati. I nee :

- Saadu. wangaaro da ti woo ?

Wangaro kaŋ si kay hari-say cire soko yaaji cire !

Taariharkaw guwa

Taariharkaw gu na cere kubay yawtaray do ra. Ngi hugukoyo na nyaayan t'i se. I nya hal'i kungu. I goo attayo ga kan taariharkaw jinaa nee :

- Subahaana bara taari si boori ! Amma hayayan goo no kan walli ga hima taari kala boro m'i har.

Ay bay ka dii tuuri kan, beeriyan se. garaasa iyye no ma den a cere, amma affo kul si maa hangasino denaa jindo se ! Borey kul dangay. I na boji sinji. I gay. Taariharkaw hinkanto nee :

- Aryaa. ma na dii haya kul. Ay dii ciraw kan deesi ka bisa za subbahi kan ir dii boji. kala almaari hala cewey ga bisa.

Taariharkaw jinaa nee taariharkaw hinkanto se :

- De man no ni ciraa woo ga zunbu ?

- Arya. ay ciraa woo ga zunbu ni tuuro boji.

Borey haaru.

Taariharkaw hinkanto tun. a nee .

- Ay kaaga gu beeri nga faaro ra hala boro. kan bandi hinka ga garay. kaa a do. A nee ay kaaga ma nga tuku.

Ay kaaga na maasu nga subbiyo fito ra.

Bandiyey too kate. I nee :

- Aru-beero. ma na dii ir se boro fo ?

- A bisa. ay kaaga nee i se.

Waato kan bandiyey mooru. ay kaaga nee :

- Sanba. Sanba. de ma ni talfo din yeeri !

Gani beeri fo nee : yaa ! boraa sondu.

Borey nee billiya bara woo ga taari !

Taariharkaw taacanto nee .

- Ay baaba bay ka jaw hala lakkalo hun a ga.

A too banga beeri fo do A tuube ra A haq. a haq hala bango kogu

Taariharkaw hinkanto nee

- Aro woo ga huna wala

- Arya. a ga huna hunday zama ni kaaga no

Borey haaru.

Taariharkaw guwanto nee waati din :

- Ay hun Gaawo han fo, cijin fo. Ay goo hi ra. Baja fo tun hiyo jine. Bajaa nee yane :

- Ni ya dandi boro ti ni ? De m'ay noo mantalaati hal'ay m'a dam ay money ra.

Ay na noo. A zii'r'i ga. A bunzam, a miri.

Borey ti tuuri haaray se.

Ay ga war hanh, taariharkaw guwaa woo ra, may ka taari nd'i kul ?

Kooro nda yegaw nda atabay

Honh zaaro, kooro hoy ka hoo, a ma na duu haya kul. A ga dira a ga hongu nda haya kañ nga g'a tee ka jaaje ng'alayaaney do. Woo da ra a cindi, a ga selen nga fo hal'a ti guusu fo ra buburk ! A nee :

- sohonh ya kayri h'ro goyri ra !

A guna ne a guna ne ; mise kul kañ nd'a ga hin ka hun guuso woo ra, mong'a se. A wurru ce fo a wurru ce hinka.

Yegaw fo kañ goo pañey ra maa. A zuru ka kaa. A gootu guuso ra. A dii kooro. A nee a se :

- Baani ! Cin ka duu ni ?

Kooro nee a se :

- Faab'ay ga ! ay fattandi.

yegaa na hanh nda takaa kañ nga g'a tee k'a fattandi. Kooro nee a se:

- Sonbu guuso mijo ga, ma ni nsuufaa sondandi yane, ay g'a tifi de m'ay cindi.

Yegaa sonbu, a na nsuufaa tañ kooro se. Kooro na tifi. A nee nga boñ se :

- Ay na zaaro kul tee ya na duu haya kul kañ ay na n'aa. Ay goro hala n'ayaan kaa ka kañ ay boñ !

Kooro na yegaa yobu hal'a gurfa guuso mijo ga jima a na kobawey jifi yegaa dumaa ra.

A n'a tooru. Yegaa booro. A nee :

- Kooro ! n' n'ay maray !

- Ya mma hanse ka ni dii, ya si kañ. kooro nee. Yegaa cenda. kooro fatta. Amma yegaa cerawey nda duma kul ti kuri. Kuro ga ba ka hin'a. Kooro ga batu hal'a ma zinni ka kañ nga ma sa'a boñ. Irko aššafaa ra, Atabay ne ma bisa.

Yeegaa ciy'a se. A nee a se :

- Ay faaba kooro ga, ay n'a fattandi guuso woo ra ; guna takaa kañ nd'a n'ay bana !

Atabay nee nga ma na yadda. A nee nga si hin ka ento woo dunhu kala nga ma diiyaa nga mojo ra.

Kooro kaŋ, gundo bar'a se lakkalo d. go ra, nee nga yadda. A willi guuso ra. Atabay nee yegaa se :

- Bisa ka too coggolo, ma fenda kooro ga guuso ra.

Takula hansakaa

Hasay Aliyyu goo nda goykoy-ize taaci. Subbaahi n'i ga zunbu zam'i mma hanna ka goy. Nu'i cirkaaray, i ga kani narataasar, i ma koy takula hanse. Ce fooyan ay ga zunbu ka dii goyo takaa.

Hasay goo nuunaa gande, gaahamo ga ciray ma nee zin. A ga farino diibi, goykow-izey g'a faaba. Woo din bandaa ga, a ga takulaa ton. Zanka-buuney ga sonkom hugo mijo ga ka takula wiri. Bitijikoyey ga kaa ka takula day.

Han fo Hasay n'ay kanbe nga bande ka koy takulaa neere. **Woyey** nda **zankey g'ir batu hugey mipey ga.**

- Yee ! ngi ne ! i ma nee.

Kani baani takula hansekaa !

Ir ga hun koyra-kaeccey ra ka koy ibeerey ra. Mana dii naarumi kaano kan ga too wotoro naarumi ! Ay ga dii haya booboyan kan g'ay kayfandi. Koyra fo kul. kan ra ir koy. Hasay goo nda nga daykey.

Aruggaa hegaa

Jiir, iri aruggaa tee ka boori. Tilamo boori. Busungo no ka jin ka tee. Zankej kanj kaa goyo ra, man'alhuuza dam a ra. Goyo ga kan'i se, i na tee nda taka boryo. Ay n'i bana, ay n'i nandi. Maršino hanjando tee ka boori, a ma na cere hoo. Doogaa tee nda fonda. A tee waato ra. Angarewo huro nda fonda nga waato ra. Moowaa warga. A ga kan bine se. Handu hinka bandaa ga, moowa feeri. Ihinzanto ga, a nin. Deesanbur jirbi guwaa, ay na boro woytaaci sanbu hegaa se. Za guuru iddu ga borey koy faaro ra. Kanj guuru iyee ga too aruggaa goyo timme ka ben. Jiir ya na nimsi ay faro almušakkaa ra. Goy no ma boro nafa, nga ma boro hunanzam, nga no ma boro borcin. Ir m'ir sajawey dam cere ra, ka goy cere ra. Woo nafaa ga boobo, a ga gooru.

Kaydiyaa alwaato

Zaa subbaahi, ncirno ga kaŋ. Hari goo nongey kul ra. Zankeey goo ncirno cire, i ga sar-sar, i ga naali. Batakaraa nda haro kaŋ ga say borey ga se, borey ga ngi cewey dii hugey ra. Hew yaynaa kaŋ ga faara, ga borey ka hargu, i ga darbay tiŋo dam. Woyey kaŋ ga koy yoobo ra ga hari-kay dam wala i ma bi zaa. Wey kaŋ si nda, darbawey wey ga tay. Cekoyey ga mooru moobil fondaa ka dira, haro ma si say ngi ga. Adabbawey kaŋ ncirno duwey ey saajo ra, ga doo. I ga suugum cere ra, i ga haŋawey kokob ka haro k'i ra. Alfarey biney ga kan zama faarey goyo toσ sohonh. I ga gaara ncirni jinaa woo banda ma si dunbu. Zama nda kaydiyaa ma na boori, faraw no ma tee. Borey ma na dirŋan farawey kaŋ bisa, kaŋ n'arzakaa wii, a na hondo nd'isaa kogandi. a na koyra timmanteyan ganandi.

Janbu koyey nda zankey

Bangu fo goo Tunbutu kan maapo ti Alkamsi. Janbu boobo fo goo jeso ga. Alwaati kul kan janbey nin, zankey ga janbukoyey farandi nda zaytaray. Nda Almaaro too kul i ga cere marga ka doo janbey ra ka tamaati kaa. Subbahi kul janbukoyey ga dii alaabiina. I ga hoy ka ngi zayey danga.

Han fo janbukoy fo cindi nga janbo ra, a mana koy hugey do almaaro ra, za a ga baa nga ma lakkal dam nga sardijaa se.

A soolu hala a boori a kani tuurey gamey ra ; gobu beeri fo goo a kone, boŋo ga hansa ka yurtu za han din da no a n'a cebu. Almaaro too zankey na ngi alwaddey marga ka doo janbey ra. Affo kul ga dandama ka tamaati ninante ceeci. Woodin ra affo kan ti ikul saamaa na janbukoyo boŋo dii. A hongu kan tamaati beeri fo no nga duwa. A wurru. a ciya nga cerey se : "wa kaa ka dii ay duu tamaati beeri fo" Cerey zuru ka kaa. Ngi hunday ga taasi ka tamaati beero woo dii. Saadi. janbukoyo nee : "man ti tamaati no war ga baa kala bone, zay bonfutey". Affo kul ga nga boŋ ceeci. I mma kaley sar de i ga zuru. Janbukoyo ga zuru i banda. A na affo dii : za a g'a zab hala a hottu. A n'a ka willi nga borey do. i m'a gagay. Za woodin bisa. janbukoyey mana filla ka ngi janbey yala. I ga cindi janbey do hala almaaro ma bisa.

Lokkol zaari jinaa

Lokkol cindi ka daaba a ga too handu hinza. Honh cew dogo feera. Za subbahi gani talibey jumay, i na ngi darbay taagey dam, i na ngi solaagey kul tee. Cirkaaraa bandaa ga, ikul na cew-dogo fonda zaa. Lolowey kul ga too nda taalibiyan. N' si maa kala kaatiyan, wurruyan nda ciyayan nongey kul ra. Izeeney ga kabe kar cere kabe ra, i ga cere foo, i ga cere hanh nd'alhabar. Woyey ga marga jere ga, arey mo ga ngi batumaa tee.

Boro fo kul ga hayaa filla kan tee lokkol daabaro ga. Ali nee nga na nga baaba faaba ka beeri. Affo nee nga nka naaru ka koy lamay. Woo ti gallu beeri, borey nda moobiley mma diibi-diibi cere ra amma i si cere fanku. Munnaa na senno zaa : ay n'ay na ga ka dur, ka hina, ay na tuuri kuun'a se, ay na darbay mo jumandi a se. Taalibi fooyan biney si kay gundey ra. I ga sikka dam ngi koyjineru ra. Guuru iyye ga dikitero na guuru beero-kar. Taalibey kul say-say, boro kul koy kay nga cew-hugu zeena mipo ga. Alfa fo kul ga kay nga cew-hugo jine, kaddasu beeri fo goo a kone, a ga taalibey kan koy jine maayey har. Jinekoykey biney ga paali wey kan cindi do zeeney ra ga henh.

Taalibi taagey nda ngi baabey mo ga goro dikitero biro ra. I ga hanse ka denja baabey sanda hansi nda nga koyo.

Muusaa sardiḡaa

Jiiri kul, jiyaa ra kaḡ haro ga too koyraa ceeso ra, Muusa mma sardiḡa tee. Isaa haro ga hansa ka sardiḡaa haḡando faalandi za haro miyo hunday ga kalo go.

Nda kaydiya man. Muusaa, ga kalo gundo kul tunandi, a ma ziibi dam a ra ka naḡ nciḡey m'a kar hala ziibo ma funbu, ka say labo ra.

Waati kaḡ isaa haro sintin ka huru, Muusaa, ga koy fangaley nda guusey kaḡ ra a ga duma hanse. A ma labo tayandi ka fangaley jeseḡ debe i ma si doori. Nda a ben fangaley jeseḡ ga, a ma gunday kanandi nda bundu tefay fo, a kul ma hanga cere haro ma si dandi. Guusey mo a ga jeseḡ hanse.

Fangaley cerawey bande Muusa ga goorarayy' ḡ kaa, mooto ponpo haḡando se.

Goyo woo banda ga a ga salaati. korooti. albaḡar, tamaati nda beteraw teeyan dam. a ma suubu fur i boḡ waynaa ma s'i kogandi hala i ga zay. Fangal fooyan Muusa mma laahoy, jasuma. duuri nda kuudaku duma i ra. Fangaley cindey a ga batu hala leewey ma beeri. Guusey. moliyay no ma huro i ra : annasaara moli. kankani. jabutanda. Waati kaḡ teewey beeri a ga i tilam fangaley cindey ra. Tamaatey. a ga bundu suka i se, konbitarey. a ga labu marga i cire nda i beeri.

Alaasar kul Muusa ga haḡandi. a ma gaazuwal nda ji dam marḡino ra jina a m'a tunandi. Waati kaḡ mootoponpo na haro jindaw goorarawey ra. Muusa ga nga pello zaa a ga fangaley nda guusey miḡey feeri ka hari dam i ra nda affo-fo. Dumari-izey kaḡ si gaabi. aroozuwaar me funa-funantaa nd'a ga hari doori i boḡ.

Nda dumarawey beeri wala izey nin. subbaahi kul Muusa wando ga hayayan kaa k'i heere yoobo ra : salaati. korooti. albaḡar. tamaati. jasuma nda moli. Laahoyiize nda tamaatey cindey woyo mma dunbu k'i koogandi.

Ir gandaa

Ir gandaa ti Maali. A ga sintin za Kay hala Kidal. Z'a duu nga borcintaraa, ganda izey kul waafaku ngi ma ti anniya fo, addin fo hala gandaa ma koy jine. Woo se lokkolyaŋ nda lottokor-hugu booboyaŋ feera gandaa ra, fondoyaŋ hansandi. Ir ma bay kaŋ wey kul banda ga cijin nda zaari gandaa alwaakiiley ga huuga nda borey i ma si šiita.

Maali ganda henno no, kaŋ d'ir na goy a ga koy jiine. Alman boobo, faari boobo, bayray koynibooboyaŋ g'a ra. Dawo mo cire wura nda ciiri goo no. Isa hinka kanyaŋ ra hamiisa ga duwandi g'a ra. Ngey kul baaražiyaŋ cina i boŋ kaŋ ga faari beerey noo hari **taaso ma si kuma. War kaŋ ti zankey war ga** hima ka wey kul bay za war ti suba aru **beerey. War ma** bay kaŋ ir gandaa, ganda no kaŋ **duu dawla. Woodin da se ir ma cere dii hala gandaa ma** feeri. Maali izey war ma bay kaŋ **Saamori, Babenba** nda Konate buu bila haawi. Maali zankey **wa yadda ir kul ma ti anniya** fo k'ir gandaa lakkal. **Iberey ne ka soolu k'ir ganda zanba a** ma duu ka mursu. **Cijin nda zaari i ga huru ka fatta ka goy futu goy k'ir gandaa bookandi.**

Maali zankey **wa** tun Maali ma key cewey ga a ma hin ka koy jine. Nda woodin mana tee mursay nda nimsi de t'ir kokorey. Ir ma canse ir gandaa se, ir ma goy ir boŋ se za han ga kaa kaŋ ir ga duu nga nafaa. Ganda kaŋ mana goy si huna. Alfa beeri fo nee : "boro kaŋ mana goy nga zankataraa ga, kul suba gaaribu no". Wa šenno woo laasaabu.

Haja

Takari fo cindi kaɗ se i ga nee haɗa, za Haɗa ka zay gaahamo kul ga.

Koyra kul kaɗ ra a huru a mma koyraa din borey kul wii a m'i ɗaa. Han fo koyra fo ra, wurru tun kaɗ Haɗa goo fonda ra a ga kaa, borey kul zuru kala danaw fo nda bongu fo kaɗ mana hin ka zuru. Bongo na danaa gaarandi :

A n'a se borey kul zuru k'ir naɗ. Ay si dii dabari kul kala ma ti yane mo ay ga ti mane ce.

Danaa yadda. Bongo n'a sanbu i serre. I goo ma koy kaɗ bongo ga boro fo honnay kaɗ ga kaa. Bongo nee cero se ay zumandi hala ay ga hari mun de ir ma bisa. Bongo koy lafa. Waato kaɗ aro too danaa do a n'a se : ni ya ga kay ne : gomni wala ? Danaa n'a se : zuray ra ir goo agay nda ay cere bongu fo za ir maa kaɗ Haɗa goo fonda ra a goo kaa. Bora n'a se : nda ni dii haɗa, n' g'a bay wala ? Danaa n'a se ay s'a bay zama ay si dii. Amma nda ay n'a dadaba kul ay g'a bay za gaahamo kul ti haɗa. Waato din bora n'a se : ay dadaba. Danaa n'a bora dadaba, nongu kul kaɗ ga kabo kaɗ, kul haɗa no. Waato din kul danaa kay zuray ga. A ma kaɗ tuuri ga, a ma tun, a ma kaɗ guusu ra, a ma tun. Za haɗa, zaa a ga haaru hala a buu. Waato kaɗ bongo dii kaɗ haɗa buu a fatta a koy danaa do, a n'a dii kul danaa n'a fittaw a yee ka zuru. Bongo n'a se : agay no, bora kaɗ se nga zuru buu. Waato din i koy Haɗa bukaa do, ji fo kaɗ ga fatta gaahamo ra i yoon' a ra : bongo kay cewey ga, danaa money feeri. I willi koyraa ra.

Danaa ti koyraa se bonkoyni.

Kooro nda feeji zeeno

Han fo kooro ga dii feeji zeeno fo kaŋ ga hari haŋ bango ga. A ga jaali yaada, zama nga hunday se nga duu gomni beeri honh. Amma Irkoy misey ga baa. Kaŋ kayna ga too kul a tee a bande hanh. Feeji zeenaa tarbasu jino ra, Irkoy hino ra hala a ga too waati fo kul feeji zeenaa hin ka lanba a se tuuri beeri fo ga, kaŋ jero ga guusu beeri fo goo kaŋ ra ganji-haylaa goo.

Kooro kaŋ binakaanay se, si a dii haya kul ; sar a tee ganji hayla guuso ra firiti, za nga hunday do feeji zeenaa si kala guuso din ra. Ganji hayla n'a dii nda haŋaway. A gar feeji zeenaa goo nga tugu dogo ra a ga nga bora lakkal. Feeji zeenaa tun de a nee hap ! woo ti nga da mma kooro hunburandi, aa a ma na dii nga huraro guuso ra. Kooro kaŋ boŋo wisuwaasa tammahanh kaŋ feezi zeenaa kone nga goo sar a nee : happu wala happu : feeji zeenaa mana dii kooro a si bay nga ma koy wala nga ma lanba, noo din ra. A bara noo din ra hala a nee nga boŋ se buuyan kaŋ si boro naŋ mma ni ka koy. A tun a serre, a ga koy, a ga nga bora lakkal, nga woo mana bay kaŋ nga bora mo kanba ra a huru kaŋ ra a si hun. Wo se adupnaa borey nee boro ma si cahanh ni cinaa buuyano ga, za n'si bay wala nga buuyano ti ni wono.

Kooro nda feeji-ize nda ganji-hayla

Kooro na haya laala fo tee ganji-hayla se a zuru. Zuraa din ra a hansa ka heray. A too nongu fo ra, a na feeji-ize fo kubay. A nee nga lakkalo ra nda nga n'a n'aa sohonh da, a si haya kul hanse nga so. Sohonh nga ma a haw ka koy guna wala nga si duu i beeri. A na feeji-ize haw a bisa. Kayna, ganji-hayla kaa, a nee feeji-ize se wala a mana dii nga se kooro, feeji-ize nee a se kan nga no ka nga haw ne, a koy, amma a ga willi ka kaa. Haylaa nee a se nga ga a feeri ka huro dogo ra-za, hal'a ga kaa. A na feeji-ize feeri, feeji-ize na haw nga dogo. Kooro mana duu haya kul, a willi ka kaa. Waato kan a ga dii haylaa amma nee kala feeji-ize no, de a nee : feeji-izey wey nda boro ni haw kan nga kaa kul i mma beeri. A soolu ka koy nga feejo n'aa.

Haylaa baa nga m'a dii amma a bay, a zuru.

Zuraa din ra a yee ka feeji-ize kubay. A mana man'a de a nee a se : ayyo feeji-ize nda boro na war dii ka war haw kul war mma bere ka tee haylaa. A koy nga hine.

Aru beeri fo nda ng' izey

Woo ti baaba fo kan ga ng'izey waazu za a mana buu.

Han fo Aru beero ciya nga ize hinzaa kul se, ka affo kul hanh nda haya kan a ga baa nga ma tiya addupnaa ra.

- Ijinaa nee nga si baa kala nga ma tee farikaw. Baabo nee a se, ncirpi jinaa ma ni dumo gar labo ra.

- Ithinkanto nee battataray no nga ga baa. Baabo nee a se, a ma gaabu suuri ga, za a ra maa wowi cille kul se.

- Ihinzanto nee nga ma ti zay. Baabo nee a se ma si doo nda kusu-kusu abada. nda n' maa haya juuti de ma ni cewey hanh.

Aru beero buu. Farikaa, kan ncirpi jinaa ga kan kul a gar nga **dumey goo labo ra. Nga hegaa boori, wala nga** taalammev bay a ga. **Battaawo yee** hugu fo ra. Waati kul a ga maa i ga nee **nga se ; he ! ni farkaa woo ! ni hanšo woo, n'si kaa wala ?**

Ce fo kul a ga nee nga bon se "woo kul ay baaba n'a har ya ne. a nee ya gaabu suuri ga".

Zayo da koy huru zay beeri fo taalibey ra. Cijin fo i koy zay nda cere hugu fo ra. Waato kan i goo jinawey margaro ga kan n'i zay. zankaa na haya maate kan ga juuti hugo ra. A nee nga bonkoyno se "agay ya ga maa haya kan ga juuti. Ay ga koy zama ay baabaa nka nee ya ne kan nd'ay goo hugu waani ra hala ay maa haya juuri de ya ay cewey hanh. Hayey wey kan ir duwey, ay ga koy nd'ey k'i zamna. Ay ga ni bagaa noo ay konde se. Nda ni hallasi ka kaa ng'a gar. Nda ma na hallasi ka kaa mo ay konde ra a ka zankey huna. Zankaa koy kul, hugokoyey tun. i na zay bonkoyno kar hala a buu.

Ay waymaa hiijaa

Hano kaṅ ay woymaa ga niiji, ay baabaa na hoyandi beeri tee. Za subbaahi taya wovey na windo gando haabu. Ir taalama wovey kul kaa k'ir borey faaba ka goy : hari guryan - duryan, numandiyan nda haya kaṅ a hima nda woo din. Ay baaba na haw fo, nda feeji hinza nda gorgo wey cindi hinka wii, leemur haro nda haṅ haya tana fooyaṅ mo hansandi .Hamey sintin ka hina, maafaa hewo' na fargando kul dira.

Zaari-kay hawrey hina ka ben. Borey kul kaa aluula jingaryano banda ga. I kate taasa woy cindi taaci hawru. Alzamaa ṅaa hali kandaashi i na hawro naṅ. Woo din banda ga i yee kaa kate salaato nda haṅ hayey. Haya kul kaṅ cindi ṅaa-hayey wey ra, kul zankey g'i bisandi taray. Borey na attay haṅ hali cijino ra.

Attayo banda ga hoora kaa ka sintin. Woyo cerey ga don arey ga gan. Waato kaṅ, i kaa ka woyo zullandi i na guna i mana diya . Wiiza cerewoyey k'a tugu za almaaro ra. Ariizey hanna i g'a gunna i man'a maate.

Waato kaṅ i fara i koy woyo cerey suburandi waati din ya no ra i hin ka dii woyo, k'a zaa kate nda zuray nda wurru.

Zankey ga zuru ka hun nongey kul here. Ngey wurru ka kaato ra boro ga hin ka maa : "Biibayaṅ.do i koy dii wey hiijo". Bato yee ka sintin aru hiijo here. Aro cerey kaa ka attay tee koyne. Boyraa yee nga do zeena ra. Weymey ga cilili. Garaasey nda baṅṅey g'a nooro haabu kaṅ furandi.

Nongu kul kaṅ ra cijino ga goro n' ga boṅ ga bora kul say.

Laabudda bar'ay woymaa hiijaa ti zullandi kaṅ gay a ga harandi koyraa ra.

Cew-dogo zaari jinaa

Cewdogo zaari jinaa ti honh. Alfagey nda taalibey kul ga yee cewdogo fonda gr. Zaa subbaahi taya lolowey kul ra boro ga dii zankayan ga fatta, darbay nda taami tejiyan goo i ga, jiney goo cewdogo hero se. Jerey ga saakuyan zaa ngi jese y ga kan ra ngi goyjinawey goo, jerey ga dira ngi kanbe kooney.

Taalibi beerey ga jaali nda cewdogo feeriyano zama ngi nda ngi cerey ga dii cere koyne, i ga cere foo, i ga alhambila cere se, i ga cere hanh nda alhabar. Ngi affo kul ga cahanh nga ma filla nga cerey se nongo kan ra nga koy wala hayaa kan nga n'a tee cewdogo daabayano bandaa ga.

Taalibi kaccay hunday, gaahamey si feeri i ga. Wey kan goo nda beereyan ga kanbey dii i ma si koy ka hun ngi ra. Jerey si hanga kala ngi baabey bande ka kaa cewdogo ra. I ga hunbur i ma koy ka ngi fur nongo woo ra kan ngi s'a bay.

Waato kan Isaa baabaa ga kaa nda Isaa, cewdogo ra, a gar nga cerey nda alfagey kul goo batumaa ra. Izeeney ga hooray nda cere, itaagey hunday ga kukusi.

Hala a ga too kayna kul dkitaro too kate. A na alfagey cindey foo, a nee taalibi fo ma koy guuro kar. Waati din hooraa kul kay. Alfa fo kul koy kay nga cewhugo miyo ga, a ga nga taalibey cee. Kan kayna ga too, taalibey kul huru cewhugay ra ka ben, cewo da sintin.

Aliyyu taabuuso kaa

Aliyyu gay a koy waynakanjaj. A koy haya wiri no din ra. Nga jiiri jinaa banda ga Aliyyu hugo borey mana yee ka duu Aliyyu alhabar. A si lectar tee wala nda nga borey na lectar tee a se i si duu nga zaabo.

Aliyyu hugo borey mana yee ka bay haya kanj ngi g'a tee, zama lectarawey kanj i n'i sanba a do zaabey ma na kaa. Wala Aliyyu goo hunde ra wala a si hunde ra, i s'a bay. Woo din huzuno noo nga borey ra. Jiiri korawey ra jano kanj ti Azahara selaj baabo se.

He ! Abdu, ir ma kay ir cewey ga buuyan ma si haawi gar. Ir ma **soolu ka Aliyyu guna. wala a ga bara. Ir ma koy alfagey do. nda man ti woo no ir n'a tee Aliyyu kaayan ga sendi.**

Abdu nee a se : a boori Azahara, ir ma woo da tee kanj n'na har. Amma agay hunday nd' ay ga duwa hegaa banda ga, ir ma loora wiri Assaddu se kanj ti kayno a ma koy a ceeci. nongu kul kanj ra a goo. Azahara na zaabi : ir ma ihinkaa kul tee. Irkoy margandi. I goo woo da ra hala Maryama kaa. a nee i se kanj loora boobo fo kaa sohonh da. Nga ga koy no din here ! I nee Tulla nda Alkarimatu ma hanga a bande. ka koy loorawey do. Tulla nee Aliyyu taabuuso woo si kaa mo.

Ir koy too de Alkarimatu kaati a nee. Tulla, n'si dii borey wey kanj ga kaa. affa ma nee Aliyyu.

Waato kanj a tabati kanj Aliyyu kaa. za loorawey do hala hugey do borey mma nee :

"alhandila ma na Aliyyu". I ga gaara Aliyyu hayragey se kanj ga zaabi : "ir saabu irkoy kanj Aliyyu kaa honh".

Cere hinka kaŋ naaru

Za zaman mooro fo, aru hinka naaru nda cere. I bara i ga dira, i bara i ga dira hala i too koyra fo ra, i koy zunbu ngi zaatijo do. I n'i yaaray, i kate yaaraa, i na sokol hinka dam i se a ra. A gar kubay ga hansa ka bara. Affaa, zanbante no, a mana nga sokolo zaa. I bara i ga ŋaa, hala sokolo nda kanbo kubay azawaa ra, a gar kubay ga bara. Kanba koyo n'a maasu a n'a kaa sokolo jine. I na hari haŋ, i kani hala subbaahi, i jingar i dira. I koy hala fondaara, woo kaŋ ŋaa nda sokolo nee cero se, cijin ay na ni zanba, ya mma ay sokolo too, ay ga na dam ay miyo ra. Kanba ka ŋaakaa nee a se agay ya ay kanbo nda ay ŋaa, kul cero faham, i dangay. I yee ka gulli koyra fo ra. I kani woy zeeno fo ga. Woy zeenaa na nga jinawyaŋ hina i se. Waato kaŋ a kat'ey i se a gar affaa jirbi. Cero n'a tunandi. I sintin ka ŋaa woo kaŋ mana jirbi, niiney de no a g'i kaa. Woo kaŋ tun jirbo ra mma nee duuriyaŋ no, a mma kanbo too de a ga guma miyo ra.

I ŋaa hala kanbey kubay azawaa ra. I na hari haŋ i kani. Subbaahi i jingar, i dira, i koy hala fondaara. Woo kaŋ mma nee nga ti lakkal koy no nee cero se aryaa ay na ni zanba cijin. Jinawey kaŋ i na i hina ir se, ya mma niine kaa de ay ga dam. Cero nee a se macin jinaw ti woo, jinaw no ir ŋaa cijin ? A gay binde, ya mma nee duuriyaŋ no, ya mma ay kanbo too de ay ga guma ay miyo ra. Cero dangay hala a gay. A nee a se, aryaa, nda ya na hun ni banda ŋ' ay wii.

Koyraa alaadaa

Saaduyan koyraa arumaryey goo nda ngi alaadayaj kanj i g'i tee hala i ga hiiji . Alaada fa ti kanj aru fo kul ga hima ka alman boŋ yagga wii jina a ma didiga.

Han fo Saadu koyraa arumaryey na cere marga. I koy lafa a se kur dogo ra.

I n'a gar gangani fo ra a ga teli nga nda kurkey. Boro fa kaa ka caa a se, jerey tugu kongo ra. Za a dii cerey bino jiti. A bay kanj alaada s'i kaa. Cerey bayrandi a se haya kanj s'i na kubay ne ra. A n'i se kanj i ma nga naj hala nga ma koy a har nga baaba se. A na haya ku' tee i se, amma i wanji. I gum a boŋ. i na kanbey nda cewey haw cere ga. I na hanh : Saadu, ng'ir almaano wii wala ? A gay a mana tuuru. I n'a se koyne kanj nda a ma na tuuru, ngi ga guusu kaa, ngi g'a dam a ra hala tinjo ga. A nee cerey se kanj nga ga almaano wii.

I n'a feceri. A zuru. i hang'a. I na dii kate. I sintin ka guuso kaa. Woo bandaa ga, Saadu cii : a nee nga ga almaano wii. Nga nda cerey na almaaney marga haro miyo ga. A na jindaaru yaaru beeri fo dii. I na jindaaro kanandi. Saadu hunday ka jindo kaa. i no, hondo ra i ga tona.

Ay kaaga janbo

Waati kul nda cew hugo daaba, ya mma koy, ay kaaga faaba nga goyey ra.

Ay kaaga, janbu beeri fo bara a se. Za ncirney mana kaa, boro ga hima ka ni janbo hanse. Ay kaagaa mma tondey marga, ka subu laalaa kaa janbo ra. A ga filla ka tuuri-ize buuney zafa kan goo janbo cerawey bande. Ir janbo haaba hala a henan.

Sohonh, ir ma jirbiyan tee, ir ga labo tunandi nda beeri-guurey. Waati din, labo kul ma kani cere bande. Ir ma fangaley tee. Hayey wey kul banda ga no, tamaatey, labtandawey, laahoyey nda duurey ga zay boryo. Woo kan a g'a filla manti kala goy kan a g'a tee jiiri kul, ay ga hanse k'a bay.

Nda waynaa koron, ay kaagaa ga taari zeeno beeri fo daaru tuurijano cire. Ir cirkosaa mma kaa k'ir gar i bodin da janbo do.

Labu goy ga hanse ka sendi, za boro mma zaaro kul tee nga unguma.

Tuuri kuunayan

Zaari fo, Salma nda nga cere hinkaa : Maryama nda Haday
koy tuuri kuuna Gaday saajo ra.

I ga tuuri kuuna da kan yoojaari fo fatta ka kaa i ga. I zuru ka huru
tuuri -pa beeri fo cire. I tugu noodin da ra, hala yoojaaro koy jina, i
duu ka fatta, ka tuurey zaa.

Alwaato kan i na tuuri boobu kuuna, i ni marga, da kan hansi
hollokom fo zuru ka kaa i ga. I kul na ngi tuurey warra, i duu ka
zuru ka koy tugu bella fooyan bugey ra hala hansi hollokomo bisa
i ga. Waati din, i willi ka ngi tuurey haw.

Salma nda nga cerey ga yee kate hugey do kan hew ciray beeri fo
tu . Waati din, i kul lafa tuuri-pa fo ga hala hewo ben. Zaa i ga
hunbur hal'affo kul si eii cero do. Hewo hanse ka kura, jina
tondiizeyan goo a ra kan ga boro hottandi. Hewo funsuyano
bandaa ga i serre.

Hala i ga kaa, i gar ngi borey hanse ka huzun i se.

Lokkol zaari jinaa

Honh ti oktoobur zaari jinaa.

Bonzay ga hima ka hun almaaney bande ka koy lokkol, ka cew. Za cijino ra no a na nga lokkol jinawey kul soolu a n'i dam nga saako ra jina a kani. Naŋo tar k'a tunandi. Bonzay jumay, a na darbay dam, a cirkaaray a šerre lokkol se. Lokkol fonda a ra Bonzay na nga cere fooyan kubay, nga nd'ey na cere zaa ka koy.

I ga dira i ga daara cere se.

Honh zaaro lolowey kul ga too zanka ; jerey zaari jinaa no, i goo ngi boró beerey bande i ga dira, i ga henh hala i too lokkol. I kaa ka gar lokkol batumaa ga too zanka.

I bara i ga hooray, batumaa din da ra jerey g'a alanga, jerey ga bal kar, jerey ga tuže. I beerey ga kay i ga ngi naarumawey daara cere se. Hano din lokkol hugo si haya kul hongandi kala saaji kan ra ciraw boobo goo i ga henh.

I na lokkol guuro kar.

Muše fo kul ga kay nga kilaaso mijo ga, a ga zankey bisandi.

Faarey fonda ra

Ali goo baabo bande subbaahi tayaa ra i ga koy, faarey do. Aru beero goo jine, zankaa goo banda. Ganda kul zay, a ga firzi a goo cere bande hala mo honnay ka kay do ga. Subo ga i dii hala kangey ga. Harandajo na cewey tay batagu. Ganda ga kokooru. Duula boobo goo beena ra. Duulawey ga gana ne nda ne. Ali nda baabo na saajo benandi, i sintin faarey ra. Hirrey kan bande i goo, zay hala i ga guzubu. Fonda ga tee i maryu a ga siiri-siiri subo gamo ra. Za i serre i mana boro kul kubay, hala i too faarey do. I na ngi jinawey gar dogey ra, i ga tay batagu ; haro dandi i cire. I koy bugo ra, bidono si no. Man ra a koy ? cin ka duwa ? A nka dandi ; Ali hanga haro dar li dogo bande, kan a ga too kayna kul a ga dii haya kaaray. A zuru ka koy a jifi za ja kufu no. A mumusa, a peli-peli, a bisa ka koy too bango ga, a ga bidono honnay haro gamo ra. A doo haro ra hata gandey ga, a na bidono zaa ka ziji. K'a ziji kul a ga maa alman heeni a nee nga ga zuru, a kay a nee woo feeji no. A hanga heeno bande a koy feejo gar a kan. Ncirno na kar, dabari kul si a ra. Ali na kayandi, feejo kan : a yee k'a kayandi feejo serre jino ra. A na boy ka koy baabo do.

N' cirni beero zaaro

Kaydiyaa zaari fo tee kaŋ koron nda kaydiyaa zaarey kul. Haro din ncirni beeri fo ka kaŋ. Haro ga dandi, a ga danga, beenaa ga meli, a ga dundum, hugu boobofoyaŋ too hari. Borey si goro i mma haro kaa a ga yee ka huru. Borey jerey ga ngi hugey hawgay hari ma si huru i ra. Borey jeerey hugey ga fun i ga zigi k'i lutu. Amma takaa kul kaŋ, ncirno g'a ka kar, Aliyyu ga zuru-zuru haro ra. Naŋo n'a cee a mana maa, baabo hunday n'a cee a mana maa. Za a ga zuru hala a tanši a kaŋ haro ra, menna n'a k'a do gootaa ra. Baabo nda Beero zuru a bande, hala i ga duwa beero tanši ce hinka. Waato k'i too a do i kaa ka gar a fara a na hari boobo hanh, i na dii ka koy hugey. Aliyyu mma hanh moyey ga cirey. Baabo baa k'a kar amma kaŋ a fara Baabo mana hin k'a kar. Aliyyu mana yee ka fatta ncirno haro ra hala kaydiyaa ben.

Almadan jingaro

Almadan jirbi waranzaa, borey biney ga jaali. Za wayna kan, boro kul ga hando guna. Tubalo kararo ga zankey biney ka sarsar ... hando kay ! hando kay ! Mee kayro banda ga alzamaa ga cere kay yeesi. Za subbaahi, boro kul ga nga darbaw tejeysoolu, cirkaaraa bandaa ga, zanka nda borobeeri kul ga cere kubay jingaro gangano ra. Aluula hooraa ra, woysookey ga hooray ; i ga kobi i ga daka. Arumariyey ga zunga, woy zeeney ga ji žiiri woysookey bokey ga. Guwey ga zuru, gaano ga tee, cililo ga tee, takaa woo da hala jirbi iyee. Lokkoliizey na dansa tee, jingaro cijin jinaa ra. I na feeji hinka wii. I na takula boobo day. I na leemur hari tee. I ciya koyraa woymariyey se, nda ngi cere arey. I duu araji beeri fo kan pil yaaha no ma huru a ra. I na koyraa goro hayey kul kate gaano dogo ra. Woymariyey na ngi darbaw henney dam, i na makkoran dam ngi moyey ga. Arey na pantalon nda suliye dam. Borey kul darbawey ga taaga banzan. Waato kan saafu biisa no gaano sintin. Woy fo nda aru fo na baalo feeri. I kobi-kobi i se. Waati din gaano sintin. Borey ga takanba gan nda misiki. Muusa ga borey wii haarey nda nga gaano. Borey ga kobi-kobi a se. Borey naa hala i kungu, biney da hansa ka kan. Gaano hansa ka kan. Waato kan miniwi too i na gaano kayandi, borey kul say. Jiir almadan jingaro cine mana bay ka tee ir koyraa ra.

Aru tongollew

Ay na fur war se, aru tongollew ga. Aru tongollew ne kanj zaa a bangay jajo ga, kul baabo buu. Hano kanj a bangay addunnaa ra jajo da buu. Adabba kanj ga i na naanandi kul gana mma buu. Takaa woo da hala A ru tongollew waani faanayan. A ga koy denderaway ga, a ga duu gansi doobu a ga nja. Takaa woo da hala a waani diray nda dontay. A ga koy baabo belley do, a ga donto, a ga dur i se. I g'a noo doobu nda gansi, zankaa ga kat'ey kaago do kanj g'i kurba a se. Takaa woo da hala Aru tongollew beeri a huru koyraa zankey alaadaa ra. Zanka kanj alaadaa too a do kul ga hawru hina. Hano kanj a kaa Aru tongollew ga, zankey nee a se ni do alaadaa too. Aru tongollew koy a na mo yandi a nee kaago se nda kokoy taatagaa kaa ka nja moowaa ra kul ma si a boy. Taatagaa kaa ka nja moowaa ra, kaago nee : hee ! Aru tongollew, kokoy taatagaa na ni moowaa ben. Aru tongollew na gobu zaa a na taatagaa wii. A na cendi k'a dam kaago hugo ra. A nee kaago se a ma nga gaa k'a kosu. Waato kanj i g'a kosu hinbiri fo, maani fo. Almaari Aru tongollew na nga hawro hina a na maafa nda kokoy taatagaa. Zankey kul marga, i ga nja. Borey kul kungu kala kokoy izo kanj ga nja a ga nee : Aru tongollew ga for. Aru tongollew ga nee a se nja ni baaba alman. Kokoy taatagaa dere koyraa ra. Kokoy ja ga dira a ga nee Irkoy baakaw kanj ga nga noo taatagay maani. Aru tongollew nee a se : ay kaaga kaa ka dii. Kokoy ja kaa, Aru-tongollew n'a wii. Almaari Aru tongollew na kokoy ja bukkaa zaa a na a ka koy kokoy se, a nee a se kaaray no kanj ni sorkaa ka nee y'a ka koy ni se. Kokoy na koyraa kul marga, i na sun tee, i na Aru tongollew dam a ra, i ga koy a fur isaa ra. Surgu fo kaa ka bisa a nee : Aru tongollew cin no nga tee suno woo ra ? A nee a se hawru taasayan gamey ra nga goo. Surgo nee Aru tongollew se : ay ga baa ya huru ka ni faaba. Surgo huru, Aru tongollew fatta a na suuno haw surgu ga. Kokoy borey koy i na surgu fur isaa ra i ga nee Aru tongollew no.

Aru tongollew koy a na koyrayan kayri a na ngi almaano ka koy. Aru tongollew koy a nee kokoy se ni nka nee ni nka koy ay wii, ni koy ay huna. Gandaa kan ra ay koy war borey koonay bara noodin, i ga hansa ka ni foo. Kokoy dii Aru tongollew almaano a nee koyraa ma sun tee nga se. Koyraa na suuno tee, borey na kokoy dam sunno ra, i koy a jindaw isaa ra. Jirbi hinza banda ga Aru tongollew nee kokoy wandey se wa koy ir koy huri, may no ma jirbi hinza tee hari cire de a ma yee kate ? War si nda kurɛe kala agay. Aru tongolew kaa a tee koyraa se kokoy.

CEW KA TAAŠI

Sanba

Sanba zanka-ladabante no. A ga tanba ka tun subbaahi kul ka baabo faaba nga goyey ra, jina a ma soolu ka koy cew. A si fatta ngi do, a mana nga jinawey guna wala i ga timme. Fondaa ra boro kul kaŋ Sanba na kubay a g'a foo, a ti zanka wala boro beeri. A si dira ka hooray abada. Sanba ga hansa ka nga jinawey kula. Nga tiira mana bay ka kottu mo soko a ma žen, nga walhaa waati kul kaŋ ni diya, ni mma nee itaaga no, nga jinawey mo si dere abada. Cew-dogo ra Sanba ga baa cerey beerandi soko alfagey hunday. Lakkalo ga tabati boryo cew - hugo ra. Woo se waati kul nga bara taalibey jine cewo fondaa ra. Waati kul kaŋ i ga taalibi subanta fo har kul kala alfagey m'a ka sintin. Koyraa mo ra borey kul ka yedda Sanba ga.

Tuuri kuunayan

Han fo koyraa zánkey nee ngi mma koy tuuri kuuna saajo ra. Ina cere marga i koy. Fondaa ra beerey ga cahanh, ikaccey ga henh i bande. Ibeerey ga kaati i boŋ. Waato kaŋ i too koyraa dumaa ga i sintin ka tuuri kuuna. Zanka beerey ga hooray, i ga gan. Han din binde konni goo, baddey jew, i na cere marga, i na tuurey jere i serre. Waato kaŋ i man koyraa Ali nee Aliyyu se subasi ir ga hima ka willi koyne. Aliyyu n'a se zanka buuney n'ir farandi, honh bandaa ga i si koy ir bande koyne. Waato kaŋ i too, boro kul na haya kaŋ a diya filla nga ja se.

Sanber ga janbu dam

Ay cere fo kaɗ si ga nee Sanber na janbu tee isaa miɗo ga. A na kali hal'a boori. A na janbo gundo haabu hala henan. A na fangal boobo tee a ra. A na dumaray si boobo dam a ra. A n'i haɗandi borya. A ga subu laaley dogu. Waati kul a goo janbo ra. A ga cirawey gaaray. A ga posine dam neaɗey nda hayey kaɗ ga janbo hasara ciji here se. Zaari kaɗ bisa kul Sanber janbo mma boori ka tonton. Tamaatey, salaatey, dungurey, kankaney... affo-fo kul mma hanga cere banda. Hey Sanber ! ni janbo ga boori. A ga dawo tunandi dumarawey cire. A ga dindim dam fangaley ra. Waato kaɗ dumarawey sintin ka nin, waati kul zankey mma caraw-caraw janbo se. I ga fuuni a ra na. I ga nee : He ! Sanber janbo ga boori. Ir ma soolu a se honh cijino. Woy fo kaɗ ga bisa nee zankey se : Sanber fara ka nga janbo hansa. Nda war huru nga janbo ra, a ga war wii! Zankey hanbur i n'a cere kanbe dii, i hibi Sanber janbo ga.

Tabalbal

Tabalbal bella aru no. Nga goyo kul ti ganji-hayla gaarayyan. Waati kul kanj a gar ganji-hayla na jeeri wala taatagay wii, a mm'a gaaray. A ma jeero wala taatagaa zaa.

A bara woo da ra hala han fo, a kanj ganji-haya harji ga. Ganji-hayla na taatagay wii, a sintin k'a nna.

Tabalbal kaa, a wurru ganji-haylaa ga. Ganji-haylaa wonji ka zuru. Tabalbal banda-banda hala nongu mooro ra, a kaa, a na nga gobo k'a kar bojo ra. Ganji-haylaa wonji ka tun. Tabalbal banda-banda koyne, a zur ka kaa, a na gobo k'a kar nda nga sahanh kul hala gobo kayri. Ganji-haylaa wonji ka tun. Tabalbal hunbur. Ce jinaa ti woo kanj ganji-hayla kay a jine.

A hongu beena, a hongu ganda. A nee sohonh nga ma koy nuune funsu ganji-haylaa jero ga. A koy a na tuuri koogayan marga jero ga, a na nuune dam i ra.

Waati din ganji-haylaa na kanbey kaa taatagaa ga, a koy.

Isaa ga nga garo daabandi

Isaa nee nga cerey se, i ma kaa ka nga faaba hala nga ma nga garo daabandi.

Za alaasaro ra, cerey kaa, i na bargey too hari, i n'i jisi. Subaa ra Isaa cerey nda albannaa kaa za, tanba. Albannaa ziji garo boŋ, a g bundey hanse. Isaa cerey ga labo diibi. albannaa wurru i se : he ! wa cahanh ! waynaa koron. Zankeŋ na guruppu hinka tee. Affooyaŋ kay kalikalo boŋ, jerey cindi labo do. Boro kul ga labu dam nga kokondaa ra, a ga zuru ka koy a noo wey kaŋ goo kalikalo boŋ se. Borey kaŋ goo kalikalo boŋ ga kokondawey taŋ-taŋ cere se hala i ma too albannaa do. Albannaa g'i dii, a m'i gum ; a ma kokanda fo kul kokobu, a m' a jindaw ganda borey se.

Borey kaŋ ga bisa g' Isaa cerey saabu nda goy boryaa k'i g'a tee.

Hala zaaro ga kay, hugo daabandi hala a ben.

Isaa woymey na taariyaŋ daaru hugu fo ra. I na kusey too hari, i na ŋaa-hayey jisi. Goykey zunbu, i na ŋgi kanbey nda ŋgi cewey jumay.

Isaa baaba kaa i do, i n'i foo nda goy, a nee i se : war ŋaa-hayey nda war attayo goo hugo ra.

Isaa cerey na hawru ŋaa, i na doonu haŋ, i na attay tee.

Ŋaa-hayey banda ga, Isaa bino kan, a hanse ka albarka dam nga cerey se.

Baaba Jaara

Sooja fo nee kaŋ s'i ga nee Baaba Jaara. Ya na soojaa woo bay kala Agelhok ra. Baaba Jaara nee nga si kungu. Heray ga baa ka nga wii. Soojey ŋaa-hayaa si wasa nga se. Agelhok borey ga alaabiinay. Kidal komandaa wondo maa woo se. A donta Baaba se. Baaba Jaara kaa a do. A na yaaray beeri tee a se. A na feeji beeri naasa fo wii. A na ŋaari kilo woy gu tee a se gunday.

A na farin kilo woygu taakula hans'a se nda kafe liitar waranza Baaba Jaara fo, na ŋi kul ŋaa hal'i ben tak. Komandaa wondo, na hanh wala a kungu. A nee nga mana dii haya kul. Komandaa wondo henh. Jamaa na Baaba hanh wala a bay ka kungu z'a tee? Baaba Jaara bayrand'i se kaŋ za nga taka zaari fo no nga kungu. Hano kaŋ nga woymaa hiigaa tee.

Handin de no ay nga gunday ŋaa hala nga kungu
Maali hino si hin ka Baaba Jaara huna. Baaba Jara cindi a ga
Kontossa addunaa ŋaakaw beerey banda Maali se.

Naarumay

Han fo, ay goro de ay hongu nd'ay bon. Ay ne :

- Ay na ga bay ay diraa ga wala ?

A si ; kala ya koy a bayrandi a se.

Agay nd'ay cere hinka hanga ka koy hugey. Ir gar a ga dur ; ay baaba goo nga tendaa cire, a ga nga karfey kay. Ay n'ay cerey gorandi. Ay na addino bere, ay mongo ka cii a do.

Hal'a ga too kayna, ay baaba nee a se :

- N' bay Aliyyu Dakar Koyyano ga wala ?

Ay na na nga hinjo dam toonaa cire, a n'ay baaba guna.

- Agay walla ma na bay. Cin n'a ga koy tee koyne ?

- A nka koy jine, nga cewo yee noo din !

- Saadin ay izo ma na kay de kala bere-bere se ? Ni nka dirnan ne da Bamako ra, wirco kan duu a ? Footaray de se ay kay wala ?

- Ir ma Irkoy dii, ir m'a nan a ma koy nga cewo ra. Borey kan izey hansa ka cew, a baa i se.

Ay baaba zaabo woo hanse ka kan yane.

Ay na hanga nga durro, bino ga cii,. Taaso kan a g'a dur ga sar dawo ra. Ay baaba gay a g'a guna. A nee a se :

- N' nee astafurulla ! ni nka si dii taaso dawo ra ? Boro kan koy Irkoy, boro kan goro Irkoy.

Ay na nee :

- Irkoy ma yadda, a ma fondaa hanse, a ma woy-hayey kul bonkaanay.

Ay lokkol huruyano

Ay ti aru beeru hal'ay ga huro lokkol. Ir koyraa borey si baa lokkol. Alkuraana-cew n'i ga baa. Woo se zaari kul kala dkitaro ma koyraa boroyan kalma kumandaa do. Zaari fo kul kala gardo ma konbikašo ka deŋ Gurma.

Agay fo ti ize-arua kan goo ay na se. Agay ma kur ; agay ma faarey beeri kan ay baaba buu ka dira k'i nan. Woo se ay too jiiri 13, hal'ay haso g'ay dam lokkol.

Zaari jinaa, ay dii taabi zama zankey g'ay haaru. Ay ga himand'i se yo kan goo feejiyan ra. Amma ay boro beeritara baa yane haya hinka se. Ijinaa, zankey ga hunbur agay, i fend'agay. Ihinkanto, ay cahanh ka faham hantumey se.

A walla, jirbi jinawey, ay bono ga dii, ay si hin ka haya kul har. Alfagaa g'ay fure, ay si selen. Wal'ay maano, zankey k'a har a se. Nda hunanzamo waato too, ay si yadda ka fatta. Ay si man boro kul. Ay g'alhem, hugey faajo ga zumb'ay'boŋ.

Han fo ir alfagaa nan taalibey fatta, a n'ay cee. A selen yane nda jinde yayno. A nee yane :

- Isaa, ma si hunbur haya kul ; nongo woo ga himanda war hugey. Agay ti war haso, zankey ti ni armey. Cew nda ni lakkalo.

Zaa han din banda ga, ay miso kul dogon. Nda zankey fatta, ay ga hur'i ra. Ir ga deede. Nd'i ga cew, ay g'a har i bande. Kan handu hinza ga too kul ay huro boro jinaw guwaa ra.

Daykaw lakkaltuno

Han fo ay ja nay donto yoobo ra, ya koy ham-isa day.
Yoobo goo koyraa gamo ra. Ay cahanh ka koy nda soobay Kan
ay too kul ay dii Aliyyu. Ay cero no. Ir na cere kanbe dii ka huru
yoobo ra.

Hal'ir ga too ham-isa koyey do ir bisa Muulay bitijo mijo ga.
Aliyyu nee ir ma hur'a ra. Ir huro. Darbawey, taamey, baley nda
hooray-hayey ga deega bitijo ra. Ir cindi ka guna hala waato baa ka
bis'ir ga. Aliyyu hongu kan ganji ham no'nga ga hima ka day. Ir
koy waayakaa do. Ir kul na ham day, ir koy hugey.

Ay too. Ay na hamo noo ay ja se. A nee :

- Laa ! Macin ti woo ? Ay nee ma ham-isa day, n'koy ganji-ham
day !

- Aa ! Zali, dirjanay ka duu agay.

Aliyyu n'ay diya yoobo ra, ir cindi ka deede hal'ay lakkalo hun ni
dontaa se.

Ir moobil jinaa

Ay baaba na moobil fo day. Agay nd'a koy a se daykaa do. Baaba ga zurandi nda moso-moso. A ga kabe sanbu borey kan ga bisa se. I g'ir guna, i s'ir bay zama i na doona ka dii iri moobil ra. Baaba ga sufulaa heenandi yaada, wala haya s'a jine. Woyey nda zankey ga fatta hugey ra zam'i ga tammahanh kan buurukoyo ka kaa.

Baaba na moobilo dam gaaražo ra. Hala hawraa too, moobilo senno de ra hugo borey cindi. Baaba ma nee :

- Sohoh ay ga hin ka koy dii ag'armaa kan goo Garguna. Hasay Saadu mo kan goo Buram, kal'ir ma koy a do han fo.

Waati din da, a m'ay hanh wala kilomeetar marje bara Gaawo nda koyrawey wey game. wala liitar marje no moobilo g'a ton. A si wala batu hal'ay m'a zima ka ben kan a ga bisa haya fo ga. Ay na Zali nee nga ga goro-hayey zaaraa barmay.

Kan cijino ga ba ka fersa. Baaba nee ir ma fatta ka koy diya koyne. Boro kul na nga borgaa wanga nga ga, hargo se. A na gaaražo feeri. Ir kul huro moobilo ra. A na kufalo kuubi ce fo. moobilo tun. A na faarey diinandi. A nee :

- Cimi ! sohoh moobiley nda zaa ho waney si hima. I ga cahanh ka yadda boro se. Boro si fara k'i kurba. Boro saku fo nga naaru nd'ey.

Han din cijino kul, ay mana kani. Ay ga cahanh mo ma boo. Baaba m'ir sanbu, agay nda Salma ka koy nd'iri cew-hugo do.

Haro šendaa

Jiirɔ woo, ay kov koyraa ra, ka dii ay ja. Cew-hugo nka daaba de, ay koy kokorom. Ay sawa nda waati konno fo. Hari si duwandi faala ga. Dayey ga mooru. Ir kani hala suba. Ay ja nee yane :

- Lawdi, waati kan yaw duu goray nga r'a ga hunanzam. Nda hari si, ŋaayan mo si bara. Tun, ma si ni dusaa gana, hari wiri kate yane.

Ay na bokoto zaa. ay na hari-gurkey gaarandi. Ir ti gar dayo burgu. Ir koy affo ceeci. Ir kaa ka gar jamaa ga kirim. Hal'ir ga duu hari, aluulaa too. Suba mo, ir ga hima ka koy hari ceeci. Ay hang'ey. Ir too day burgantaa do, ir na fanši : jerey ga fansa, cindey ga labo kaa, hal'ir too haro do. Ir nan dayo hiire. Ir na hari laalaa kaa a ra. Ir gur, ir kaa hugey do. Ay n'ir ŋaahayaa tee. Ir ŋaa, ir n'attay deke. Ir kaa ka faakaaray.

Ay nee ay ja se :

- Ir ma yee Bulgunje ! Nga hanse ka fara ne. Nda haya kul si, isa beero goo no.

A nee yane :

- Lawdi, ay si hin ka koy ka n'armey nan ne ra. Ngey faarey bonj i goo. Kala de Irkoy ma too nga talfo ga.

Burgu nafaa

Amiiro, Usmaana na koyraa marga. A bayrand'i se kaɗi ngi ga hima ka burgo duma, zama koyraa bangey kogu. Suubu si nongu kul ra. Hondo nda isaa kul kogu. Adabbawey ga heray.

Amiiro na burgo izo noo borey se i ma koy a say k'a tee busungu. Amadu na nga wano say. A n'a haɗandi, a n'a saajaw hal'a beeri. Han kaɗi a si no, Isaa nda Aliyyu g'a haɗandi. I g'a hawgay. Woo din bandaa ga a n'a tilam. A na burgo faari beeri fo tee. Haro hur'a ra. Hano kaɗi burgo nin, Amadu nda Isaa n'a dunbu, i n'a haw. I n'a zamni, i na jero naɗi adabbawey se, i na jero bura, i na cindo neere ngi yantasey se.

Amadu nd'izey nda Koyraa kul dii burgo nafaa.

Tuuri nafaa

Han fo, Muusa na nga daaso sanbu a koy koyraa bandaga a, a na tuuri boobo zafa. Noodin no Ibiraahim zoofooraa kaa k'a gar, a na a dii, a duwa k'a wazu. Ibiraahim bayrandi a se kaŋ : tuuri nafaa ga boobo, affoyaŋ ga boro huna, affoyaŋ mo goo no kaŋ ga boro safar, jerey mo, jiney boobo sanda tinda, hinji wala sigila nda taabal ga tee i ra, Ganda kul kaŋ ra tuuri ga boobo nga ncirpo ga boobo. Ir ma hanse ka tuurey lakkal, ir ma fay nda ngi dunbuyan laalaa. Boro kul kaŋ na tuuri dunbu ma bay kaŋ hundi no nga na kaa. Woodin koyo ga hima nda diiyan. Ir ma tun, ir m'ir gamey haw ka tuuri duma ir gandaa ma firzi a ma boori. Ir ga wiri boro fo kul ga, a ma tuuri-ize fo duma jiiri kul. Ir mana ti boro fo kul ibero, gandaa nafaa de no ir g'a wiri. Kaŋ zoofooraa šalaŋ ka ben, Muusa nimsi a bayrandi a se kaŋ honh banda ga nga si yee ka tuuri dunbu, boro fo mo kul kaŋ nga diya goy laalaa woo ra, nga g'a waazu za bayray jaŋay bara borey ga.

Baara hebo

Baara hebo si tee kala koyraa gamo ra atalaata ka kaa atalaata kul. Hebo ga tee loora fondaa kanj ga hun Gaawo ka koy pamay hunday jeso ga. Nda boro huro hebo ra, tendawey no n'ga jin ka diyey. I ni cin nda saabay nda šeegay bundu hal'i kan hundi se. Atalaataa hebo woo ti zaari kaana Baara ra. Ni mma nee jingar zaari no. Boro kul si baa a ma bisa ni ga mana diya. Zaa alfažar no koyra-kanbu moorey borey ga sintin ka kaa. Kanj adduhaa jindo ga jer kul hebo ga goro ka ben. Borey ga koy i ga kaa cere ra. Jinay kul nda nga dumo ga kaa Baara hebo ra. Maamalakey ga ciya daykey se. Cindey ga hacci nda daykey. Daykey ga albarka- albarka. Alman koyey goo haro mino here, i ga hoolo-hoolo. Zaa subbaahi hala almaari borey biney ga jaali.

Hugu cinayan

Hawwa na nga hugo cinayano har nga fargando woyey se. Zaa subbaahi, cinakey kaa, boro fo kul kaa nda nga cendo. Hawwa na hugo cina dogo ceb'i se. I n'a diida. Waati din woyey kul sonbu, i šintin nda bismilaahi ka hugo bundey guusey fansi. I na bundey suka, i na daw yeet'i ga, i na guusey sisigi hala bundey šendi jin. Wey•kukey ga kay hugo gamo ra. Wey din ma hugo doobawey haw hugu-bundu golbantey ga. I g'i haw nda banbani teya. Faakaaraa ga tee. Woy fo kul ga kate faakaaray kañ waana nga cero wono. Arajo ga henh i se, i ga gan a se, i ga kabe hooray hangandi a bande. Cililo ga tee. Woo kul si ganji kañ woyey ga goy.

Hugu-bundey hansayano banda ga, taari, bobotawey ga gumandi bundey boñ. I g'i dii nda sulba kañ ra banbani teya goo, i g'i haw sanda gooro-waaga. Wey din boñ, i ga tarma-caarayyar gum. I ga hugo ganda hero wanga nda suti. Hugo goo nda me hinka. Hugo ceraw faa ra, i ga daaro ganjey guusey kaa. Ganjey ga sukandi, gataley ga furandi i boñ waati din i g'i haw nda karfu. I ga sabaro fur daaro boñ. Hugo ga haabandi hew yaynaa ga henh a ra.

Bangu-damyān Tunbutu ra.

Jiiri kul lokkol-hugu daabayan ga i ga zankey dam bangu. Bangu-damyano soolagey ga hin ka jiiri boobo zaa. Waati kañ soolagey ben i g'a har wanzamo se. Bangu damyano hane zaa subbaahi no hooraa ga sintin. Zankey kañ ga hima ka huro bangu mma koy ngi kaagey do subbaaho ra. Aluulaa ra, i m'i ka willi bora kañ ga bangu-damyano soolu do. Noodin no i ga "bine-dunbay hawru" ŋaa. Woo din banda ga i ga koy alhinna haw dogo ra. Boro yakuwanteyan no m'i jere k'i ka koy alhinna haw dogo ra. Hooray ga tee, nooru ga sayandi. Woo din banda ga wanzamey ga ŋaa. I si cii boro kul do, boro mo si cii i do. Bangudamro si sintin kala nda sirfi-ize. Nda wanzamey benandi borey ga alfatiha dii. Bangiizey ga cindi bangu-dam hugo ra hala jirbi way cindi gu. Jirbi iyye jinaa bandaa ga i ga hanna ka boyray i se. Jirbi iyye hinkanto bandaa ga mo i ga boyray i se koyne.

Nd'i ga fatta zanka fo kul ga sahan darbay. kuuru taami, fuula nda tiira boobo fooyan dam. I ga koy yeejur alwalijey saarawey do. Nd'i hun saarawey do kul i ga koy kuku bora kañ na bangu-damro soolu se. Nd'i hun noo din kul i ga dira ka borey fo, i ga duu haya boobo.

Cibsi jingaro

Suba ti cibsi jingaro. Honh cijino zankey mana kani.

Hoorawey nka hanna i ga tee. Badda buuney hanna i ga kušša-kušša, i ga wurru i ga kati. Koosoogo beerey na alman wii ; ngi nda ngi woyey hanna i ga cere faaji kaa.

Waato kaŋ mo boo, zanka fo kul koy baabo ciwso jumay, i ga kalala cere ga nda ngi feejey. Kaŋ adduhaa too borey kul na ngi jingar darbawey dam ka koy jingaro kaŋ ga tee hondo boŋ ra. Waato kaŋ jingaro ben, boro kul koy nga ciwso jindo kaa. Alaasar, hondiyawey na hooraa doori. Woy-soogey nda aru-soogey na jirbi hinza tee i a hooray i ga gan. I ga jingar gooro wiri.

Moowaa hegaa

Mo faarey kul nin, wiyaro too. Koyraa kul too yew. Cijin here aru-soogey ga hanna batumaa ra, i ga ngi arajey heenandi. Woy-soogey ga hanna i ga hooray, i ga don hala alfažar. Lolawey ra arwasey mma hanna i ga koy i ga kaa, jirbi si bara. Koyraa ga kan, hegay waate. Zaari here n' si dii boro koyraa ra. Arey, woyey nda zankey kul mma koy mo dunbu faarey ra. Arey ga moowaa wii i g'a kanandi hiyey ra. Woyey nda zankey g'a zumandi k'a ti tirila. Za subbaahi hala alaasar woo ti ngi goyo. Alaasaro ra borey kul ga willi hugey do. Moowaa hegaa waate nooru si bara, borey mma bar cere ga.

Moowaa berumaa

Jirbi hinza Muusa na tee a ga cerey bayrandi kan nga nzuuro boogo ga tee alarbaa.

Cerey kul na noo jinde kan ngi ga kaa. Koyraa kul duu alhabar kan Muusa nzuuro boogo ti alarbaa. Muusa nzuuro kan se i gu nee Yaakuuba na mo saaku hinka nda hayni kilo woygu noo woymey se. Moowaa ga safandi ka ti beerikey se hawru, hayno ga durandi ka ti doonu. Yaakuuba na sayakaw gu suuba. Za subbaahi, boro fo kul na nga beeri guuro zaa ka koy faaro do. Koyraa kul koy faro do. Woyey da na ngi faabaa tee : jerey kate bita nda doonu. c i n d e y h a w r u n d a m a n s i . Kan guuru yagga ga too kul saaku hinka ben. Yaakuuba na boro Sanba koyraa ra kan koy kate dumi koyne. Wurro nda doono se boro mma nee jingar no farey do. Borey hoy ka beeri hala aluula : faari taaci n'i na beeri.

Muusa cerey koy beeri ngi nzuro hugo miyo ga. Nzura-woyo fatta, a ni foo nda goy, a n'i noo feeji naasa hinka nda ji kulba fo. Muusa nda cerey koy jumay, i kaa ka hunanzam. Han din zaaro kan koyraa ra.

Garaasaa do

assured sawool

Muusa t'ir koyraa garaasaa maayo. Nga goy dogo si kala yoobo ra. Za cirkaaray ga no a ga koy goy dogo ra. A ga kaa ka gar kan zankey na nongo haabu, i na jinawey kul jisi ngi dogey ra. Kan a kaa kul a goro nga dogo ra, nga zankaa mo goro nga nuunaa jine. A na nga guuru fo zaa. A na kar-kar nda ndarkaa hala a huru cere ra, a na dam nuunaa ra, nga zankaa ga nuunaa funsu hala a ciray. A na kaa, a na kar hala a yee ka bibi, a yee k'a yeeti nuunaa ra hala ce hinza, a duu ka nga huriyaa hanse. Zaaro din kul ra Muusa na huriyaw henno hinka hanse. Muusa boro no kan nda a goy mane kala ni bino ma jaali. Koyraa borey kul ga baa ga nga goy hennaa se. Muusa haya kul si no kan a si hin k'a hanse. A ga ba malfa hanse, woo se koyraa ra nga cille almankoyini kul si no.

Muusa hookaa

Muusa ti hookaw beeri fo kanj si hoo kala nda delbu. A si sintin ka hoo kala hari-koogaa waate. A si yee ka duu nga bonj nda waato din too. Zaari kul a mma nga delbo nda mandey zaa ka koy nga delbu dogo ra kanj se i ga nee "jebulelle".

Muusa si fara, bino si hun zama man ti ham no a ga duu, tubaari-kalla ! Alaasar kul a mma kate hamo nga hugo do k'a neere.

Zaa woo tee, nga de se koyraa borey ga lakkal tee maafaa miso ra.

Han fo Muusa hoy ganji, a mana kaa kala alaasar. Borey ga gaarandi hiyo ga za i mma nee kanj han kul takaa no.

Muusa ree i se nga mana koy hoo honh. Borey citi a ga, i wiri a ga, han kanj a si koy hoo a ma ngi alhabaaray.

Za han din bandaa ga, nda Muusa si koy hoo kul a ga a har borey se.

Isaa ga

Wicir kul jamaa ga doo ir koyraa isaa ga. Gumay hinka goo no : arey gumaa nda woyey gumaa. Arey wano ra boro kaŋ ga ziibi ga numay, jerey ga faajikaaray wala, i ga wali. Way beerey nda ikaccey kul goo ngi gumaa ra. Noo din no woyey ga darbay zibey numandi, i g'i yendi dawo a. Woyey kaŋ ga ngi jinawey kula g'i ziiri hal' i ma henan. Woy-soogey ga numay i ga cere dumay ziiri. Zankeŋ ga hooray haro ra. i ga gurgay.

Gumey hinka game, zankayaŋ ga delbu. Affoyaŋ ga duu hamiisa beeriyaŋ kaŋ arey g'i day i ga.

Bari-kaarukeŋ ga ceesi waati fooyaŋ i ga zurandi, bari kaŋ hin woyey ga cilili a se.

Hii hunkey kaŋ ga bisa ga fandi. i ga ngi borey hanh. Jamaa ga faajikaray. i ga wurru. i ga kaati gumaa ra hala almaari. Waati din boro kul ga ziiji ngi do. Isaa ga duu ka hunanzam

Zali na nga cerey hoyandi

Asibti kul Zali nda nga cerey ga cere kubay ngi affo do. Honh zaaro i go Zali do. Za subbaahi a na Salma tunandi a ma hugo jino nda bandaa haabu hala i ma henen. A caa garaasa kurbu karkaa nda nga gaasu karkaa se. Hinayaney kul ben : maafawey nin, takulawey kaa. Darijey daarandi, dugey huru, hugo kul hewo kan, takanbaa mo ga "Šeyyar".

Alaasar baana cerey sintin ka kaa ; i ga henan, darbay nda taami, boryoyan, g'i ga. I ga gaani ihinka hinka, i ga bayrawey kul fattandi. Waato kan i kaa, Salma nee i ma kanbey jumay. Takula nda maafe, ham tonanta nda salati kul goo cere bande. Naayan nda faajikaaray nda haaray nda gaa-feeray timmante goo no.

Hala attayo kan ga naa-hayaa timmandi ga kaa kul Salma n'i noo saafun i ma kanbey jumay. Almaari, jingaro bandaa ga, i na albarka dam hugo borey se, Zali fatta i bande k'i dum .

"Šeyyar " : takanbaa ga doori, a ga henh.

Ize maa-damay

Ize maa-damay ka tee Amadu do bi. Za alfazar no Ziidi tun. A na Amadu windo gundo nda mijo kul haabu hala i henan. Woo din gar kaŋ za jiiraa caayano ga a na kusu deke ka "alfaaituwo" hina. Kaŋ waynaa ga hun, a gar a benandi. Amadu na hawru kaa, a n'a sanba nga alfagaa do kaŋ ga maa-dam a se.

Cirkaaraa bandaa ga, alfagey nda Amadu nda woy-harjo woymey nda armye kul kaa, i goro batu hinkaa ra : arey bato nda woyey wano. Kaŋ adduha too, alfagaa nda Amadu waafaku, i na maŋa hinka har tasbiha nda korbay ga. I n'i dam lefe ra, i n'i sanba woy-harjo do a ma affo zaa i ra. Waato kaŋ alfagaa bay maajo kaŋ a n'a zaa, Amadu nee bilaali ma koy almaano jindo kaa. Jinde kaayano bandaa ga, borey na alfaatiha jina, i na zaŋkaa maajo fee. Kayna kul cilili tun woyey bato ra, boŋ sargawey sintin ka hun, i ga woy-harjo nda kurpo saabu, i ga nee : albarka Amadu ! Amadu ga "for" !

Koyra

Koyraa kan ir ga nga fillaa tee war se mana ti kala Forgo. A si kala Gaawo se nda dangay here, kilo meetar waranka cindi gu do ra. A goo Buram looro fonda jeso ga nda gurma. Koyra beeri no kan si kala isaa mijo ga. Koyraa hugey mana ti kala garuyan nda subu huguyan. A goo nda cew-do, nda yoobu nda arugga kan ga ti koyraa kul se nafaw beeri. Forgo koyraa borey mana ti kala beerikawyan nda maamalakawyan nda sorkoyan nda kurkawyan. Nga yoobo zaaro kan ti asibto, jingar no koyraa kul ra. Yoobo hane borey ga kaa nda ce nda hi nda loora. Almaney nda hamiisaa nda taasoo kul ga faala yoobo ra. Goyey wey kan ga tee koyraa ra, woo se nga maawo koy beene. Nga nafaa mo ga koy nda jine waati kul. Koyraa ga hansa ka boori zama tuuri boobo ga hugey wanga. Koyraa ga kan waati kul de a si too subbaaho wala almaaro kan adabbaa ga fatta wal'a ga jaaje nda kunji. Cijino ra koyraa zankey ga cere kubay batumawey ra ka faajikaaray.

Jingaro zaaro

Honh ti ciwsi jingaro koyraa ra. Za mo boo borey kul koy ng'i feejey jimay isaa ga. Waato kan woynaa koron borey na ngi darbay henney dam i koy jingar. Jingaro banda ga, i kaa hugey i na feejey jindey kaa, i n'i fooru, i na hamey yendi. Zankeyy goo lolowey kul ra, i ga fatta, i ga borey kay-yeeši. Waato kan aluulaa too borey sintin ka tona. Alaasaro ra, aru-soogey nda woy-soogey na cere marga gangano ra i na hooraa sinji. Woyey ga kobi-kobi. aru fo nda woy fo ga huru ka gan. Belley da na hooray tee jere ga. Boro beerey na takanba fo tee. Hala Hawray ga no hoorawey kay. Waati din banda ga lokkoliizey na misik gaani tee arey na pantalon dam nda semiizi i na centey haw. Woyey na robbu dam, gaano tee lokkol cew-hugu fo ra. Gaano sintino ga Muusa nda Faati ka baalo feeri, i kobi-kobi i se. Waati din arey ga woyey dii, i g'i ka gan. I na naayan boobo tee. Zankeyy biney hansa ka kan kala cijino bii hala gaano ga ben. Jiir ciwsi jingaro hanse ka kan ir koyraa ra.

Tuuri-paney nafaa

Boro beerey filla ir se. Zamanyaŋ bay ka tee kaŋ ir gandraa kul mma firzi. Anneema goo a ra. Honh, gandraa te farru kaaray kaŋ tuuri si a ra. Nga binde, ir gandraa si nda nafaw kul kaŋ ga too tuuri.

Borey ga hima i ma ngey boŋ hawgay nda tuuri jaŋay.

Tuuri goo nda nafaw boobo fooyaŋ kaŋ ir ga hima k'i hawgay. Koyra kaŋ ra tuurey ga boobo, nga ncirpo mo mma boobo. Tuuri da cire borey nda almaaney ga hunanzam. Tuuri ga wirci boobo safar. Affooyaŋ g'ize tee kaŋ borey g'i ŋaa. Tuuri ga hugu boriyandi, a g'a noo anneema. Tuurey jerey kawtawey ga labo funbandi kaŋ ir g'a beeri. I ga tee a se ziibi kaŋ ga dumaraa nafa. Saadin, ir gandraa alwakiiley ga hima ka borey waazu, k'i fahamandi haya kaŋ ti tuuri nafaa.

A si hima kala i ma nee, boro fo kul ma tuuri fo дума, a m'a kula, kulayan henna. Naafawey wey kul se ir ga hima ka hawgay nda tuuri dumayan.

Hegaa

Moowaa hegaa alwaato too. Woodin da maa ganda se Baaba na nga zankey marga dubalaa tuuri-ja-beero cire. I dabari hala nga ma duuka ngi soolu hayey kul tabatandi. Baaba na Muusa sanba yoobo ra, a ma koy hi-karfuyan day, kaŋ nd'i ga ngi hiyo taa. Hi-karfey dayandi ; goykey bayrandi, ŋaa-hayey nda hinakey mo soolu. Jamaa hanse ka boobo. Saadin, Baaba hiyo taayano mana bisa zaari hinka, nga diŋayano mo mana bisa adduha jere. Woodin bandaa ga Baaba nee Muusa se a ma dira koyraa kul ra ka mo wiyakawyan ceeci nga se. Muusa n'a har boro booboyan se. Nda hiyey jaase i ga too hi waygu. Hala alaasaro ga too hikoyey jerey sintin ka ngi boŋ cebe.

I gar zankey nda woyey na gangano kul haabu. I na sunkuurey nda kokondawey mo soolu. Za alansar borey ga zumandi hala almaari. Alwaato kaŋ borey na moowaa kul zumandi ka ben. Baaba nee Muusa se i ma titila hinka kar kaŋ ra goykey ga duu ngi alhako. Baaba jin ka alaašaro kaa jina a na goykey bana.

Woodin bandaa ga titilawey too jirbi iyye wala haya kan bisa woo. Goykawyan ga yee ka marga ka titilawey kar. Titilawey karayano bandaa ga Baaba na alaašaro kaa jina goykey na moowaa dam suuney ra.

Kurkaa

Ncirno kaŋ kaŋ cijin tayro goo labo ga. Harandaŋo ga hanse ka bara subo ga. Ganda a ga kokooru beene nda gana. Borey kaŋ koy jira a ra nka kaa de kaŋ Hammay na kalo miŋo feeri. A windi-windi feeje y gamey ra k'i guna wala i ga timme. A sintin k'i tunandi wala i ga saabu. Feeji kaŋ kay nga boŋ ga kul ma cenda, a ma henh. Hammay koy sillaa do, a na feeji izey feeri a n'i taŋ naŋey ra. A na feeje y nda izey kaataray nbedda a ra, a koy kani ganda.

A goro hala a cirkaaray ka ben, a na feeji izey fay a n'i yeeti hugey. A didiga, a na nga boŋdika a dam, a na nga gamo haw, gobo goo jeso ga, takubaa goo cerea ga, de a na almaney serrandi ; a nee hondo se koy ay kaa ni ga.

Feeji harje y ga henh, i ga zuru ka willi, Hammay ga zuru nda ne, a ga koy nda ne. a ga kaa nda ne, a ga feeje y gum hal'a duu ka moora koyraa.

Za feeje y na jine tee saajo se, i sintin ka me sinji-sinji. Hammay yee almaaney jine y ra, waati kaŋ i doo gooru ra kul a ga boŋey gum-gum i ma duu ka ŋaa ka boori. Hammay ga nga gobo jer-je r feeje y ga, a ga wisi, a go don, bino ga kan. Nungurey kul here hari ga dandi-dandi, ganda a ga firzi cirawey ga deesi.

Kaŋ waynaa siiri kul a na feeje y jine y kuubi hugey se. Waynaa mma koy buu kaŋ a sintin ka koyraa honnay. Hugey borey mo na feeji izey kul yeeti jindaa ra za a mana too nda feeji-naŋey.

